

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Schmidt, Karl.

Odense Theater 1896-1914 : en Række
Meddelelser.

Odense : i Kommission hos Hempel, 1914

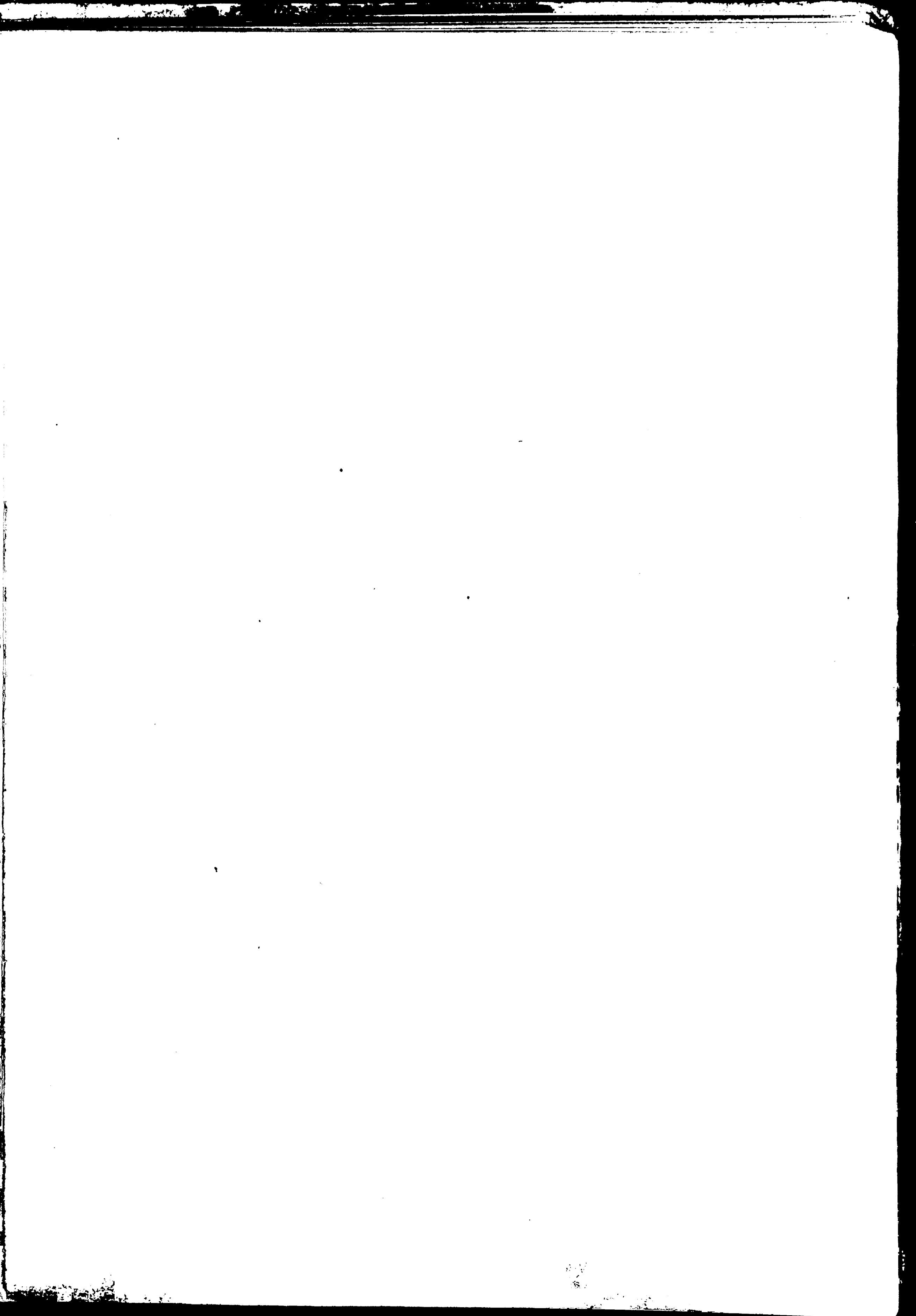
145 s. :

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

KARL SCHMIDT

ODENSE THEATER

1896—1914

Ms. 1394

33-235-80

ODENSE THEATER

1896—1914

EN RÆKKE MEDDELELSER

AF

KARL SCHMIDT

ODENSE

I KOMMISSION HOS HEMPELSKE BOGHANDEL

FYENS STIFTSBOGTRYKKERI (DREYER)

MCMXIV

I det jeg udsender nærværende Bog, der er en direkte Fortsættelse af mine i Anledning af Odense Theaters Hundredeaarsjubilæum i 1896 udgivne Meddelelser om Skuespil og Theaterforhold i Odense, har jeg først at rette en Tak til A/S Odense Theater, som har bekostet Bogens Udgivelse. Dernæst takker jeg de mange, som ved at laane mig Portrætter, Kostumbilleder og Manuskripter eller ved at tilstille mig Meddelelser af forskelligste Slags har gjort mig det muligt at give Bogen en saa stor Fylde, som Tilfældet er. Endelig retter jeg en særlig Tak til Billetkasserske, Frøken Emma Waidtløw, der med aldrig svigtende Taalmodighed har stillet sit store Kendskab til Provins-scenens Personalforhold til min Raadighed.

Odense, den 15de August 1914.

Karl Schmidt.

Efterat Theaterudvalget i Møde af 28de Maj 1896 havde vedtaget at indgaa til Interessenterne med Forslag om, at der i Anledning af Theatrets 100 Aars Jubilæum den 18de November stilledes Midler til Raadighed til Anskaffelse af et nyt Fortæppe samt til en ny Dekoration af Prosceniumsporten og Tilskuerpladsens Loft, og Interessenterne dertil havde bevilget et Beløb af 1530 Kr., blev Fortæppet og Prosceniumsdekorationen bestilte hos Theatermaler Carl Lund i Kjøbenhavn og Tilbud paa Loftsdekorationen, ledsagede af Overslag og kolorerede Skitser, indkaldte i de stedlige Aviser iblandt Byens Dekorationsmalere.

I Henhold hertil indkom der 5 Skitser, som Udvalget straks tilstillede Carl Lund med Anmodning om at udtale sig om, hvilken af dem han mente, man burde vælge. Hr. Lund svarede hertil, at han forment, at den med Bogstavet S. mærkede »vilde være mest anvendelig for Odense Theater«, og da dette Synspunkt faldt ganske sammen med Udvalgets eget, bestemte det sig til at vælge denne. Ved Navnesedlens Aabning viste den sig at være indsendt af Malermester Severin Sørensen, som efter det saaledes paa ham faldne Valg da straks tog fat. Men herved rejste der sig et ikke ringe Røre baade iblandt Interessenterne og flere af Byens Haandværkere, der mente, at naar en af Skitserne var indsendt under Navn af en af Byens Malermestre, som i mangfoldige Aar havde arbejdet for Theatret, og naar denne Skitse maatte siges at være baade køn og festlig, saa havde man skyldt ham at vælge den, ja der rejste sig en Stemning imod Udvalget, som dette paa flere Maader fik at mærke som saa ubehagelig, at det bestemte sig til paa ny at ulejlige Hr. Lund og anmode ham om at meddele, hvorvidt noget som helst andet Hensyn end rent kunstneriske havde været bestemmende ved hans Valg. Hertil svarede han, at han

selvfølgelig »udelukkende havde ladet sig lede af kunstneriske Hensyn« og endda, eftersom han nødig havde villet dømme alene, havde henvendt sig til en af Kjøbenhavns mest ansete Kunstkritikere, der havde været enig med ham i, »at der kun kunde være Tale om at benytte Skitsen mærket S.«. Denne nye Erklæring var bilagt med en skriftlig Udtalelse af den omtalte Kunstkritiker, som viste sig at være Arkitekten Erik Schiødte, og hvori det hed, at vel var »det med Navn nævnede Projekt baade kønt og smagfuldt, men saa smaaligt i Kompositionen i Forhold til Salens Størrelse, at det vilde virke, som naar man saa i den gale Ende af en Kikkert«. Hermed var Sagen afgjort.

I betimelig Tid inden Begyndelsen af Sæsonen 1896—97 var den nye Loftsdekoration færdig og vandt almindeligt Bifald. Den var udført efter Motiver fra en Kuppeldekoration i Villa Madama i Rom, og Hr. Sørensen havde haft den ypperlige Ide i de 4 af Dekorationens 8 Felter at anbringe Portrætmedailloner af vore store Dramatikere Holberg, Heiberg, Hertz og Hostrup. Det hele virkede i højeste Grad festligt og smagfuldt.

I Anledning af Theaterjubilæet havde Interessenterne derhos paa Udvalgets Forslag vedtaget at udstede i alt 159 Indbydelser til en Festmiddag paa Raadhuset forinden Jubilæumsforestillingen i Theatret, og Onsdagen den 18de November 1896 Kl. 4 gav da 123 af de saaledes indbudte Gæster Møde; foruden Byraadets Medlemmer — Interessenterne — og de kommunale Embedsmænd samt Repræsentanter for den lokale Presse, omfattede de Stiftets og Byens civile og militære Autoriteter og forskellige, der havde været særligt knyttede til Theatret, alle med Damer, samt Folkethingsmanden for Odense Amts 1ste Kreds Kultusminister Bardenfleth*), Theaterdirektør August Rasmussen, der havde lejet Theatret for næste Hovedsæson, og følgende Direktører for Hovedstads- og Provinstheatre: Abrahams, P. Petersen — Provinsscenens Nestor —, Vilh. Petersen, Rich. Schroeder og Oddgeir Stephensen.

*) Folkethingsmanden for Odense Amts 2den Kreds, Guldsmed Emil Christiansen, var med i Egenskab af Interessent.

Straks i Forhallen såaes det paa en Række smukt ordnede Planteopstillinger, at der var Fest, og Indtrykket heraf fornyedes langs de dekorerede Trappegange; ved Dørene ind til Lokalteterne paraderede Theatrets Kontrollører i nye Uniformsfrakker af grønt Klæde med Sølvknapper og Sølvborder. Efterhaanden som Gæsterne samledes, foretoges Præsentationerne, om hvilke det navnlig kan bemærkes, at Kultusministeren lod sig Forfatteren Peder R. Møller, der havde skrevet Prologen, forestille og længe underholdt sig med ham. Ved Bordet herskede der den ypperligste Stemning, og det forstaar sig af sig selv, at der blev holdt Taler for Kongen, for Theatret, de tilstedeværende Gæster, navnlig Kultusministeren og Theaterdirektørerne, for Skuespillerne*), Orkestret og Theaterfunktionærerne. At Jubilæet erindredes trindt om i Landet, ja endog langt uden for dettes Grænser, fremgik af de Telegrammer, der indløb, hvor iblandt fra Chefen for det kongelige Theater, Grev Danneskjold-Samsøe, der ikke havde kunnet komme til Stede paa Grund af Sygdom, fra Direktør Julius Petersen, der fra Rom sendte Ønsket om, at »Theatret ogsaa i Fremtiden vil virke til Gavn og Glæde for Byen og til Held for den dramatiske Kunsts Udøvere i Provinsen«, ja saa langt borte som i St. Stefan Levanthal i Nordamerika mindedes Theatret »med Tak for mange rare Aftener«, og Dannebrog vajede der i Dagens Anledning. Efter Bordet var Deltagerne endnu en halv Times Tid samlede, forinden de begave sig til Festforestillingen, ved hvilken alle Pladser i Logerne og 1ste Balkon vare dem reserverede.

»Stuvende fuldt«, beretter Fyens Avis, »var der i Theatret, hver Plads var optaget, og langs Gangene stode Folk murede op ad hverandre. Et festligt Skær var der over det hele, Damerne i elegante Selskabsdragter, Herrerne saa at sige alle i Kjole.

*) Uagtet Direktør Rasmussen havde Forsæson i Aarhus, havde han ikke skyet den Ulejlighed og Bekostning, der var forbundet med at tage hertil med sit Selskab alene for at spille Festforestillingen. At samtlige Selskabets Skuespillere vare indbudne til Festmiddagen, er en Selvfølge, men for »at kunne koncentrere al vor Kraft paa Forestillingen«, havde de ikke ment at burde efterkomme Indbydelsen.

Hvad der i selve Theatret først mindede om Jubilæet, var det nye Fortæppe*), der var malet af Hr. Carl Lund. Motivet er lige saa nyt som originalt. I Morgensolens første Gry ser man et Skib for fulde Sejl styre hen ad den spejlblanke Overflade. — Fatter De det symbolske deri? Vi formode følgende: Det er Kunsten, der om Bord paa Skibet sætter Kursen mod Odense. Noget i den Retning har det sikkert været.»

Forestillingen indlededes med Ouverturen til Elverhøj, udført af forstærket Orkester. I samme Øjeblik, den sluttede, rejste Stiftamtmand, Kammerherre Heltzen sig og udbragte et Leve for Hans Excellence Kultusminister Bardenfleth, der takkede. Derefter traadte Skuespiller Albert Price frem og fremsagde følgende Prolog af Peder R. Møller, der modtoges med stærkt Bifald.

For hundred Aar siden, da Tysk var dannet Tale,
og Tungen, som kendte til Dansk kun, var stum,
da Kunsten var Pyntestof i Højenlofts Sale
og kendtes knap af Navn i de lavere Rum, —
da vied Scenekunsten som et varslende Gry
sit Tempel ind paa Dansk i den ældgamle By.

Ja, ældgammel er du blandt Stæderne i Norden,
du Odins gamle By paa den sagnrige Ø;
din Krypt under Domen en Bauta er vorden,
og rige Minder ejer du, som aldrig kan dø.
Her har til din Krønike du føjet et Blad,
som tjener dig til Ære, du gamle Bispestad!

Mens Kunsten var arm og en Vagabond i Landet,
som fægted for Brødet sig ad Landevejen frem,
da Kunstner og Gøgler var det ene som det andet,
du værgede Kunsten og gav den eget Hjem.
Og du har den plejet under skiftende Kaar
med vaagen Sands og Troskab i de hundrede Aar.

*) Sammen med dette Fortæppe, »der var ganske dejligt malet«, havde Hr. Lund sendt et Mellemaaktstæppe hertil »som Foræring fra et Bysbarn i Anledning af Jubilæet«; det forestillede et folderigt og med Kniplinger og Frynser rigt besat Draperi.

Hvad Kunsten har virket her fra dette gamle Tempel,
om den har løftet Tanken og lysnet i Sind,
om den har højnet Tiden og sat sit Adelsstempel
paa Slægten, som tyede hos Thalia ind, —
det skal ej eftersøges, men understreges skal:
Her sattes Dansk til Højbords i denne Tempelhal!

Og hvad der af Digtning og Kunst blev kaldt til Live,
mens du den skærmed og gav den venligst Ly —,
det skal ikke loddess, men fast du kunde skrive
paa din Konto mangt et Navn, som dig takker for sit Ry.
— Ja, Takken i Dag strømmer ind i Overflod,
som levende Blomster vi den strør for din Fod.*)

*) I Theaterprogrammet for samme Dag var indrykket følgende stemningsfulde Digt:

1796—1896.

Ved Odense Theaters 100 Aars Jubilæum.

Det er Festdag i Dag
her, hvor Thalia og Melpomene
behersker den gamle prøvede Scene
i Kunstens mange forskellige Fag.

I et Hundrede Aar
oprulled' for Øjet som et Diorama
Farce, Lystspil, Komædie og Drama,
alt, hvad ved Aandens Snille fremstaar.

I et Aarhundrede her har vi skuet
Kunstnere — selv af den første Rang,
hvis Hjerter begejstret for Sagen har
luet,
hvis Navne sig vandt en udødelig Klang.

I et Aarhundrede lyttede Folket,
lytted betaget saa mangen en Gang,
naar Kunstens Værker fra Scenen blev
tolket

i Prosa, i Poesi og i Sang.

I et Aarhundrede Publikum lærte
langt mere end selv af den bedste Bog,
naar Kunstnerne, oplyst af Aandens
Kærte,
tolkede Følelsens rene Sprog.

Hvor er de henne, de store Kræfter,
hvis Ord som et Lyn gennem Sjælen fór?
Og hvor er saa de, som tør følge efter,
som kækt tør gaa ind i de savnedes
Spor?

Jo, for de unge er Leddet ej lukket,
Odins Theater vil kækt holde Stand,
end er ej Kunstens Fakkell udslukket
her i vort kære, vort ældgamle Land!

Hil Dig, Du hundreedaarige Tempel!
Hil Dig, Du Kunstens fortryllende
Hjem!

Fortidens Storaander gav Dig sit
Stempel,

Nutidens mod Idealet gaar frem!

Det er Festdag i Dag!
Slaa kun, Apollo, Din Lyres Strenger
og lad dem klinge lydt og længe
under det gamle lune Tag!

Og i Fremtidens Dyst
nyere Kræfter vil Arven optage,
fremad med Kunstens Banner vil drage
under Devisen: Ej blot til Lyst!

V. R.

Umiddelbart efter Tæppets Fald udbragtes der af Stationsforstander Beyer et »Længe leve Odense Theater!«, hvorefter Orkestret for første Gang udførte Fr. Rungs Sommerfugledans. Saa gik Tæppet op for følgende af Redaktør Ferd. Bauditz, som var til Stede iblandt de indbudne, forfattede Forspil:

1796.

Personerne:

Christence Boye, en ung Enke . . Fru Valborg Rasmussen.

Jacob Hammer Hr. Stigaard.

Karen, Pige hos Madam Boye . . Frk. Vilhelmine Schmidt.

(Handlingen foregaar i Odense den 18de Novbr. 1796.)

1. Scene.

Scenen er en Dagligstue med tarvelige, gammeldags Møbler i Rococo-Stil. I Baggrunden en Dør, Vinduer til højre, til venstre en Dør. Mellem denne og Prosceniet et Bord med to Lys, ved hvilket Christence sidder og baldyrer. Karen staar henne ved Døren i Baggrunden.

Karen:

Ja saafremt Madamen tillade vil,
Jeg skulde jo hen paa Komediespil.

Christence:

Paa Komedie? Hvordan? —

Karen:

Ih, veed I da ikke,
Det er jo iaften, de fanger an,
Herovre i Salen? Man kan saamæn
kigge

Fra Kjøk'net derover? Der er gjort
istand

Og skuret og malet og udstafferet,
Og Bænke har de paa Gulvet placeret,

— Ja Lars har da vaaren Første-
mand!

Christence!

Ei hvad! Er Lars da bleven Aktør?

Karen:

Nei paa det Lav! Saa stor en Malheur
Er Gud ske Lov dog ikke passeret!
Nei han har baresten snedkereret
Og hjulpen med, naar de heiser og
hisser

Og tumler med disse hersens Ko-
lisser.

Saa har han faaet to Billetter til
givende,

Skjøndt ellers de sælges ved Kassen
rivende.

Der kommer Borgmester og Brand-
major

Og Officerer, ja selv vor Pastor
Har ladet sin Madam faae Lov til
at komme,

Skjøndt ellers hun regnes høit
blandt de Fromme.

Christence:

Ja gaa Du kun!

Karen:

Men skal da Madammen
Ei selv være med til den Stads og
Gammen?

Christence:

Hvor kan Du tænke!

En stakkels fattig og ensom Enke
Maa sidde hjemme. Den Lod er tung,
Især naar —

Karen:

Naar?

Christence:

(med et Suk)

Naar man dog er saa ung!

(Det banker.)

Men hvad er det? Det banker paa
Døren.

Karen:

(iler hen og aabner Døren, viger
forbauset tilbage)

Ih nei bevares! Det er ham, Ak-
tøren!

2. Scene.

Christence, Karen, Hammer.

Hammer:

(til Karen) Gaa kun min Pige,
Jeg har Noget, jeg skal Dit Her-
skab sige.

(Karen hovedrystende ud.)

Christence:

Men hvad betyder -- Hvem er I,
min Herre!

Hammer:

Jeg har nok forandret mig, desto-
værre!

Christence (med et Udraab):

Nei, Jacob! Fætter! min Barndoms
Ven,

Seer jeg Dig endelig da igjen!

Hammer:

Og Du Christence, min lille Kusine,
Med det lyse Smil og den ærbare
Mine!

Du er bleven en Anden og dog den
Samme.

Øjnene straalere med mørkere
Flamme,

Og dog med en Vemod saa tung
og træt!

Christence — de Øjne har sikkert
grædt!

Christence (nikker alvorligt):

Ja, Jacob, der har Du sandelig Ret!

Først græd jeg, dengang Du Landet
forlod, .

(Hammer gjør en Bevægelse.)

Nej tys! Min Mand han var brav
og god.

Du var fattig, han rig, Du taug,
han talte,

Min Moders Taarer hver Modstand
kvalte.

Saa blev jeg hans Brud. —

Hammer (bittert):

Og fik Del i hans Guld!

Christence:

Ak, Lykken den var os kun svige-
fuld;

Den tog igjen, hvad den først ham
gav.

Som fattig Mand han gik i sin Grav,
Saa sad jeg her som Enke tilbage,
Ganske alene, i Aar og i Dage.

(med en Overgang)

Men Du, Landstryger, som aldrig
blev viis,

Hvor kommer Du fra?

Hammer:

Sidst fra Paris.

Christence:

Fra Paris?

Hammer:

Den drog mig for 7 Aar siden.

Husk, hvilket Foraar der var i Tiden!

I Frankrig løstes Trældommens
Kaar,
Det var som den deilige, jublende
Vaar!
Der var Ild i Sindet og Kraft i
Villien.

(med et Smil)

Tænk, jeg var med at storme Ba-
stillen!
Naa! det var nu ikke nogen stor
Bedrift,
Jeg slap derfra uden Saar eller Rift,
Men Gud i Himlen, hvor var vi glade!
Vi dansede paa aaben Plads og Gade!

Christence:

Men siden —

Hammer:

Saa blev der en anden Dands:
Da sløredes Frihedens lyse Glans
Af Uveirsskyer saa blodigrøde.

Christence:

Kongen og Dronningen selv maatte
bløde.

Hammer:

Jeg gik til Armeen, blev fransk
Soldat
Og døied' saa mangel en haard
Dravat,
Jeg var i Italien med Bonaparte.
Det var en Komædie — Commedia
del' arte!
— Saa blev jeg dog kjed af det hele
Væsen
Og vendte atter mod Hjemmet
Næsen.
Her er jeg igjen, saa fattig som før.

Christence:

Men hvad gjør Du her?

Hammer:

Jeg er jo Aktør!

Christence (skuffet):

Aktør!

Hammer:

Javist! Er det ikke godt?
Naar man aabent og ærligt siger
det blot.

Aktører! Aktricer! Det er vi jo Alle,
Selv om vi med andre Navne det
kalde.

Hver spiller sin Rolle paa Livets
Brædder,

En spiller Minister, en Anden
Skrædder,

De spiller med større og mindre
Talent,

Men vil blot ikke være Sagen
bekjendt.

Vi derimod viser for Alle Flaget,
Ja jeg er Aktør i — Elskerfaget.

Christence:

Aa, Jacob! Det var jo altid Din Lyst!
Kan Du huske?

Hammer:

Paa Loftet hos Kjøbmand Høst!
Ja der var vor allerførste Scene,
Vi dyrked' Thalia og Melpomene.
Kan Du mindes et ældgammelt
Hyrdestykke,
Hvor Du og jeg gjorde mægtig
Lykke?

Christence:

Ja husker Du! Aa, det er som igaar!
Jeg sad som Hyrdinde med kæln
Miner,

Du kom som Hyrde med Dine Faar.
— Faarene vare to tamme Kaniner —
Saa traadte Du frem og sagde:

Hammer:

(falder ind i Rollen)

Bliv!

O søde Hyrdinde! Din Haand mig
giv!

(tager Haanden)

Den er saa hvid som en Alabast,
Den holder mit arme Hjerte fast.

Christence:

(ligeledes i Rollen)

O Daphnis! O Daphnis! Lad mig
i Ro!

Hvor tør jeg til Dig min Lykke betro?
Du streifer saa vidt i Arkadiens
Skove!

Jeg dvæler ved Bækkens sølvklare
Vove.

Hammer:

Nei, Chloe, jeg bygger ved Bækken
vort Bo,
Der skulle vi leve saa glade og fro!

Christence:

Og Ulven, den grumme, dræber Du
ham,
Saa tidt han vil røve de snehvide
Lam?

Hammer:

Jeg Ulven skal dræbe og tage hans
Liv,
Men Dig vil jeg kysse, min Elskov,
min Viv!

(kysser Christence.)

3. Scene.

De Forrige.

(Karen (ind ad Døren i Baggrunden).

Karen:

Ih, Jøsses bevares! (ud igjen.)

(Christence iler hen mod Døren
tilvenstre.)

Hammer:

Christence! Bliv!

Dig har jeg elsket hele mit Liv!

For Dig har jeg levet! Om Dig har
jeg drømt

Alle disse Aar saa inderlig ømt!
Du min lille, enlige, fangne Fugl,
Flyv ud fra Dit Bur! Kom ud af
Dit Skjul!

Sving Dig med mig fra den dunkle
Vraa

Op imod Kunstens evige Blaa!

Christence:

Hvad mener Du dog?

Hammer:

Kom, ræk mig Din Haand!
(løfter den)

Sværg Dig saa fri af Trældommens
Baand!

Sværg blot til Kunstens straalende
Fane,

Saa ligger aaben Din Lykkes Bane!

Christence:

Jeg fatter ei ret —

Hammer:

Christence! Saa hør!

Jeg er ikke blot »Elsker«, men
Direktør.

Her vil vi bygge Kunsten et Tempel,
Faaer den ei strax et Førsterangs
Stempel,

Ærligt vi tjene i Kunstens Sold,
Høit er vort Mod og blankt vort
Skjold!

Du kan med Styrke Din Ven forlene!
Med Dig ved sin Side han strider
ei ene!

Christence:

Tør jeg vel vove paa Scenen mig
frem?

Hammer:

Scenen! Det er jo Dit rette Hjem!

Er det Dig end ei i Klæderne skaaret,
Til Scenen er Du dog født og baaret,
Her vil vi vinde Kunsten et Rige,
Dets Lykke kan falde og atter stige;
Men lægges blot Grunden, fast jeg
spaaer:

Templet det staaer i hundrede Aar.

Christence:

Aa, Jacob! Jeg tror! Jeg er ung!
Jeg er stærk!

Jeg vil bygge med, have Del i Dit
Værk!

Jeg giver mig selv, jeg giver mig hel!

Hammer:

Men af Hjertet?

Christence:

Faaer Du dog den største Del!

Hammer:

Og frygt ikke Spot!

Det vil siges om os, jeg veed det
saa godt,

At vi, her i Danmarks næststørste
By,

Ikke tør beile til Ære og Ry.

Ære og Ry er ei Kunstnerens Maal,
Det er kun Røg fra et blussende

Baal!

Nei Sandhed i Hjertet, ei blot paa
Læben,

Den adler hans Id, den kroner hans
Stræben!

Da tolker han Digterens Tanke
bedst,

Da staaer han jo selv Digteren
næst!

— Iaften bringer vi Odense glad
»Gulddaasen« hid fra Absalons Stad,
Et herligt Stykke! Fra Holbergs

Scene

En af de saftigste, livsfriske Grene!

Vi plante den om i den fyenske Jord;
Den bringer Thalias Kunst i Flor!
Den — (det banker).

Der er Nogen ved Døren!

Karen (ind):

De vil Alle tale med Direktøren!

4. Scene.

Christence. Hammer. Karen.

Skuespillerne

i »Gulddaasen«s Kostumer.

Hammer:

Ja kom kun alle I brave Venner!
Det er selve Thalia, der hid Jer
sender!

En ny Kammerat jeg vil Eder vise,
En ny Rekrut — Eders Direktrice!

(Der er bleven bragt Glas og Vin. De
lykønske og klinke.)

Hammer (hæver sit Glas):

I Kunstens og Livets Urtegaard
Elskovens blussende Rose staaer.
Den voxer, den lever, den dufter —
I hundrede Aar!

Christence:

Den knoppes i Ungdommens feire
Vaar;

Hammer:

Men Stormbygen kommer og ned
den slaaer!

Christence:

Den løfter sit Hoved, den skyder.
den blomstrer —

Hammer:

Trods hundrede Aar!

Christence:

Og den, som i Haab og Fortrøstning
saaer,

Han høster, om Tiden graaner hans
Haar,

Og Kunsten og Kjærligheden de
leve —
Om hundrede Aar!

Alle:
Om hundrede Aar!
(Tæppet falder.)

Orkestret spillede nu Kong Christian den IXdes Honnørmarsch af H. C. Lumbye, og derefter opførtes Aftenens egentlige Feststykke Gulddaasen af Olufsen, det samme som var spillet paa Theatret paa samme Dato hundrede Aar i Forvejen. At der var lagt et stort Arbejde ind paa Forestillingen, indrømmedes af alle, og Publikum forlod da ogsaa Theatret i Erkendelsen af, at det havde været til Stede ved en virkelig Fest, »som helt igennem var vellykket, og som for Deltagerne vil høre til dem, der aldrig glemmes, men stadig bevares i behagelig Erindring«.

Imellem 2den og 3dje Akt var der saa langt et Ophold, at Theaterudvalget kunde samles med Skuespillerne i deres Foyer og ved et Glas Champagne og et Stykke Printzlaus kage takke dem for deres Medvirkning og for de mange glade og fornøjelige Aftener, de i Aarenes Løb havde beredt og forhaabentlig i en lang Fremtid vilde komme til at berede Publikum.

Dagen efter gentoges Forestillingen for 700 af Kommuneskolernes Elever, og efter denne var der i Theatrets Sal Festmaaltid for alle Funktionærerne under Forsæde af Billetkasserer Waidtløw*).

Det Ønske, der var blevet udtalt om, at det Rasmussenske Selskab endnu i lang Tid maatte komme til at spille paa Theatret, gik for saa vidt i Opfyldelse, som Direktør Rasmussen var Lejer af Theatret i de fire næste Hovedsæsoner 1896—1900 og i den Tid spillede med et Personale, hvis bærende Kræfter (omtalte i S. og T.***) Side 237—248) vare de samme som tidligere. Til dem

*) Waidtløw, som havde været i Theatrets Tjeneste siden 1863, og som i Anledning af Theaterjubilæet var bleven benaadet med Dannebrogsmændenes Hæderstegn, afgik ved Døden den 20de September 1897. Efter ham ansattes hans Datter Frk. Emma Waidtløw som Billetkassererske.

**) Ved S. og T. henvises her og i det følgende til »Meddelelser om Skuespil og Theaterforhold i Odense«.

sluttede sig fra Sæsonen 1897—98 den unge, nydelige og højst sympathetiske Frøken Ellen Diedrich, født 25de Decbr. 1877, der første Gang var optraadt paa Folketheatret den 19de August 1894 som Kammerpigen i »Nitouche«. Hun blev her vel set og paaskønnet over alt, hvor hun viste sig, som Fanchon i »En lille Hex«, Regisse i »Svend Dyrings Hus«, Regine i »Prinsessen af Trapezunt«, Oberstens Datter i »I Civil«, Inge i »Brylluppet paa Ulfbjerg«, Athanasia i »Hun skal debutere«, Caroline i »For Alvor«; men mest Lykke gjorde hun dog som Jeanne i »Hvor man keder sig«, Catherine i Stykket af samme Navn og Denise i »Nitouche«.

Hver Gang Selskabet kom hertil, blev det hilst velkommen af Pressen, og bestandig havde denne da ogsaa kun godt at sige om Forestillingerne, der gik med en saa mønsterværdig Præcision og Afrundethed og altid i en saa stilfuld Udstyrelse, at Direktøren under Forhold, som de tidligere havde været, vilde og burde kunne have gjort Regning paa et godt Udbytte. Men ganske anderledes kom det, og det fordi der nu var groet en i allerhøjeste Grad generende Konkurrence op fra Folketheatret. Som det nemlig vil erindres (S. og T. 252), var dette til at begynde med i 1895 blevet aabnet under Navnet Odense Sommertheater, fordi det kun var blevet det tilladt at opføre Theaterforestillinger i Tidsrummet imellem 15de Maj og 1ste September, paa hvilken Tid der ikke spilledes paa Odense Theater, men i Eftersommeren 1896 havde Politimesteren efter Andragende fra det nu til Folketheater om-døbte Sommertheater givet Tilladelse til, at det ogsaa maatte opføre Vinterforestillinger, og den derved etablerede Konkurrence føltes straks saa trykkende, at Theaterudvalget allerede i Januar 1897 forelagde Interessenterne et Udkast til et Andragende til Justitsministeriet, der efter en motiverende Indledning konkluderede i, »at der for de følgende Vintersæsoner ikke gives Odense Folke-theater Tilladelse til at give Forestillinger, idet vi tillade os yderligere at anføre, at det særlige Ejendomsforhold, hvorefter Byraadets vekslende Medlemmer ere Ejere af og Interessenter i Odense Theater uden Ret til personlig Fordel, maa være det høje

Ministerium en Garanti for, at der til enhver Tid af Interessenterne vil blive arbejdet med det for Øje, at der bliver præsteret det bedst mulige Skuespil her i Odense«. Interessenterne vare dog utilbøjelige til allerede nu at følge Udvalget og vedtog derfor at se Tiden an og henlægge Andragendet foreløbig, men at Udvalget havde »gjort sin Pligt ved i Tide at blæse Alarm«, anerkendtes beredvilligt, og at Udvalget havde haft Ret i den Betragtning, det havde gjort gældende, at der ikke her i Byen var »Betingelser for, at der med Fordel kan gives Forestillinger samtidig paa to Theatre, hvorfor ogsaa Forestillingerne paa Pantheons »Odense Folketheater« ophørte i 1886«, det fik sin eklatante og af Direktøren haardt følte Bekræftelse i de Vanskeligheder, han havde at kæmpe imod.

August Rasmussen.
1860.

Men hertil kom endnu noget andet, nemlig dette, at der iblandt en Del af Publikum efterhaanden havde rejst sig en Stemning imod, at Theatret Aar efter Aar udlejedes til samme Selskab; man ønskede Forandring, man ønskede, at saadanne Selskaber, som i korte Forsæsoner havde præsteret noget, som tiltalte, ogsaa i Løbet af een eller et Par Hovedsæsoner fik Lejlighed til at vise vort Publikum, hvad de i Virkeligheden evnede, for at man derved, som det hed, kunde komme til »at se nye Ansigter paa Scenen«, og da nu Direktør Rasmussen havde spillet her i de fire foregaaende Hovedsæsoner, saa mente man altsaa, at Tiden var kommet til en Forandring, og fandt derfor det, at Theatret atter var udlejet til ham i Sæsonen 1896—97, — at man med andre Ord atter skulde se paa det Personale, man allerede var saa forset paa — »væsentligst derfor kedeligt«, som Fyens Venstreblad udtalte det i et Tilbageblik over Sæsonen. Men heri kom der, lidt efter lidt, et Omslag,

»der først og fremmest skyldes det Faktum, at det odenseanske Publikum i denne Sæson har faaet Øjnene op for den omhyggelige Instruktion, der præger Spillet, og tillige har indset, at intet andet Selskab tilnærmelsesvis har et saa udsøgt og godt Repertoire. Naar Direktør Rasmussen imidlertid saa sig nødsaget til omtrent at flygte ud af Byen*), for at ikke den økonomiske Side af Sagen skulde staa i for stærk Modsætning til den kunstneriske, da skyldes dette først og fremmest den Konkurrence, som er kommet til Stede fra det Øjeblik, da der blev spillet Komædie paa Folketheatret ogsaa i Vintersæsonen. Vi har nemlig Grund til at tro, at Hr. Rasmussen ikke har haft tilnærmelsesvis tilfredsstillende pekuniært Udbytte af sine Forestillinger i Odense i denne Sæson, hvad man absolut maa beklage, da det er en Kendsgerning, at intet er saa skadeligt for Kunst af enhver Art som, om ikke daarlige, saa langt fra tilfredsstillende økonomiske Forhold. Man vil derfor, efter uhildet at have bedømt Forholdene i den forløbne Sæson, komme til det Resultat, at den Konkurrence, som har fundet Sted imellem Folketheatret og det gamle Theater, er i høj Grad uheldig, og man vil forme sine Tanker om denne Sag i et Ønske om, at Folketheatret for Fremtiden maa forblive ubenyttet om Vinteren, saa meget mere som man næppe kan paapege et eneste kunstnerisk Resultat af Værdi fremkommet indenfor dets Vægge i Vintersæsonen. Skal derfor Theaterinteressen og med den det Ry, som Odense har erhvervet som Provinsens bedste Theaterby, ikke gaa tabt, da maa der her interveneres paa en eller anden Maade til Fordel for den sceniske Kunst, der i den forløbne Sæson er blevet tilsidesat og nedtrampet paa Grund af en meningsløs og ret beset uforsvarlig Konkurrence.«

Som det vil ses, gik denne uforbeholdne og om en varm Interesse for den gode Kunst vidnende Udtalelse decideret i samme Retning som den Anskuelse, der havde ligget til Grund for den af Theaterudvalget foreslaaede Henvendelse til Ministeriet, som, hvis den senere var bleven indsendt til dette, maaske havde ført til et for Theatret gunstigt Resultat. Men dette skete ikke, den blev aldrig taget op igen, og det fordi en ny Faktor, nemlig den man kaldte Tidens Krav, imidlertid arbejdede sig frem. Tiden var bleven en anden end forhen, ethvert Baand var blevet et Tryk, som burde

*) Dette var dog en absolut Overdrivelse. Direktør Rasmussen gav i Tidsrummet 26de December 1896—23de April 1897 ialt 102 Forestillinger her.

sprænges, alt, hvad der endog blot i fjerneste Maade lugtede af et Privilegium, var ilde set, — kort sagt, der var ikke og kunde aldrig siden skabes Stemning for at sikre Odense Theater imod Konkurrence. Denne var der nu engang, og den kom man ikke uden om.

Men herved blev det endda ikke; Tiden medførte endnu et Krav, som kom til at genere. Forinden dette omtales, maa vi dog til Forholdenes rette Forstaaelse fremsætte et Par orienterende Bemærkninger.

I Kjøbenhavn, hvor der i 1897 var eet Theater for hver af Byens ca. 100,000 Mennesker, havde intet af disse en Stilling, der kunde siges at være særlig grundmuret, og det til Trods for, at de foruden selve Hovedstadsbefolkningen havde den mægtige Støtte, som et altid jævnt, til sine Tider af Sæsonen endog meget betydeligt Fremmedbesøg ydede dem. Med dette for Øje vil enhver kunne sige sig selv, at et Theater i en By paa kun 36000 Indbyggere absolut maatte have Vanskeligheder ved at klare sig, naar det tilmed fik en Konkurrent, og at Direktørerne derfor maatte gøre alt, hvad de formaaede for at finde et Kassestykke, det vil sige et Stykke, som for længere Tid vilde kunne trække rigeligt Hus. Et saadant Stykke kan under de store Forhold i en Hovedstad meget godt være et i sig selv tarveligt Stykke, der virker ved Effektmidler, som har saare lidt med Kunst at gøre, men saadan kan det ikke gaa i en Provinsby, hvor det Publikum, der lader sig nøje med den Slags Ting, er for lille til i ret mange Aftener at fylde Theatret. Et Kassestykke i en Provinsby maa derfor være, hvad der populært kaldes et godt Stykke, det vil sige, det maa foruden at have noget for Øjet ogsaa have noget for Hjertet, samtidig med at det naturligvis maa være sat godt op og spilles godt; ellers vil det simpelthen aldrig kunne blive et Kassestykke i den Forstand, at det kan skaffe ordentlig Dækning for de Underskud, Repertoirets øvrige Forestillinger kunne volde. Og nu er det endvidere saaledes, at et Theater lige saa vel som enhver anden Ting i Verden har sine Love, og at en af de vigtigste af dem er den, at et Kassestykke skal spilles helst Aften efter

Aften, saa længe indtil det er endelig udspillet; tages det af Repertoiret forinden, saa er Glansen gaaet af det, og det i en saadan Grad, at det, selv om det senere kommer frem igen, kun formaar at slæbe sig igennem nogle faa Opførelser for bestandig tommere Bænke. Naar da derfor en Direktør har fundet et saadant Stykke, saa maa han for at faa det fulde Udbytte af det blive ved at opføre det, og navnlig da, naar han spiller under saa vanskelige Forhold, som der blev spillet under her.

Med dette for Øje vil det kunne forstaaes, at da Direktør Rasmussen havde indledet sin Sæson 1898—99 med Erik Bøghs bekendte »Kalifen paa Eventyr«, der første Gang gjorde Furore i Kjøbenhavn 1857—58, og siden var opført mangfoldige Gange baade der og rundt omkring i Landet, hver Gang med nye Indlæg, der stadig optoges velvilligt af Publikum og forøgede dets Interesse for de mange fortræffelige Sandheder, Stykket under Eventyrets Form gav Publikum at tage med sig hjem, — da altsaa dette altid vel sete Stykke var præsenteret i saa fiks en Udstyrelse og gik saa kvikt over Scenen, at der var al mulig Udsigt til, at det vilde blive det saa højt attraaede Kassestykke, da skrev »En gammel Theatern« i Stiftstidenden en Artikel, hvori han ud fra det rundelige Bifald, hvormed Forestillingen var bleven modtaget, udtalte, at Sæsonens »Begyndelse har været i alle Maader fortræffelig« og haabede, »at den tilbagestaaende Del af Sæsonen vil blive Begyndelsen lig«. Imod denne Bemærkning blev der straks nedlagt den kraftigste Indsigelse, idet først en Indsender udtalte, at »nogen særlig litterær Værdi har Stykket ikke« og derfor henstillede til Direktøren at erstatte det »med Skuespil, der virkelig vejer lidt i Vægtskaalen«, og senere en anden Indsender forsikrede, at Direktøren vilde glæde »Yndere af ædel Skuespilkunst og med højere æsthetisk Interesse« ved hurtigst muligt at tage det af Repertoiret. Det Krav om Forestillingernes litterære Værdi, som paa Basis af Dagmartheatrets Forestillinger i Kjøbenhavn hidtil kun var kommet til Orde her under private Samtaler, havde altsaa nu faaet sit offentlige Udtryk, og resolut bøjede Direktør Rasmussen sig derfor, idet han tog Kalifen af Repertoiret og efter nogle Opførelser

af »Gurli«, »Aabent Visir«, »Ambrosius« og »Genboerne« samt nogle Smaastykker kom frem med en i saa eminent Grad litterær Forestilling som »Hærmændene paa Helgeland«. Hermed havde

han vist sin gode Villie til at imødekomme de Ønsker, der rettedes til ham, men Lønnen var rigtig nok langt fra at være

Umagen værd. Stykket holdtes gaaende en halv Snes Gange for stadigt ringere Hus, og det Repertoire, som derefter fulgte, og som dog indeholdt saadanne Stykker som »Catherine«, »Hvor man keder sig« og »Brylluppet paa Ulfsbjerg«, — altsaa netop Stykker af den

August Rasmussen.
1884.

Art, hvorpaa der var givet Anvisning — opnaaede kun at vise, at Byens Yndere af ædel Skuespilkunst og med højere æsthetiske Interesser vare for faatallige til at holde Direktøren skadesløs for det betydelige Tab, han led ved at lægge Kalifen hen.

Netop samme Dag som Hærmændene opførtes første Gang, undertegnede Direktøren Kontrakten om Lejemaalet af Theatret for næste Sæson 1899—1900; han var altsaa trods den Skuffelse, han led, bundet til at komme her igen næste Aar. Men saa havde han ogsaa faaet saa tilstrækkeligt af at være her, at han paa Theaterudvalgets Skrivelse af 15de Januar 1900, om han ønskede at leje Theatret for næste Sæson, under 18de gav til Svar, »at han ikke ønskede at forny Kontrakten om Leje af Theatret«. Dermed var hans mangeaarige Virksomhed som Direktør afsluttet her, dermed var der givet dem Lejlighed til at blive tilfredsstillede, som ønskede at se nye Kræfter forsøge sig paa nye Opgaver. At det var et stort Tab for Provinsscenen, at Hr. Rasmussen fra nu af trak sig tilbage fra scenisk Virksomhed, erkendtes snart almindeligt. Der havde over de Forestillinger, han havde fremført, hvilet et Præg af Smagfuldhed og Stilfuldhed, som stod betydeligt over, hvad man ellers som Regel var vant til at se; der havde bag dem ligget den omhyggeligste Instruktion, og det hele var gaaet med en Afrundethed og Akkuratesse, som vidnede højt om den Disciplin, der herskede ved hans Selskaber. Alt dette fik da ogsaa sin eklatante Paaskønnelse derved, at saadanne Kunstnere som Vilh. Wiehe, gamle Helsengreen og Kolling paa Folke-theatret sendte ham deres Sønner over for at faa den første sceniske Uddannelse hos ham, ikke at tale om, at Henrik Ibsen, der kendte ham fra hans Virksomhed som Leder af Bergens Theater, — saaledes som det fremgaar af det vedføjede i Originalens Størrelse gengivne Brev — tilbød ham »Et Dukkehjem« til Opførelse i de danske Provinsbyer.

I Juli 1897 modtog Theaterudvalget en Skrivelse, dateret Aarhus den 15de s. M., hvori meddeltes, at den Komite, der var dannet for Opførelsen af et nyt Theater i Aarhus, og som havde til Hensigt at søge Statsunderstøttelse til dettes Drift, fra et indflydelsesrigt Medlem af Folkethingets Finantsudvalg var bleven tilraadet »nu straks at gøre de indledende Skridt til at opnaa den

Bil.
her skuespil direktør
August Rasmussen.

Hermed giver jeg mig den ære
at tilstille Dem et ex. pl. af mit nye
dramatiske arbejde, "Et dækkehjem",
skuespil i 3 akter, med forespørgsel
om, hvorvidt De vilde ønske at bringe
dette stykke til opførelse i de
danske provins-steder.

Jeg tillader mig at bemærke,
at idfaldet af Deres proces med herr
Corbes formentlig har afgivet tilstrek-
kelig præjudikat for den af mig alle-
rede tidligere indtagne mening, at mine
dramatiske arbejder i deres egenskab
af danske forlags skrifter er beskyttede
af de danske love og at De således ik-
ke herefter har nogen konkurrence
at befrygte.

München, i Oktober 1879.

Arbødigst
Henrik Ibsen.

ønskede Statsunderstøttelse og da helst i Forbindelse med Odense Theater«, hvorfor man forespurgte, om dette vilde være villigt til »at gaa sammen med Aarhus nye Theater for at opnaa den Statsunderstøttelse, som vi har et saa billigt Krav paa«. Hvis en Fælleshenvendelse i saa Henseende — helst i Forbindelse med et personligt Foretræde — rettedes til Kultusministeren, ansaas det for givet, at han vilde optage en passende Bevilling paa Regeringens Finantslovsforslag. Herpaa blev allerede den 18de svaret, at hvis man i Aarhus vilde affatte en Adresse til Kultusministeren, var Theaterudvalget villigt til at underskrive den, ligesom Udvalgets Formand gerne vilde gaa til Ministeren sammen med et Komitemedlem fra Aarhus. I Aarhus, hvor man gik ud fra, at det var nødvendigt, at den foreslaaede Henvendelse til Ministeriet forelaa inden Maa-nedens Udgang, lovede man da at faa en Skrivelse affattet og hertil fremsendt til Underskrift. Men inden dette skete, havde Kultusminister Sthyr været i Jylland for at tilse en Gaard, han ejede i Omegnen af Varde, og var derefter taget til Aarhus for at træffe nogle Aftaler med Hensyn til Opførelsen af det nye Statsbibliothek der, og her havde da Formanden for det nye Theaters Bestyrelse, Apotheker, Justitsraad Meyer, fundet Lejlighed til at faa en Samtale med Ministeren den 26de, af hvilken det fremgik, at Ministeren ikke troede, det vilde nytte noget, at man fremkom med et Andragende som det paatænkte, men da det jo paa den anden Side heller ikke kunde skade, saa var man stadig sindet at indgaa med det og skulde saa nok, da man tillige havde faaet at vide, at det ikke behøvede at indsendes førend engang i Løbet af August, i rette Tid gaa i Lag med at affatte det.

Naturligvis var, som man vil forstaa det, den hele Trans-aktion baseret paa, at Gennemførelsen af Planen om at skaffe Aarhus et nyt Theater var sikret, og dette var man, da man skrev hertil første Gang, da ogsaa saa vis paa i Aarhus, at man ligefrem udtalte det i Skrivelsen, men saa indtraadte der Forhold, som udviste, at det dog i Virkeligheden ikke var saaledes, hvorfor Theaterkomiteen fik Betænkeligheder ved at sende et Andragende ind, og da man samtidig her var kommen i Tvivl om, hvorvidt det

overhovedet kunde nytte noget for Odense Theater at samarbejde med Aarhus, eftersom et hertil fremsendt Prospektus vedrørende dettes Forhold havde udvist, at »Aarhus nye Theater nærmest har Karakter af et Aktieselskab«, og som saadant antagelig kun vanskeligt vilde kunne opnaa Statsunderstøttelse, saa henstillede man i Skrivelse af 27de August, »at Spørgsmaalet om en Fælleshenvendelse til Regeringen stilles i Bero indtil videre«.

Hermed laa da for Odense Theaters Vedkommende den hele Sag for saa vidt stille hen, som man ikke foretog sig andet end lejlighedsvis i Udvalgsmøderne at drøfte den; men saa kom Folkethingsvalgene i April 1898, og man mente da at burde benytte dem til ved Interpellationer til Kandidaterne at lade Offentligheden se, at man stadig havde Spørgsmaalet i Tanker. Man forespurgte derfor i begge Folkethingskredsene, »hvorledes stiller de ærede Kandidater sig til Spørgsmaalet om Statstilskud til Provinsscenerne i de større Byer?«, og man fik fra alle 4 Kandidater Svar, der gik ud paa, at de vilde være villige til at støtte eventuelle Andragender i omhandlede Retning, som man herfra maatte finde Anledning til at indsende. Og en saadan Anledning lod ikke længe vente paa sig, idet nemlig »Aktieselskabet Aarhus nye Theater« i Skrivelse af 29de Oktober s. A. lod vort Theaterudvalg vide, at Bestyrelsen nu havde indgivet Andragende til Rigsdagen om Statstilskud til Theatrets Drift. Dette Andragende var indgivet saa betids, at det allerede var omdelt paa Folkethingsmedlemmernes Pladser under Finantslovens første Behandling i Mødet den 28de Oktober, hvor det anbefaledes af Folkethingsmanden for Aarhus Amts 2den Kreds, Overretssagfører Høegh-Guldborg med den Bemærkning, at naar Aarhus vilde anvende omtrent en halv Million paa at bygge et Theater, saa maatte formentlig et saa stort Offer gøre det rimeligt, at Staten ydede et Tilskud til Theatrets Drift og derved fik »nogen Haand i Hanke med Sagen, nogen Kontrol dermed«, saa den kunde sørge for, at det »blev et virkelig ædelt Dannelsesmiddel, Hjemstedet for en virkelig ædel Kunst, man kom til at finde inden for Theatrets Mure, et Nationaltheater for Provinsen«.

Det, at der saaledes allerede var rørt ved Spørgsmaalet om Statstilskud, foranledigede da vort Theaterudvalg til straks at sætte sig i Bevægelse, det vil sige til under 5te November at tilskrive Folkethingsmanden for Odense Amts 1ste Kreds, Kammerherre Scavenius, der var Medlem af Finantsudvalget, og anmode ham om at udtale, hvor vidt han fandt det rigtigst, at man indgav Andragende til Regeringen eller til Rigsdagen, og i sidste Tilfælde, om han da vilde føre det frem i Thinget. Det fremhævedes udtrykkeligt, at man ønskede en eventuel Statsunderstøttelse givet Theatret »som direkte Tilskud til dettes af Theaterudvalget ledede Drift, idet Udvalget, som kun ad denne Vej kan garantere Staten den fuldt tilsigtede Nytte af Tilskudet, samtidig henleder Opmærksomheden paa, at naar der under Forhandlingerne i Folkethinget af et æret Medlem blev foreslaaet«, at de Beløb, man maatte finde sig foranlediget til at tilstaa Aarhus og eventuelt endnu et Par andre Provinsbyer, »stilledes til Raadighed for Theaterdirektørerne, saa staar det Udvalget som mere end tvivlsomt, at en saadan Statsunderstøttelse vil komme Scenen fuldt ud til Nytte«.

Herpaa kom der fra Kammerherre Scavenius det Svar, dateret 10de Decbr., at der i Udvalget ikke hidtil havde vist sig Stemning for i alt Fald for Tiden at bevilge Statsbidrag til Provinstheatre. Han havde i Udvalget fremhævet, at meget i høj Grad kunde tale for saadanne Bidrag, som dog maatte begrænses til eet jydsk og eet fyensk Theater, det vil sige Theatrene i Aarhus og Odense, men hidtil forgæves. Nu var der imidlertid fremkommet en Plan om at bygge et nyt Statstheater i Kjøbenhavn, og hvis Regeringen vilde gøre Forsøg paa at gennemføre denne, var der jo en Mulighed for, at man samtidig kunde »gøre Odenses Billighedskrav paa et Statsbidrag til sit Theater gældende«, hvorfor han tilraadede, at der blev sendt et Andragende ind til Folkethinget desangaaende.

Efter Modtagelsen af dette Svar blev der under 12te December tilstillet Repræsentanten for Odense Amts 2den Kreds Kaptajn Martin Madsen en Kopi af Brevet til Kammerherre Scavenius, og da han i en mundtlig Samtale med Theaterudvalgets Formand erklærede Indholdet deraf for helt igennem fortræffeligt som

Grundlag for et Andragende, der efter hans Mening burde tilstilles baade Regering og Rigsdag, saa udarbejdedes følgende Andragende, der i Møde af 16de December forelagdes Interessenterne i Theatret og underskrevet af disse:

Til
den høje Regering og Rigsdag!

Undertegnede Medlemmer af Odense Byraad, der som saadanne ere Ejere af Odense Theater, ansøger herved den høje Regering og Rigsdag om Statsunderstøttelse til Fremme af god Skuespilkunst her i Odense, en Foranstaltning, der ved Odenses centrale Beliggenhed og dens Betydning for Fyen vil komme hele Fyens Stift tilgode.

Odense Theater har bestaaet i over 100 Aar, idet der 1795 blev opført et nyt Skuespilhus paa Sortebrødretorv, det første udenfor Kjøbenhavn og det samme, som staar der endnu. Der er gennem Tiderne foretaget mange Forandringer, Udvidelser og Forbedringer af Theatret, men for en By af Odenses Størrelse maa det erkendes, at det nu ikke tilfredsstiller, hverken med Hensyn til Størrelse eller Indretning navnlig for Publikum. Theatret har i de forløbne 100 Aar efter Evne virket for at føre god Skuespilkunst frem paa sin Scene, og det har saaledes haft sin store Betydning for Udvikling af aandeligt Liv her paa Fyen. I Erkendelse heraf anbefalede Kultusminister Hall 1854, at der blev ydet Odense Theater en Statsunderstøttelse som en Anerkendelse af Theatrets Virksomhed, ligesom den af Kultusminister J. N. Madvig 1851 nedsatte Kommission, hvis Opgave var at udarbejde en Plan for det danske Stats-theater, i sin Betænkning anbefalede Statsunderstøttelse til Theatre i en af Fyens og en af Jyllands vigtigste Købstæder; men hidtil har dog intet Theater i Provinserne erholdt nogensomhelst Statsunderstøttelse.

Der blev 1850 gjort Forsøg paa at drive Odense Theater paa samme Maade som de kjøbenhavnske Theatre med en fast Direktør og Personale. Uagtet Theaterbestyrelsen havde det Held at kunne knytte en saa dygtig Mand som M. W. Brun til Theatret som Direktør, viste det sig dog i Løbet af faa Aar, at Odense ikke kunde soutenere et fast Personale i ni Maaneder. Man blev da atter henvist til at udleje Theatret til omrejsende Selskaber, hvad der finder Sted endnu den Dag idag.

Siden 1829 ejes Odense Theater af Odense Byraads Medlemmer saaledes, at Byraadets vekslende Medlemmer indtræde som Interessenter. Theatret har saaledes en ganske eksceptionel Stilling i Pro-

vinserne, der giver Staten størst mulig Garanti for, at enhver Hjælp fra Staten ene og alene vil komme Theatret og derved det theaterbesøgende Publikum tilgode, idet der ikke i nogen Henseende kan tilflyde Interessenterne i Theatret nogen pekuniær Fordel ved Theatrets Drift, og saaledes vil enhver Hjælp til Theatret ene og alene kunne anvendes til Fremme af god Skuespilkunst paa Odense Theater.

Odense Theater har ved sin ekseptionelle Stilling set sig istand til at kunne knytte de bedste Provinsskuespilselskaber til sig derved, at Interessenterne har kunnet udleje Theatret paa gunstige Betingelser for Direktørerne, samtidig med at Billetpriserne stadig ere holdte meget lave i Forhold til andre Steder. Derimod har Theatret, som anført, ikke evnet at holde et fast Theaterpersonale med fast Direktør, hvad der maa siges at være en Hovedbetingelse for at kunne knytte gennemgaaende gode Skuespillere til vor Scene og kunne fremføre det bedst mulige Skuespil.

Vort Ønske og Haab er derfor, at der vil kunne gives Odense Theater en aarlig Statsunderstøttelse af 25000 Kr. samt at der ydes Theatret al rimelig Støtte fra Nationaltheatrets Side. Herved vilde vi ogsaa nærme os Realisationen af et her i Odense længe næret Ønske om Opførelsen af et nyt tidssvarende Theater, idet vi ikke nærer Tvivl om, at saavel Odense Kommune som Odense Borgere vil støtte Gennemførelsen af en saadan Opgave pekuniært, naar der ved en passende Statsunderstøttelse ydes Sikkerhed for, at der vil kunne fremføres det bedst mulige Skuespil paa dets Scene af et fast Theaterpersonale.

Vi er, i Tilfælde af at der ydes Odense Theater den ønskede Statsunderstøttelse, fuldt ud villige til at underkaste Theatret ministeriel Kontrol med Hensyn til Ledelsen og Valg af artistisk Direktør, og forøvrigt underkaste os de rimelige Betingelser, der maatte blive stillede fra Statens Side.

Odense den 16de December 1898.

Georg Lerche,	Alfred Holbeck,	M. Sedorff.
Formand for Theaterudvalget.	Næstformand.	
J. Chr. Lund.	C. Knudsen.	Frederik L. Hey.
H. Nielsen.	Peter C. Petersen.	Marius Rasmussen.
G. Hjorth.	N. Christiansen.	Krarup.
H. Rasmussen.	Johannes Valeur.	P. Vald. Nielsen.

Saa blev dette Andragende da tilstillet baade Regeringen og Rigsdagen og naturligvis tillige begge Kredsens Folkethingsmænd med Anmodning om at tage sig af det. Den 19de December ind-

bragtes det i Folkethinget af Kammerherre Scavenius. Den Skæbne, det fik, var dog alt andet end blid, thi allerede den 28de kom der fra Kultusministeriet det Svar, at det ikke saa »sig i Stand til at foretage Skridt i den omspurgte Henseende«, og da Finantsudvalget ikke fandt sig foranlediget til at gøre Indstilling om Sagen, meddelte Folkethingets Formand Sofus Høgsbro senere i Skrivelse af 13de April 1899, »at Folkethinget ikke har fundet Anledning til at foretage videre i Sagen«.

Endnu to Gange senere blev der rørt ved denne, idet Kaptajn Martin Madsen første Gang under Finantslovsbehandlingen i Efteraaret 1900 tog Anledning af, at Aarhus paa ny havde sat sig i Bevægelse, til at minde om, at hvis Aarhus skulde have noget Tilskud, maatte Odense ogsaa have det, og anden Gang i Efteraaret 1902 forhandlede Theaterspørgsmaalet »med Folk indenfor Venstre« og derefter opfordrede Theaterudvalget til atter at fremsende et Andragende. »Det er nemlig min Opfattelse«, skrev han den 18de November, »at vi stadig følger Aarhus paa Sporet. Der er nu ingen Udsigt til, at der bliver givet noget saadant Tilskud i Aarhus, men det er næppe rigtigt at lade Aarhus alene repræsentere Ansøgerne«. Som Følge deraf indgav Interessenterne da den 26de November et Andragende ganske ligelydende med det, som tidligere havde været indsendt. Andragendet indbragtes af vore to daværende Repræsentanter Borgmester Nanke og Kaptajn Madsen, men Finantsudvalget gjorde heller ikke denne Gang nogen Indstilling, hvorfor Folkethingets Formand H. Trier i Skrivelse af 13de Maj 1903 meddelte, at Thinget ikke havde fundet Anledning til at foretage videre i Sagen.

Efter at Aug. Rasmussen havde forladt Theatret i Foraaret 1900, rykkede Albert Helsengreen herind i de seks næste Hovedsæsoner 1901—1906. Han var allerede da en kendt Mand her som Direktør, eftersom han havde været her med sit Selskab i de fire foregaaende Forsæsoner, og efter hvad man da havde set ham præstere, havde man al mulig Grund til at knytte de

bedste Forhaabninger til hans Virksomhed. Sagen var nemlig, at Helsengreen foruden selv at føre an paa Scenen som en rutineret og omhyggelig Fremstiller af de Roller, han paatog sig, var en saare

Albert Helsengreen.

flittig Mand, der levede og aandede for Theatret, ja i bogstavelig Forstand saa godt som tilbragte hele sin Tid der. Imellem Sæsonerne rejste han meget og saa meget, besøgte de fleste af baade Nord- og Mellem-europas større Byer, tilbragte gentagne Gange længere Tid i Paris, — en Gang med Stats-understøttelse — kort sagt studerede Skuespilkunsten grundigt ved Europas første Scener, og naturligvis gjorde han sig de Erfaringer, han saaledes indhøstede, frugtbringende efter bedste Evne.

Hans Repertoire var, som det vil fremgaa af det følgende, valgt med Smag, omfattede en passende Blanding af de bedste ældre Stykker med hvad godt nyt, Tiden bragte frem, og da der bag alle Forestillingerne laa et stort og grundigt Arbejde, baade hvad

Indstudering og Iscenesættelse angik, saa kunde det jo ikke være andet, end at de maatte modtages med Publikums Velvillie.

Fortræffelig Maskering, omhyggelig Indstudering og sikker Memorering var Særkendet for Helsengreens egne Præstationer, det sidste i en saadan Grad, at det turde være tvivlsomt, om nogen nogensinde hørte, at han maatte ty til Sufflørens Hjælp. Hans skarpe Blik for Ejendommelighederne hos de Figurer, han skulde fremstille, sammen med det nøjeste Kendskab til hans Virkemidlers Art og Omfang gjorde ham det let i hvert enkelt Tilfælde at finde netop den Maskering, der passede bedst for den givne Rolle, og brugte han end maaske nok af og til stærke Midler at virke med, saa maatte det paa den anden Side erkendes, at han gjorde det uhyre morsomt. Derfor den Jubel, der fulgte ham, naar han (smlgn. S. og T. 230) spillede Roller som f. Eks. Kakadue i »Capriciosa«, Bjørn Olufsen i »Elverhøj«, Peter Ravn i »En Spurv i Tranedans« og Assessor Svale i »Eventyr paa Fodrejsen«, hvilken sidste han havde forlenet med en saadan Fylde af ypperlige og karakteristiske Smaatræk, at det var en ren Fest at se derpaa.

Men ved Siden af den Slags Roller har Helsengreen haft helt andre Felter at bevæge sig paa, — Felter, der omfattede saa forskelligeartede Figurer som Schylock i »Købmanden i Venedig«, Vielgeschrey i »Den Stundesløse«, Jeronimus i »Pernilles korte Frøkenstand« og Hjalmar Ekdal i »Vildanden«, Hovedroller altsaa i Shakespearske, Holbergske og Ibsenske Stykker. Formentlig er det disse, og vel navnlig igen den første af dem, han selv regner som sine betydeligste Præstationer og derfor har kærest, og det vilde da ogsaa være den allerstørste Uret imod ham ikke villigt at anerkende de ypperlige Virkninger, han naaede i dem. Det samme gælder hans Fremstilling af den baade fysisk og moralsk havarerede Løjtnant Husum Jensen i »Familien Jensen«, af Gamle Moor i »Røverne«, Geronte i »Scapins Skalkestykker«, Conradsen i »De Fattiges Dyrehave« og mange flere; men to Roller, rigtig nok af langt ringere Omfang, er der dog, i hvilke han kom Idealet endda et godt Stykke nærmere, nemlig den gamle Kammerherre von Rohden i »Hofgunst« og Kellermann i »Hans Højhed«. Al-

Albert Helsengreen.

Blake i »Ole Lukøje«.
Ferdinand Piper i
»Erik Ejegods Pilgrimsfærd«.

Jeronimus i
»Pernilles korte Frøkenstand«.
Skoleholderen i »Til Sæters«.

drig har Helsengreen spillet finere og bedre Komædie, end da han som Kammerherren underholdt den unge Hofdame i hendes Boudoir, — det var den fuldlødigste Kunst, det var ren Pragtkomædie at se paa — og næppe vilde der kunne findes et kønnere, et mere ægte Udtryk for et gammelt trofast Menneskes Hjertevarme, end da han som Kellermann besøgte Fyrst Karl Heinrich paa Slottet i Karlburg og i hans Erindring genkaldte Minderne om de fordums glade Dage i Heidelberg. Endnu skal erindres om Helsengreens fortræffelige Udførelse af Blakes vanskelige Rolle i H. C. Andersens Eventyrkomædie »Ole Lukøje«, efter hvilken der paa Hundredeaarsdagen for Digterens Fødsel, den 2den April 1905, opførtes følgende af Stiftsprovst Lützhøft forfattede

Efterspil med Tableauer og Kor.

Personerne:

En gammel Mand Hr. Peter Nielsen.
Ole Lukøje Fru Mathilde Jacobsen.

*

*

*

Den lille Pige med Svovlstikkerne Frk. Solborg Fjeldsøe.

Scenen er paa Frederiksbroen i Odense.

En gammel Mand

træder frem, klædt i en Dragt fra det 19de Aarhundredes Begyndelse:

Saa har han selv nu talt til os i Aften,
Han, om hvis Minde vi er samlet
her. —

Thi dette Minde er ej visnet hen
Som Løvet fra ifjor — og Tidens
Strøm

Ej evnet har at skylle bort det Navn,
Der lyser blandt os med en sjelden
Glans.

Hvad han os har fortalt, vil aldrig
glemmes,

Saa længe der er Børn og Eventyr.
Men ikke blot hvad han har digtet,
sunget,

Vil blive husket; — skønnere end selv
Det dejligste af disse Eventyr

Sig formede hans Liv, saa rigt, saa
sælsomt. —

Som fattigt Barn gik han i disse
Gader

Og drømte sine sære Barndoms-
drømme,

Hans Tanke fulgte Storken, naar
den kredsede

Op mod det høje; Aæns stille Strøm,
Der glider ud mod Havet, bar hans
Længsel

Ud i den vide, vide Verden.
I hver en Trækfugls Bryst der bor
en Higen,

En Trang, som Fuglen ikke kan
betvinge,

Saa maa den flyve ud, — den kan
ej andet.
Og i hans Sjæl der var den samme
Higen,
Den samme Trang; trods alle
Skranker,
Som Fattigdom, ja Nød og Verdens
Latter
Og Spotten over ham — den grimme
Ælling —
Og det forunderlige Skrig, den ej
forstod, —
Trods hver en Hindring maatte han
didhen,
Hvor Hjertets Higen drev ham:
Det var en Aandens Længsel mod
det høje,
En Kærlighedens Længsel imod
Livet,
En Trang til at faa sagt, hvad dybt
han følte,
Men endnu ikke kunde sige klart. —
Hans Vinger voksed, — Skriget blev
til Sang, —
Og paa det danske Sprog, for Dan-
marks Børn,
Det blev fortalt, som aldrig skal
forglemmes.

Der glider Svaner over Klokke-
dybet, — —
Og i hans Bryst der var et Klokke-
dyb,
Hvorfra der opsteg Toner, klare,
skære
Med Evighedens rene Himmelklang.

Ole Lukøje kommer frem med Paraplyen under Armen.

Hør, kom herhen, og, som i gamle
Dage,
Fortæl et Eventyr.

Og var han end fra først den grimme
Ælling,
Saa voksede han op og blev en Svane
Med stærke Vingeslag, der bar hans
Tanker
I Verden ud, langt over Danmarks
Grænser.
— Nu sidder der saa mangt et Barn
og lytter
I Mørkningen til Moders milde
Stemme,
Naar hun fortæller Eventyr; — og
Sproget
Er vel forskelligt, men det er de
samme
Velkendte Skikkelser, som han
fremtrylled.
Og vi, som samles nu, vi kender dem;
De blev jo vore Legekammerater,
Da vi var smaa, — nu er vi bleven
gamle;
Men Hjalmar, Kaj og Gerda, lille
Tuk, Soldaten
med Fyrtøjet i sin Haand, — er lige
unge.
Det var dog morsomt, om de kom
i Aften
Og bragte os en Hilsen fra den Digter,
Som, skønt selv barnløs, samlede os
som Børn.
Der ser jeg Ole Lukkeøje komme — —
Og han har Paraplyen med, den
kønne
Med Billederne. — Jeg vil kalde paa
ham.
— Hør, lille Ole, Ole Lukkeøje.

Ole Lukøje:
Aa, hvorfor det?
Du kender dem jo allesammen selv.

Den gamle Mand:
Ja, det gør intet; vi vil gerne
Dog høre dem igen, det ved Du godt.

Ole Lukøje:
Saa sid da ganske stille!
(Den gamle Mand sætter sig paa
en Bænk.)

Nu jeg sprøjter
En lille Smule Mælk i Jeres Øjne.
Det gør vel ikke ondt.

(Han sprøjter.)
Og se, nu slaar jeg Paraplyen op.
(Han slaar Paraplyen op.)
I ved jo nok, at alle gode Børn

Faar ogsaa smukke Drømme. —
Hvis I nu
Ej synes, Drømmene er smukke — ja
Saa har I ikke været rigtig artig. —
— I kan jo sagtens huske Svine-
drengen,
Som egentlig var Prins — og saa
Prinsessen,
Som gaven halv Snes Kys for Gryden
Og hele hundrede for Skralden —
ved I,
Men Nattergalen og den fine Rose
Kassered hun, — de var jo »virke-
lige«.

Tæppet i Baggrunden gaar op, man ser et Tableau, der forestiller Prinsessen
grædende foran Indgangen til Kongeriget. Prinsen staar i Gitterporten.

Se nu, nu sidder hun og græder
bittert,
Og hele Stadsen har hun mistet,
Stakkel,
Nu maa hun blive uden for det Rige,
Hvor man forstaar en Nattergal,
en Rose,
Men ej har Sans for Gryder og for
Skralder.
(Musiken spiller:
Ach, du lieber Augustin.)
Alles ist væk, væk, væk, — se, hvor
hun græder,
Det skulde hun ha'e tænkt paa
noget før.

(Tæppet gaar ned.)

Og kan I huske ham, Soldaten,
Som havde kun eet Ben — der var
ej mere,
Men han holdt tappert ud i tykt
og tyndt.
Trods Faldet ned paa Gaden, trods
sit Skibbrud
I Rendestenen, ja trods Rotten,
Som raabte efter ham; — skønt han
blev slugt
Af Torsken selv, saa glemte han
dog aldrig
Den lille kønne Danserinde,
Som stod saa dejligt paa sit ene Ben,
Aldeles som han selv. Han var
standhaftig.

Tæppet gaar op. Tableau af den standhaftige Tinsoldat.

Ja selv den fæle Trolld, som hopped'
op af Æsken,
Kan ikke skræmme ham og Danser-
inden;
De elske dog hinanden, — og I veed,

Til sidst fandt de hinanden, — da de
døde.
Det var i Kakkelovnen.
(Musiken spiller: Fare, Fare, Krigsmand.
Tæppet gaar ned.)

Apropos om Kakkelovnen. Husker I
Et andet trofast Par, som fulgtes ad
Paa hele denne farefulde Vandring

Fra Etageren gennem Tromle, Rør og
Skorsten, lige op paa Taget.
I skal faa Lov at se dem nu igen:

Tæppet gaar op. Tableau af Hyrdinden og Skorstensfejerens.

Hyrdinden, Skorstensfejerens og saa
Den gamle Nikkedukke, Onkelen
fra Kina.

(Musik: Kejseren af Kinesiens Land.)
Jeg kunde sagtens Jer fortælle mere
Om Kina og om Japan, men vi vil
Ej ind paa Politiken her i Aften,
Der kommer let en Kurre saa paa
Traaden,

Og jeg vil nødig støde nogen af Jer.
Langt heller vil jeg bejle til Jert
Venskab,

Og derfor søger jeg min Alliance
Med Eders bedste Venner; en af dem
Har netop ønsket selv at hilse paa
Jer.

Polisk og lystig er han, lille Claus.
Ham veed jeg da, at vi kan alle lide.
Ham har vi trofast fulgt den mørke
Nat

Igennem Skoven hen til Bonde-
gaarden,

Fra Skuret, hvor han frøs, til
Stadsestuen.

Nu har han spist og drukket rigtig
godt

Med Bondemanden, mens den stak-
kels Degn

Maa sidde i den snævre, mørke
Kiste

Og lade, som han var den lede
Fanden.

Tæppet gaar op. Tableau af Lille Claus og store Claus.

Musik: Hjærtet mig klammer.

(Disse fire Tableauer var arrangerede efter Vilh. Petersens Tegninger
til den ældste illustrerede Udgave af H. C. Andersens Eventyr.)

Der er saa meget Trolde i Verden,
Og der kan være stygge, fæle Trolde,
Men man kan ogsaa møde det for-
tryllende.

— Det gælder kun at eje Trylle-
kvisten

Og — hvad der tidt er svært — at
ønske rigtigt.

Hvad ønsker for Eksempel I at se?
I svarer ej! Sig, er I da fornøjet,
Naar jeg saa vælger? — I skal faa
Fyrtøjet.

Begyndelsen vil helt vi springe over,

Den gamle Heks vi ønsker ej at se
Og heller ej Soldaten, mens han sover;
Nej jeg skal vise Jer de Venner tre,
Som frelste ham — de store, stærke
Hunde.

Men tab nu ikke Øjne, Næser, Munde.
Det er vist bedst, vi faar den hele
Assamblix:

Soldaten, der blev Prins, fordi han
var saa flx,

Prinsessen, der vist var blandt de
forfløjne,

Og Hundene, — se, de gør store Øjne.

Tæppet gaar op. Tableau af Fyrtøjet. Musik: Ullen, dullen, doff.

Dog ikke hver Soldat kan blive Prins,
Og det er ej enhver, der faar Prin-
sessen.

Der er en hel Del Sorg, der skjules
dybt,

Og der er mange stakkels, syge
Hjerter,

Som vanskeligt kan læges; der er
Sukke,

Som ej faar Luft, undtagen man
er ene,

Nej! Livet er ej altid lige lystigt,
Og ikke alle boer i høje Sale,
Der sidder mange smaa i kolde Stuer
Og fryser, længes, der er stakkels
Børn

I Hobetal, som savner: Kærlighed.

Du veed, jeg har en Broder, høj,
alvorlig,

Den store Ole Lukkeøje, — han
Kan ogsaa vise Billeder, — tidt er de
Saa mørke, — stundom saa vid-
underlige,

Saa skønt betagende som Toner
Fra hine fjerne, solbelyste Kyster,
Som vise sig i vore bedste Drømme.
Thi det er Kærlighedens Sølv-
streng,

Som spilles af den store Mester-
haand;

De lyde fjernt og blidt, de klinge
længe,

Og dem forstaar Dit Hjerte og Din
Aand.

Musikken spiller meget svagt: Sol deroppe ganger under Lide (N. V. Gade).
Tæppet gaar op. Den lille Pige med Svovlstikkerne ligger udstrakt
paa en Stentrappe op til et Hus under Lygten. I Baggrunden ses Mor-
moders Skikkelse stærkt belyst.

Naar Tæppet atter gaar ned, træder den gamle Mand paa ny frem
og siger til Ole Lukøje:

Tak, lille Ole! Mange skønne Minder
Har smukt Du tryllet frem for Sind
og Sands;

Det er, som om mig selv i dem jeg
finder,

Ja, det er mit, men først var det
dog hans.

Thi han har følt, hvad Sorg et Barn
kan nære,

Og han har lidt og grædt i sine
Savn,

Han prøvet har, hvor Verden haard
kan være,

Og han har længtes mod en Moders
Favn;

Og han har vidst, hvordan et Barn
kan glæde

Sig over lidt, og han forstod som faa,
Hvordan et Barn kan lege og iklæde
Med Fantasiens Farvespil det smaa.
Hans dybe Aand, hans stemnings-
rige Lune

Til Liv har kaldt en Verden, som
er vor.

I os den leved, — men hans Trylle-
rune

Har løftet Sløret, som var draget for.
— Nu vil jeg spørge Dig: Kan ej
Du vise

Mig og ham selv, jeg synes, jeg
har Lyst

I Aften til at takke ret og prise
Ham for hans Gave af mit fulde
Bryst.

Ole Lukøje:
Nej, det formaar jeg ej; det blev
ej stilled

I Fantasiens Magt. Men dersom Du
Vil se den gamle kære Digters Billed,
Saa skal Dit Ønske vorde opfyldt nu.

Tæppet gaar op. Omkring Digterens Buste er alle Skikkelserne fra de foregaaende Tableauer grupperede. Musikken spiller meget piano: Har man Ungdomskræfter o. s. v.

Den lille Pige med Svovlstikkerne
lægger en Laurbærkrands omkring Digterens Pande og siger:

Du fattige Barn, Du blev saa rig,
I Hjertet var Kærligheden:
Os smaa forstod Du, vi elske Dig,
Thi, hvad Du skildred saa underlig
I Digt, var dog Virkeligheden.

Der lyder en Tak fra fjernt og nær,
Tusinder vil den istemme,
Inderligst skal den dog lyde her,
Strømme fra Barnehjerner især:
Her kan vi Dig aldrig glemme.

Tæppet vedbliver at være oppe under

Slutningssang,
som synges saavel fra Scenen som fra Tilskuerpladsen.

Mel.: Moders Navn er en himmelsk Lyd.

Svundet er vel et Hundredaar,
Dog lyser saa klart Dit Minde.
Frisk og fagert som Blomsten i Vaar
Det leve, mens Tiderne rinde.
Trangt var Dit Hjem, Dit Hjerte rigt,
Livet, Du leved, blev et Digt,
Skønt i Eftermæle.

Ren af Hjerte og dyb af Aand,
Du drømte saa rige Drømme,
Sindrigt tegned Din Mesterhaand
De Billeder, fine, ømme,
Kærligheds underfulde Magt
Toner fra alt, hvad Du har sagt,
Sødt i Eftermæle.

Billedbogen til Tidsfordriv,
Hvor Lunet med Alvor mødes,
Tolker for os vort eget Liv,
Mens Smilet og Taaren fødes.
Skatte Du fandt, gav os Dit Fund,
Signet blandt os til sidste Stund
Er Dit Eftermæle.

Ja, Du talte vort Hjertes Sprog,
Et Modersmaal for al Verden,
Sejrrigt ud over Jord det drog
Saa stærkt i sin stille Færden.
Stort blev Dit Navn, vidt fløj Dit Ry,
Kærest dog for Din Fødeby
Blev Dit Eftermæle.

At Stigaard (S. og T. 240), som fra Sæsonen 1899—1900 var gaaet over fra August Rasmussens til Helsengreens Selskab, maatte være den rette Mand til at udføre Fyrst Karl Heinrichs Rolle i »Hans Højhed«, er en Selvfølge, ligesom at han ved sin ungdommelige Friskhed og klædelige Frejdighed vidste at forlene

Rollen med netop den Kolorit, der maa have foresvævet Meyer-Førster, da han skrev sin bekendte Roman Alt-Heidelberg. Nydeligt og i høj Grad stemningsfuldt sekunderedes han heri af Fru Mathilde Jacobsen som Käthie, en ung, meget sympathetisk Dame, der som Frk.

Mathilde Schmidt havde haft sit kunstneriske Gennembrud som Hedevig i »Vildanden«. Stigaard blev ved Selskabet indtil Slutningen af Sæsonen 1904—05 og udførte i den Tid et meget betydeligt Antal Roller, som alle sikrede ham Bevarelsen af den fremskudte Plads i Publikums Yndest, han forud havde erhvervet sig. Nogen pur ung Mand var han jo nu ikke længere, men hans slanke og ungdommelige Skikkelse, hans

Alfred Stigaard.

kønne Stemme og vindende Væsen, kort sagt hans hele i saa høj Grad tiltalende Apparition gav ham stadig Fortrinet, hvor der var Tale om Roller som Nicolai Reiersen i »Sparekassen«, Fyrsten i »Hofgunst«, Klint i »Genboerne«, Peter Kaninstok i »Capriciosa«, Ebbesen i »Elverhøj« o. l., og havde saa Rollen tilmed et mere eller mindre udpræget Skær af Romantik, da stod han ubetinget som Førstemand. Derfor maatte han være den selvskrevne Fremstiller af Roller som Ambrosius, Christian i »Ole Lukøje«, Landry i »En lille Hex«, Aage i »Mester og Lærling« og Grev Boudelot de Derval i »Den

»Ambrosius«.

Alfred Stigaard.

Grev Boudelot de Derval i »Den sidste Nat«.

Karl Heinrich i »Hans Højhed«.

sidste Nat«, og han spillede dem alle til Publikums udelte Tilfredshed; navnlig i den første og den sidstnævnte af dem gjorde han et saare stærkt Indtryk paa sine kvindelige Tilskuere. Men ogsaa i Roller af et helt andet Præg var han fremme, og skønt de egentlig laa ganske udenfor hans oprindelige og naturlige Omraade, saa havde han dog — takket være hans Intelligens og Kultur — udviklet sig til en saa betydelig Karakterskuespiller, at han opnaaede fortrinlige Virkninger ogsaa i dem; saaledes Filippo i »Vædekampen i Cremona«, Præsten Sang i »Over Evne«, Luka i »Natteherberg«, Rudolf i »Fangen paa Zenda« og Frantz Moor i »Røverne«. I sidste Stykke var Gunnar Helsengreen, født 26de Januar 1880, samtidig en fortræffelig Karl Moor.

Som Gertrud i »Capriciosa« behagede Fru Agnes Helsengreen (S. og T. 230) meget, ligeledes som Md. Bruse i »En Børsbaron«, Fru Ura i »Paa Storhove«, Md. Mortensen i »Tordenvej« og Skolelærerkonen Fru Hammelev i »I Blinde«.

Mange Venner vandt sig her i Byen William Beyer, der kom til Selskabet i Efteraaret 1901. William Charles Marius Beyer, født 16de Januar 1867 og Søn af Skuespiller og Theaterdirektør Beyer, debuterede i Frederikshavn den 8de September 1889 ved Carl Henriksens Personale som Forpagter Caillaud i »En lille Hex«, var derefter ansat hos Povl Friis og Cortes og kom saa til Helsengreen, hos hvem han forblev i Sæsonerne 1901—04; baade som Komiker og Karakterskuespiller, ja endog i Operetter spillede han et stort og forskelligartet Repertoire. Han var saaledes i høj Grad paa sin Plads som Christen Madsen i »Genboerne«, Bruse i »En Børsbaron«, Suffløren Salomon i »Kean« og Bræsig i »Landmandsliv«; men ved Siden heraf havde han et udmærket Tag i Munken i »Røverne«, Skriverhans i »Eventyr paa Fodrejsen«, Dr. Ura i »Paa Storhove«, Ole Kaninstok i »Capriciosa«, Dr. Jüttner i »Hans Højhed«, Argante i »Scapins Skalkestykker«, Cabriolo i »Prinsessen af Trapezunt«, Skolelærer Hammelev i »I Blinde« og — udenfor dem alle — Henrik i »Den politiske Kandestøber«, som han kom overmaade godt fra, uagtet Rollen egentlig ikke klædte ham, navnlig fordi han var for stor af Statur. Han

spillede her sammen med Fru Wilhelmi (S. og T. 246), der naturligvis var aldeles fortræffelig som Geske og ellers excellerede som Madam Rust i »Sparekassen«, Mad. Krøyer i »Store Bededagsaften«,

Fru Wilhelmi.

Mad. Rust i »Sparekassen«.

Mad. Mortensen i »Tordenvej«, Mad. Jensen i »Familien Jensen«, Mad. Conradsen i »De Fattiges Dyrehave«, Mad. Schmidt i »Genboerne« og Mad. Georges i »Kamp og Sejr« — en lang Række af Madamer, som man vil se, der alle laa ypperligt for hende, og som hver for sig blev fortræffeligt karakteriseret. Foruden dem spillede hun i den rette Stil

de to Holbergske Figurer Magdelone i »Den Stundesløse« og Fru Terentia i »Den forvandlede Brudgom«, og endelig var hun aldeles udmærket som den kalkunske Frk. Sørensen i »Abekatten«, Fru Heibergs bekendte lille Stykke, der med Albert Helsengreen som Iversen, Frk. Gerda Christophersen som Margrethe, Emil

Helsengreen som Ole og Rolf Knutzen som Linddahl blev en lille Perle, der gjorde overordentlig Lykke.

Som Fru Wilhelmi i sit lange Theaterliv havde været en yderst samvittighedsfuld

Skuespillerinde, saaledes havde hendes Mand, Musikdirektør Emilius Carl Wilhelmi, født den 22de April 1839 (S. og T. 249) været en ualmindelig dygtig, punktlig og utrættelig Mand, hvis Villie til at gøre sin Pligt fuldt ud var ganske enestaaende, ja i den Grad drevet til det yderste, at han syg og vaklende og næppe med Kraft til at hæve Taktstokken endnu indtog sin Plads i Orkestret den 2den Jan. 1906, Dagen

Gerda Christophersen.
Amélie i »Den sidste Nat«.

før han rejste syg herfra. Han afgik ved Døden 18de Jan. 1906.

Gerda Christophersen, født den 1ste Marts 1870, debuterede den 16de April 1889 paa Casino som Gervaise i »Faldgruben«, var derefter i 1890—93 Elev ved det kgl. Theater og saa engageret sammesteds som Skuespillerinde i Aarene 1894—97

med første Optræden den 3dje December 1894 som Henriette i »De Uadskillelige«; hertil kom hun i Efteraaret 1897 og forblev her til Foraaret 1900. Som Datter af Operasanger Harald Christophersen var hun selvfølgelig opfødt med Sans for og Kærlighed til Sang og Musik, og hendes væsentligste Præstationer her faldt da derfor ogsaa inden for Operetterepertoiret, i hvilket hendes fortrinlige Stemmемidler skaffede hende en stor Sukces; saaledes som Miss Helyett, som Carlino i »Hexe-Fløjten«, O Mimosa San i »Geisha«, Anna i »Fa'ers Kone« og Denise i »Frøken Nitouche«. Men foruden at være i Besiddelse af udpræget musikalsk Begavelse var Frk. Christophersen tillige en meget dygtig Aktrice, og hun kunde derfor med Bravour udføre saadanne Roller som Mine Tokkerup i »En Spurv i Tranedans«, Rikke i »Genboerne«, Amélie i »Den sidste Nat«, Kathinka i »Familien Jensen« og navnlig Vecki i »Hofgunst«.

Endnu skal af Helsengreens Personale omtales Skuespillerne Strøm og Malberg. Holger Ludvig Conrad Strøm, født 5te Marts 1876 i Kjøbenhavn, debuterede her i Odense i 1894—95 hos Julius Petersen som Gaston de Lussac i »En fattig ung Mands Eventyr«, rejste derefter med Carl Henriksen og Povl Friis og var saa i to Sæsoner ved Nørrebro Theater, inden han kom hertil igen i 1902—1903. Han spillede her saadanne Roller som Løjtnant v. Buddinge i »Genboerne«, Herman v. Bremen i »Den politiske Kandestøber«, Scapin i »Scapins Skalkestykker«, Oldfux i »Den Stundesløse« og Redaktør Grønholt i »Mester og Lærling«. Ved den Dygtighed og Samvittighedsfuldhed, hvormed han udførte disse Roller, lagde han Grunden til den Yndest, der fulgte ham ved hans senere Besøg her, og hvorom nedenfor.

Henrik Malberg (født 4de December 1873), der debuterede i Aarhus den 2den April 1896 som Skriverhans i »Eventyr paa Fodrejsen«, viste sig første Gang paa vor Scene under en kort Række Forestillinger, Povl Friis gav her i Efteraaret 1897, og vakte da Forventninger ved den Frejdighed, hvormed han gik løs paa de Opgaver, der stilledes ham. I Efteraaret 1899 kom han hertil igen med Helsengreen og spillede da Dick Cunningham i

»Geisha«, Kammerraad Harbo i »Dønvig Præstegaard«, Korporal Lorient i »Frøken Nitouche« og Peter Pop i »Hovedstadsliv«, hvilket han altsammen gjorde saaledes, at man ikke kunde undgaa at faa Sympathi for ham; men rigtigt Tag i Publikum fik han dog først, da han som Skriverhans og navnlig som Henrik i »Pernilles korte Frøkenstand« havde Lejlighed til at dokumentere, hvilken Friskhed og Lune, han raadede over.

Som alt omtalt forlod Helsingørsk Odense Theater fra Udgangen af Sæsonen 1905—06. Han havde da i de fire Forsæsoner 1896—99 i 168 Forestillinger opført 41 forskellige Stykker, og derefter i de seks Hovedsæsoner 1900—1906 i 760 Forestillinger 59 forskellige Stykker, alt i alt altsaa i 928 Forestillinger akkurat 100 forskellige Stykker foruden Prologer, Epiloger og Efterspil.

Det er (S. og T. Side 254) omtalt, at der af og til havde været Ønsker fremme om at faa det gamle Theater erstattet af et nyt, men aldrig var man i den Anledning kommen videre end til blot at tale om Sagen; noget positivt Skridt var ikke blevet gjort. Saa stundede imidlertid Theaterjubilæet til i 1896, og Rygterne om, at der fra Theaterudvalgets Side paatænkte afholdt Festligheder i den Anledning, foranledigede en Række Henvendelser til Udvalgets Medlemmer om dog nu endelig at se at faa noget alvorligt gjort, for at Byen kunde faa det nye Theater, hvortil den mentes saa haardt at trænge. Det gamle Theater havde i væsentlig uforandret Skikkelse nu gjort Tjeneste i snart hundrede Aar og maatte saaledes ganske selvfølgelig være saa forældet, at det ikke længere var hverken tidssvarende eller Byen værdigt, og Udvalget vilde indlægge sig en større Fortjeneste af Byen ved at fejre Jubilæet ved Opførelsen af et nyt, stort og flot udstyret Theater end ved at holde Middag paa Raadhuset og Festforestilling i det gamle Theater og saa lappe videre paa dette. Der henvistes endvidere til, at et nyt Theaters Opførelse nu var begyndt at komme paa Tale i Aarhus; kunde man paatænke noget saadant der, hvor meget mere burde man da ikke røre paa sig i en By,

der altid havde haft Ord for at være Provinsens bedste Theaterby. Alt dette foranledigede da Udvalget til i et Møde den 23de April 1895 at drøfte »Muligheden af Tilvejebringelsen af tilstrækkelige Midler til derfor at faa opført et nyt Theater«, men forinden videre foretoges i saa Henseende, overdroges det dog Formanden at indhente Oplysninger fra forskellige, navnlig svenske Byer af nogenlunde samme Størrelse som Odense, og som i de senere Aar havde bygget nye Theatre, om disses Størrelser, Bekostningerne ved deres Opførelse o. s. v.

I Henhold hertil blev der da tilstillet i alt 16 norske, svenske og nordtyske Theatre Anmodninger om Oplysninger i de nævnte Retninger, og efter at Svarskrivelser herpaa vare indgaaede og havde cirkuleret iblandt Interessenterne, indvarsledes disse til et Møde den 28de Juni med Dagsordenen: »Opførelse af et nyt Theater«. »Der udspandt sig«, hedder det i Forhandlingsprotokollen, herom »en længere Diskussion, af hvilken Resultatet blev, at man opgav Tanken om i Øjeblikket at arbejde for Opførelsen af et nyt Theater. Derimod overdroges det Udvalget at se sig om efter og eventuelt at erhverve en passende Grund til et nyt Theater.«

Hermed var Sagen altsaa for saa vidt henlagt og for Udvalget i det væsentlige kun at holde Theatrets Drift gaaende paa sædvanlig Maade, det vil sige sørge for dets Udleje, dets Bygningers Vedligeholdelse, Inventariets lejlighedsvis Fornyelse og Ansættelsen af nye Funktionærer ved de ældres Afgang. I sidstnævnte Henseender kan bemærkes, at der ved Begyndelsen af Hovedsæsonen 1897—98 blev indkøbt et smukt Pudemøblement, og at Tømrer og Bygningssnedker Chr. Hansen fra 1ste Maj 1899 afløste Maskinmester Andersen, der havde faaet Ansættelse ved Aarhus Theater.

Saa indviedes Aarhus nye Theater den 15de September 1900, og det Ry, som straks kom til at gaa af dette Theaters Elegance og rummelige Pladsforhold, bestemte Udvalget til engang i Sæsonens Løb at tage op og se paa det for at faa et Grundlag for en rigtig Sammenligning med vort eget. Man havde her i lang Tid haft aabne Øjne for en lang Række af endda ret betydelige

Mangler ved dette (hvorom senere), men da paa den anden Side Direktørerne havde erklæret sig i det hele taget ret vel tilfredse med det, da Skuespillerne holdt af det, og da det havde vist sig ugørligt hidtil at skaffe de fornødne Midler til at opføre et nyt, saa var man, som vi har set det, ikke kommen videre end til overensstemmende med det Paalæg, der var Udvalget givet, at have Opmærksomheden henvendt paa at finde en passende Grund at bygge paa. Men saa aabnede som sagt Aarhus sit nye Theater, og saa kom selvfølgelig Sagen paa Tale her igen, og man ræsonnerede da som saa, at naar der i Aarhus havde kunnet skaffes saa betydelige Midler til Veje, som havde været fornødne til paa ganske bar Bund at stille det nye, store Theater paa Benene, saa maatte man dog vel her, hvor man ejede et Theater, der kunde sælges, og hvis Grund maatte kunne indbringe adskilligt, og som desuden ejede en Kapital (smlg. S. og T. Side 225) paa c. 14000 Kroner, ogsaa kunne overkomme at bygge et nyt Theater, navnlig da hvis man kunde opnaa at faa en gratis Byggegrund. Udvalget, som havde været i Aarhus hen imod Sæsonens Slutning, vedtog da i et Møde den 25de Maj 1901 at gøre Skridt til gratis at faa overladt et Stykke af Slotshaven til Byggegrund, og da som Følge heraf dets Formand havde konfereret med Stiftamtmand Jonquières og Bygningsinspektør Petersen, der ikke fandt væsentlige Betænkeligheder ved Sagen, rejste Formanden ind til København og forhandlede med Haveinspektør Koch, Generaldirektør Nørregaard og Ministeren for de offentlige Arbejder Baron Juul-Ryssensteen, der alle i det hele udtalte sig imødekommende om Spørgsmaalet, Ministeren endog i en saadan Grad, at han lovede at stille sig velvilligt til et Andragende, som han, formentlig i Forudfølelsen af, at Ministeriet snart vilde gaa af, anbefalede at fremsende snarest muligt.

I Henhold hertil sammenkaldtes da Interessenterne til et Møde den 14de Juni, hvori Udvalget først forelagde dem Spørgsmaal om Betimeligheden af nu, da Theatret reelt var arbejdet frit for Gæld, overensstemmende med Skødet af 5te September 1829 (S. og T. Side 80) at søge at faa det overdraget til Kommunen og der-

efter gav dem Meddelelse om de Skridt, det havde gjort til Erhvervelse af en Byggegrund. Interessenterne drøftede alt dette indgaaende, men ønskede ikke at tage Stilling dertil, førend de havde haft Lejlighed til at underkaste Sagen endnu en Behandling, hvorfor der indvarsledes til et nyt Møde den 21de Juni. Her vedtoges det da 1) at udsætte Afgørelsen af Spørgsmaalet om Theatrets Overgang til Kommunen, 2) at tiltræde et af Udvalgets Formand fremlagt Forslag til et Andragende til Ministeriet for de offentlige Arbejder.

Men inden dette Andragende blev indsendt, rejste der sig fra forskellig Side Betænkeligheder ved at give sig i Lag selv kun med Forberedelser til et Byggeforetagende, som man dog lige saa lidt nu som hidtil havde Udsigt til at kunne gennemføre, og da det saaledes ikke mentes at være til nogen Nytte, at man i Øjeblikket søgte om Erhvervelse af en Grund, og da tilmed Ministeriet gik af den 24de Juli, hvilket vilde gøre nye Forhandlinger nødvendige, saa løb den hele Sag ud i Sandet, og Andragendet blev slet ikke indsendt. Naar det ikke desto mindre gengives her in extenso, saa er Anledningen dertil dels den, at det udførligt gør Rede for de Hovedanker, man havde imod det gamle Theater, dels ogsaa den, at det udviser, hvor beskedne man mente at burde stille sine Fordringer her i Sammenligning med i Aarhus, hvor Theatrets Opførelse havde kostet c. 650,000 Kroner, hvoraf 70,000 Kroner til Byggegrunden.

»Til

Ministeriet for offentlige Arbejder.

Odense Theater, beliggende paa Sortebrødretorv, blev opført 1794. Aar 1829 blev Theatret tilskødet Odense Bys eligerede Borgere, og siden den Tid har Theatret tilhørt de til enhver Tid værende valgte Medlemmer af Odense Bys Styrelse, som maatte ønske at indtræde i Interessentskabet »Odense Theater«.

Uagtet der i den forløbne Tid efterhaanden er foretaget en Del Forandringer og Forbedringer af Odense Theater, maa det dog siges, at det langt fra tilfredsstiller de rimelige Krav, der kan stilles til et Skuespilhus for en By af Odenses Størrelse og Betydning. Theatret er for lille, det har kun 393 Siddepladser, der helt gennemgaaende

ere for smalle og ubekvemme. Da Lokalet er forholdsvis lavt, bliver Luften under Forestillingerne hyppigt noget trykkende, uagtet der er gjort, hvad der kan, for Ventilationen. Dertil kommer, at Theatret, der har et meget tarveligt Ydre, ikke har nogen heldig Beliggenhed, idet Omgivelserne ere uanselige med gennemgaaende smalle Adgangsveje.

Opførelsen af et nyt Theater paa en heldig beliggende Plads er saaledes et længe næret Ønske, som Interessentskabet nu vil søge at faa tilfredsstillet i Erkendelse af den Betydning, en god Skueplads altid vil have som et aandeligt Opløftelsesmiddel ikke alene for Odense men for hele Fyens Stift, idet Odense By — ved sin centrale Beliggenhed, som Knudepunktet for et udstrakt Jernbanenet, som Sæde for Stiftets højeste civile og militære Myndigheder, med mange almen-nyttige Institutioner og som en stor Garnisonsby — i enhver Henseende maa betragtes som Hovedcentret for Stiftet.

Et nyt Theater, passende til Forholdene, paaregnes foruden Grunden at ville koste 300,000 Kr., der tænkes skaffet til Veje paa følgende Maade:

Det nuværende Theater vil kunne afhændes til Odense By	
til Udvidelse af Torve- og Markedsplads for dets	
bogførte Værdi.....	62,000 Kr.
Theatrets Kapital.....	14,000 —
Theatrets Inventarium har en Værdi	16,000 —
	92,000 Kr.
Gæld*)	12,000 —
	80,000 Kr.
Prioritetslaan i det nye Theater	150,000 —
Gaver fra Institutioner og Private samt Garanti for yderligere Laan	70,000 —
	300,000 Kr.

Betingelsen for Planens Gennemførelse er imidlertid først og fremmest, at der skaffes det nødvendige Grundareal paa en heldig beliggende Plads. Med de Fordringer, der maa stilles til en temmelig central og dog fri Beliggenhed, er Interessentskabet meget uheldigt stillet — ja det kan siges umuligt i Øjeblikket at skaffe en passende Grund, om ikke Staten vil træde hjælpende til, idet den

*) Nemlig til det Benzon-Gersdorffske Legat. smlgn. S. og T. Side 148 og Side 172, Noten.

skænker et Areal paa ca. 5400 □-Al. til Opførelse af et nyt Theater. Arealet, som vi tænke paa, og som er indlagt paa medfølgende Kort, er beliggende paa det Stykke Jord, der — tidligere henhørende under det nu nedlagte Posthus og Køkkenhaven — 1893 blev indlemmet under Slotshaven samtidig med Anlægget af Jernbanegade.

Vi formene, at en smuk Theaterbygning, bygget i passende Harmoni med det lige overfor liggende Provinsarkiv, vil blive en Pryd for Kvarteret om Statsbanegaarden, og vil Afgivelsen af anførte Grund ikke gribe forstyrrende ind i Slotshavens oprindelige Plan, hvad der formentlig ogsaa vil fremgaa af vedlagte Kort over Haven; dertil kommer, at Beliggenheden vil være særdeles bekvem for det tilrejsende Publikum.

Vi undertegnede Medlemmer af Odense Byraad, der som saadanne ere Ejere af Odense Theater, andrager da herved allerærbødigst om, at anførte Areal bliver skænket til Opførelse af et nyt Theater, naar det maatte vise sig, at de øvrige fornødne Midler kan tilvejebringes, idet vi til yderligere Støtte for dette vort Andragende skal tillade os at anføre, at det ganske exceptionelle Forhold, at Odense Theater ejes af Byraadets Medlemmer, giver størst mulig Garanti for, at enhver Hjælp fra Statens Side ene og alene vil komme Theatret tilgode, idet der ikke i nogen Henseende kan tilflyde Interessenterne nogen pekuniær Fordel ved Theatrets Drift.«

Den 3dje November 1891 oplystes Odense By for første Gang af elektrisk Lys, som leveredes fra en Lysstation i Vindegade Nr. 8 og 10. Der udgik fra denne et Kabel til Nørregade, hvor det delte sig i to Grene, af hvilke den ene gik ud til Frelserens Krog, den anden ad Fisketorvet om ad Vestergade med en Sideledning fra Korsgade ned ad Overgade indtil Nr. 8, Løveapotheket; der var saaledes et ret klækkeligt Stykke Vej fra Kablet hen til Theatret.

Saa kom »Kalifen paa Eventyr« til Opførelse i Februar 1894, og da der til den deri indlagte, netop dengang saa moderne Serpentine-dans, som skulde danses af Fru Marie Hunderup (S. og T. Side 242), krævedes Lyseffekter saa stærke, at kun elektrisk Lys kunde præstere dem, forhandlede man med »Det danske Electricitetskompagni«, som ejede Lysstationen, om at faa Lys derfra, men der kom af den Grund ikke noget derud af, at Kompagniet

ikke vilde føre sit Kabel videre til Theatret for det ringe Forbrugs Skyld, der her kunde være Tale om, og ej heller ifølge sin Koncession var berettiget til at anvende nøgne Traade i det frie undtagen under ganske særegne Omstændigheder, der ikke skønnedes her at være til Stede. Man klarede sig da paa den Maade, at man fra Roulunds Fabrik paa Sortebrødretorv, som forsynede sig selv med Elektricitet, fik lagt en interimistisk Luftledning over til Theatret og ført ind paa Scenen. Derefter gik der to Aar, inden elektrisk Belysning atter paakrævedes, nemlig indtil Februar 1896, da »Mer end Perler og Guld« kom til Opførelse. Da henvendte man sig paa ny til Elektricitetskompagniet, og da dettes Kabel i Overgade nu var ført videre til Nr. 10, som dengang ejedes af Handelsforeningen, nu af Nationalbanken, og da man derhos paa dette Tidspunkt ikke længere var saa rigoristisk over for nøgne Ledninger, som til at begynde med, saa blev Resultatet, at der over Bagpladserne til Nr. 12 og 14, hvis Ejere dertil gav deres Tilladelse, blev lagt en Luftledning hen til Knæet i Bangs Boder og derfra over til Theatret. Denne Ledning fjernedes igen efter Sæsonens Ophør.

Samme Efteraar var det, at Theaterjubilæet stod for Døren og derfor jo ganske i sin Orden, at Theaterudvalget kunde ønske at give den i denne Anledning paatænkte Festforestilling forøget Glans ved at møde med et helt igennem elektrisk belyst Theater, hvorfor det da ogsaa i Skrivelse af 21de August henvendte sig til Elektricitetskompagniet med Anmodning om at udtale sig om, paa hvilke Betingelser det kunde være villigt til at indlade sig herpaa. Dertil blev i Skrivelse af 25de svaret, at hvis Theatret vilde forpligte sig til i 10 Aar at bruge for mindst 3000 Kroner Elektricitet aarlig, vilde Kompagniet lægge en Ledning fra det Sted, hvor Kablet endte i Overgade, igennem Overstræde forbi Theatret og videre igennem Hans Jensens Stræde ud til Kablet igennem Nørregade, hvorved Theatret altsaa vilde faa Elektricitet fra to Sider og saaledes være sikret en fuldkommen regelmæssig Forsyning. Bekostningen herved, som antoges at ville løbe op til c. 5000 Kroner, vilde blive afholdt af Kompagniet. Hvad Installationen angik, da

kunde denne foretages enten af Theatret selv eller af Kompagniet, i sidste Tilfælde imod at den vedblev at være dettes Ejendom. Af Hensyn til de i September begyndende Forestillingers regelmæssige Gang maatte den ske successive; al den Elektricitet, der vilde blive forbrugt, indtil den forelaa fuldt færdig, vilde blive leveret gratis.

Da dette var Betingelser, som Udvalget ikke kunde andet end finde rimelige, besluttede det at forelægge Sagen til Interessenternes Approbation i et Møde med disse den 11te September; men Dagen førend dette skulde afholdes, kom der et nyt Brev fra Elektricitetskompagniet, hvori meddeltes, at det ved fornyede Overvejelser var kommet til det Resultat, at der, for at en fyldestgørende og sikker Belysning af Theatret kunde finde Sted, maatte føres nye Ledninger direkte til dette, og at disse maatte have saadanne Dimensioner, at Bekostningen derved vilde komme til langt at overskride det Beløb, man tidligere var gaaet ud fra, hvorfor man anmodede om, at den hele Sag, som man vidste skulde lægges frem for Interessenterne Dagen efter, maatte blive stillet i Bero indtil videre. Dermed faldt hele Spørgsmaalet bort for lange Tider.

At bidrage til Jubilæumsfestlighedernes Forhøjelse ved elektrisk Indlæg var dog ikke den eneste Grund, Udvalget havde til at ønske et saadant; det haabede samtidig med Indførelsen af det nye Lys i Stedet for Gasbelysningen baade at kunne — i hvert Fald da til Dels — faa raadet Bod paa den til sine Tider højst generende Varme, der var paa Tilskuerpladsen, særlig saa længe Tæppet var nede, og ved Anbringelse af elektriske Ventilatorer tillige at forbedre den ofte alt andet end friske Luft, som fyldte Theatret. At dette Haab maatte glippe nu, da Elektriciteten ikke kom, er en Selvfølge, men lige saa selvfølgelig lod Udvalget sig dog ikke derfor forlede til at undlade endda gentagne Gange i de følgende Sæsoner at have sin Opmærksomhed henvendt paa de omhandlede Mangler og paa forskellig Maade at gøre, hvad det formaaede, for at afhjælpe dem.

Endelig i Foraaret 1903 mente Udvalget, at der nu ikke kunde og burde ventes længere med elektriske Lysanlæg, og det forespurgte

derfor de to herværende Firmaer F. C. Lerche & Co. og Thomas B. Thrige, under hvilke Betingelser de vilde paatage sig en komplet elektrisk Installation i Theatret. Hertil blev af sidstnævnte Firma svaret, at det i Øjeblikket var saa optaget af andet Arbejde, at det ikke kunde overkomme mere, hvorimod F. C. Lerche & Co. under 28de April indgav et Tilbud, i Henhold til hvilket de paatog sig at opsætte ca. 300 Lamper med nødvendige Regulatorer og Gruppetændinger samt en elektrisk Ventilator til Fornyelse af Luften paa Tilskuerpladsen for i alt 7880 Kr.; herunder var dog ikke indbefattet nogen ny Lysekrone. Udvalget fandt ikke dette Tilbud for dyrt i Forhold til, hvad der blev budt, men det mente, at en saa stor Mængde Afdelinger, Grupper og Reguleringer, som Tilbudet indeholdt, ikke vare nødvendige, for at Lyset i alle Maader kunde virke tilfredsstillende, og det forlangte derfor et nyt, reduceret Tilbud, som da indgik den 9de Juli og lød paa 5800 Kroner, altsaa 2080 Kroner billigere end det oprindelige. Dette forelagde de Dagen efter Interessenterne, som antog det paa den Betingelse, at Indlægget garanteredes færdigt senest den 10de September, hvorefter der endnu samme Dag blev forhandlet med den elektriske Lysstation om Nedlæggelse af Kabel, og da baade Lerche Dagen efter afgav den forlangte Garanti, og Lysstationen samtidig svarede, at den var villig til uden Udgift for Theatret at føre et Kabel hen til dette, imod at det lod elektrisk Lys, beregnet paa ialt ca. 300 Glødelamper foruden Effektbelysning, indlægge overalt i Theatret med Undtagelse af Restaurationen, og at gensidig Opsigelse kunde finde Sted med et Aars Varsel hver 30te April, dog tidligst den 30te April 1905, saa var Overenskomst altsaa sluttet, og Arbejdet kunde begynde. Som Følge af senere tilkomne Krav uden for Overslaget, kom Bekostningerne ved Installationen dog til at løbe op til ialt Kr. 6032,70, og da dertil endnu kom 600 Kr. for en ny Krystalkrone, kostede det hele altsaa alt i alt Kr. 6632,70.

Det saaledes vedtagne Indlæg gav Anledning til en Erklæring, som nedenfor gengives in extenso. I Tidsrummet imellem Firmaet Lerches to Tilbud havde Udvalget nemlig haft Lejlighed til som sædvanligt paa den Tid af Aaret at forhandle med de forskellige

Theaterdirektører, og under en af disse Forhandlinger havde Udvalgets Formand i en Samtale med Direktør Walther, som dengang havde haft et Par Forsæsoner her, meddelt ham, at man nu var til Sinds at gennemføre Indlæget af elektrisk Lys og forespurgt ham, hvad Betydning for Theatret han tillagde dette. Herpaa svarede Direktøren i en Skrivelse af 30te Juni, hvori adskilligt andet ogsaa var paa Bane: »Kan den evigt tilbagevendende Klage fra Publikum angaaende Ventilationsmangel og den stærke Hede afhjælpes gennem elektrisk Lys plus et Ventilationsapparat, — da er der, efter min Mening, absolut ingen nævneværdig Anke mere at rette mod det gamle, hyggelige Theater som Skuespilhus, og det vil, gennem stadig Vedligeholdelse, kunne staa i mange Aar og svare til »Tidens Fordringer«, — thi som Talescene er det fortrinligt. Men en Forandring m. H. t. Varmen maa selvfølgelig gøres for at tilfredsstille Publikums berettigede Anke, og mener jeg, at Udgiften — hvis Theatrets Bestyrelse finder det nødvendigt — da godt kan udjævnes ved at der lægges nogle faa Kroner paa den aftenlige Leje. Jeg er i hvert Fald af den Formening, at en mindre Forhøjelse ikke vil skade Lejeren, da sikkert mange af det theaterinteresserede Publikum ofte ligefrem holder sig borte fra Forestillingerne paa Grund af den for Komedien slemme Fjende, som jo — unægtelig — Varmen er.«

Denne Udtalelse er betydningsfuld, for saa vidt som den klart og præcist erklærer, at den evindelige Talen om Nødvendigheden af et nyt Theater, som var fremkommen i de nærmest foregaaende Aar, var i hvert Fald i en overordentlig Grad overdreven. At Slutningen derhos var i høj Grad til Ære for Hr. Walther, vil vist enhver indrømme.

I Oktober 1904 indviede Klubben Harmonien i Randers sin nye Bygning, der foruden at indeholde Lokaler til Klubbens eget Brug tillige afgav Plads til Byens Theater; Indvielsen fejredes med en stor Festmiddag og Forestilling paa Theatret. Iblandt dem, som ved denne Lejlighed vare til Stede, var Grosserer Chr. Hennings, der var Formand for den herværende Handelsforenings

Økonomiudvalg, som netop da havde det Hverv at søge at skaffe Foreningen nye Lokaler. I ham slog da den Tanke ned, at hvis en lignende Kombination kunde lade sig realisere her i Byen imellem Handelsforeningen og Odense Theater, saa fik Handelsforeningen de nye Lokaler, den i lang Tid saa ivrigt havde ønsket, og Odense By det nye Theater, der saa ofte havde været paa Tale. Han henvendte sig derfor til Theaterudvalgets Formand om Sagen og forestillede ham, at Handelsforeningen, som ejede en ikke ubetydelig kontant Kapital, formentlig vilde vise sig villig til at afgive denne til Theatret imod paa Betingelser, der nærmere vilde være at fastsætte, at sikre sig tidssvarende Lokaler i den Theaterbygning, Udvalget da maatte søge at faa rejst. Formanden, som personlig var velvillig stemt over for Tanken, var dog med tidligere Erfaringer for Øje fuldkommen overbevist om, at dens Realisation vilde støde paa de allerstørste Vanskeligheder, saa længe Theatrets Ejendomsforhold ikke ændredes saaledes, at det enten gik over paa Kommunens eller paa private Hænder, og da Udvalget i et den 6te April 1905 afholdt Møde, hvori Sagen kom til Behandling, ganske delte denne Anskuelse, saa skød man foreløbig Tanken om et nyt Theaters Opførelse til Side, men vedtog dog for saa vidt at fremme Sagen, som man enedes om at forelægge Interessenterne det Spørgsmaal, »om der ikke nu bør gøres et Forsøg paa at faa Theatret over paa andre Hænder, saaledes at det nuværende Ejerforhold ophører«. Interessenterne bleve i den Anledning samlede den 13de April og vedtog da, at Udvalget skulde henvende sig til Byraadet med Spørgsmaal, »om dette ikke nu kunde ønske at overtage Theatrets Drift samt dets Aktiver og Passiver«. Men forinden Udvalget kom saa vidt, at det fik denne Henvendelse i Stand, ønskede det at forberede sig paa fyldestgørende at kunne besvare ethvert Spørgsmaal, som den Tanke om Samvirken med Handelsforeningen, der jo laa til Grund for det hele, eventuelt vilde kunne give Anledning til ved Sagens Behandling i Byraadet, og det bestemte sig derfor til at foretage en Rejse til Randers for at bese Theatret der og undersøge dets Forhold. Rejsen kom dog af den Grund ikke i Stand, at man ad

privat Vej forskaffede sig de Oplysninger, man ønskede, og derved trak saa igen Henvendelsen til Byraadet saa længe ud, at Udvalget først i August Maaned fik Raadet tilstillet følgende Skrivelse:

»Odense Theater.

Udvalget den 26de August 1905.

Til
Odense Byraad.

Paa et i April Maaned i Aar afholdt Møde vedtog Interessenterne enstemmig at anmode Theaterudvalget om at rette følgende Forespørgsel til Odense Byraad: »Bør Kommunen overtage Theatrets Drift samt dets Aktiver og Passiver?«, hvilket herved sker.

P. U. V.

J. L. Christensen.«

I Henhold hertil kom Sagen for i Byraadsmødet den 1ste September 1905, og da Byraadets Medlemmer vare identiske med de Interessenter, som i deres Møde den 13de April enstemmigt havde vedtaget Henvendelsen til Raadet, det vil sige til sig selv, saa var det jo let at forudse, at Byraadet vilde vedtage at anbefale Theatrets Overgang til Kommunen i det Andragende, som i Anledning heraf under 18de September blev rettet til Indenrigsministeriet, og som kom til at lyde saaledes:

»I Slutningen af det 18de Aarhundrede blev der ved privat Initiativ bygget et Theater paa Sortebrødretorv i Odense. Da dets Drift imidlertid senere ikke kunde betale sig, blev det i Aaret 1824 stillet til Tvangsauktion, og for at forebygge Theatrets Nedlæggelse besluttede Byens eligerede Borgere da at købe Ejendommen i den Hensigt, naar den samme paahvilende Gæld var bleven dækket, at overdrage den gældfri til Kommunen.

Ved 5te Auktion i Aaret 1825 blev Ejendommen tilslaaet eligeret Borger Johan Paulsen, der optraadte paa de eligerede Borgeres Vegne, for 1000 Rdlr., og da det ikke ved Auktionen var blevet tilstrækkeligt fremhævet, at Budet var sket pr. Kommission, blev Skødet udfærdiget til ham, men Købesummen blev udredet ved Hjælp af Aktier, der bleve udstedte af de eligerede Borgere, som derefter ved et Udvalg ledede Theatrets Drift. Efter at det kongelige danske Kancelli derpaa ved Skrivelse til Fyens Stiftamt af 6te Juni 1829

havde nægtet Approbation paa Ejendommens Overdragelse til Kommunen, blev den ved det i hoslagte Udskrift af Odense Købstads Skøde- og Panteprotokol indeholdte Skøde af 5te September s. A.*) af Johan Paulsen afhændet til de eligerede Borgere i Forening som deres foreløbige Ejendom, med Forpligtelse for dem til, naar den var bleven gældfri, paany at andrage Kancelliet om Tilladelse til dens Overgang til Byen.

Siden da har Theatret været ejet af de til enhver Tid værende valgte Byraadsmedlemmer, der have ledet dets Drift ved et nedsat Udvalg og som Regel hvert Aar udlejet det for en hver Gang bestemt Afgift til faste Skuespillerselskaber, hvoraf et optræder i Efteraaret indtil Jul og et andet i Tiden fra Jul til Foraar. Denne Ledelse har medført et pekuniært gunstigt Resultat, idet der nu vel paahviler Theatret en Prioritetsgæld af 12,000 Kr., men paa den anden Side er der opsparet en kontant Kapital, der i Øjeblikket udgør ca. 17,000 Kr., og samtidig er man ved Forbedringer af Ejendommen naaet til, at den faste Ejendom med Tilbehør er brandforsikret for 86,739 Kr., medens de Theatret tilhørende Løsoreeffekter (Dekorationer m. v.) ere assurede for 17,000 Kr. I sidste Aar har Driften givet et Nettooverskud af 3655 Kr. 75 Øre, og Provinsens bedste Selskaber melder sig stadig som Lejere til Theatret.

Det har næsten altid været anset som en moralsk Pligt for nyvalgte Byraadsmedlemmer at indtræde i det ovenfor omhandlede Interessentskab, men det turde utvivlsomt være uheldigt, at Byens Borgere, der opfylder et pligtigt borgerligt Ombud, samtidig opfordres saa stærkt til at paatage sig personligt pekuniært Ansvar i et Forretningsforetagende. Og særlig bliver dette betænkeligt nu, da de allerede ofte fremsatte Ønsker hos Befolkningen om at faa bygget et nyt tidssvarende Theater antager fastere Form. Under disse Omstændigheder har Odense Byraad enstemmigt vedtaget at andrage det høje Ministerium om Approbation paa, at Ejendommen, Matr.-Nr. 1865 af Odense Bygrunde i Vor Frue Sogn, af Hartkorn 1 Fdk. $\frac{1}{4}$ Alb., med det deri værende Theater og alt Tilbehør til samme tilskødes Odense Kommune gældfrit, hvorhos de hidtidige Ejere samtidig skænke Kommunen den for Theatret oplagte Kapital, der, naar den nuværende Prioritetsgæld er betalt, vil udgøre ca. 5000 Kr., paa Vilkaar, at Kommunen af denne Kapital afholder alle de med Overdragelsen forbundne Omkostninger. Man ansøger derhos om Ministeriets Samtykke til, at Kommunen derefter fortsætter Theatrets

*) Smlgn. S. og T. Side 80.

Drift, saa længe denne ikke paalægger Kæmnerkassen større Byrder end forsvarligt, i hvilken Henseende bemærkes, at da det er Byraadets Agt i alt Fald foreløbig at lede Driften paa samme Maade som hidtil, vil der være al Udsigt til, at denne Ordning vil tilføre Kommunen en ny Indtægt.

Byraadet tør tilføje, at man herved vil realisere den Tanke, der i sin Tid laa til Grund for de eligerede Borgeres Erhvervelse af Theatret. Man kan fuldt ud forstaa, at Kancelliet i 1829 nærede Betæneligheder ved at approbere Kommunens Overtagelse af Theatret, men ligesom denne Ejendom siden da efter det ovenfor oplyste er steget mangefold i Værdi, saaledes er ogsaa Byens Indbyggerantal i Aarenes Løb vokset saa stærkt, og Opfattelsen af de Opgaver, som en Kommune kan inddrage under sit Omraade, undergaaet saa store Forandringer, hvorhos Tidsforholdene overhovedet i den Grad har skiftet Karakter, at de for snart et Aarhundrede siden foreliggende Betæneligheder formentlig nu ikke have Vægt. Den af Byraadet tagne Beslutning har ogsaa vakt almindelig Tilfredshed hos Befolkningen i Odense.«

Dette Andragende afgik den 19de September til Amtet, og blev af dette den 22de indsendt til Ministeriet med Paategning om, at Amtet intet havde imod det at erindre, hvorefter Ministeriet den 20de Oktober tilskrev Amtet saaledes:

»I det med Amtets paategnede Erklæring af 22de f. M. modtagne Andragende har Odense Byraad anholdt om Samtykke til, at Købstadkommunen paa nærmere angivne Vilkaar overtager den i sin Tid af de eligerede Borgere i Odense erhvervede Ejendom, Matr.-Nr. 1865 af Odense Bygrunde i Vor Frue Sogn med det deri værende Theater og alt Tilbehør — derunder den for Theatret oplagte Kapital —, samt til, at Kommunen derefter fortsætter Theatrets Drift, saalænge denne ikke paalægger Kæmnerkassen større Byrder end forsvarligt.

I denne Anledning skulde man til Efterretning og videre fornøden Bekendtgørelse tjenstlig melde, at Ministeriet herved efter Omstændighederne meddeler det begærte Samtykke.«

Hermed var da den Forudsætning sket Fyldest, under hvilken Theatret i 1829 var blevet købt af de eligerede Mænd, det vil sige, Theatret kunde nu overgaa til at blive en kommunal Institution, og da Udvalget derhos forbeholdt sig og i Byraadets Møde den 1ste December fik Sanktion paa, at Theatrets Overskud ikke

indgik i Kæmnerkassen, men fuldt og helt — og ikke som hidtil blot 35 pCt. deraf (smlgn. S. og T. Side 225) — henlagdes som et særligt Fond, saa havde Udvalget tillige derved draget Omsorg for, at der, naar Spørgsmaalet om Opførelsen af et nyt Theater engang kom for Alvor paa Omtale, kunde henligge en Kapital, hvis Tilstedeværelse i væsentlig Grad vilde bidrage til at lette Spørgsmaalets Realisation.

Den 6te November 1905 overgik da Theatret til Byen, som anmodede det bestaaende Theaterudvalg om at vedblive at lede dets Drift, indtil der i Januar 1906 kunde blive valgt et Theaterudvalg samtidig med Valget af de øvrige kommunale Udvalg, men først den 30te November 1908 udfærdigedes følgende Skøde, som blev thinglæst den 21de December s. A.:

»Ved Skøde, læst inden Odense Bything den 28de Juli 1834, blev Komediehuset Nr. 172, Litra a, b og c, paa Sortebrødretorv her i Byen tilskødet Byens eligerede Borgere i Forening som deres foreløbige Ejendom med den Forpligtelse at arbejde Huset frit for den paa samme hvilende Gæld, for at det kunde blive skænket til Byen, saa snart Kancelliets Samtykke dertil kunde erholdes. Det fremgaar af Skødet, at Skødehavernes Rettigheder og Forpligtelser skulde overgaa til de fremtidige eligerede Borgere, hvis de maatte være villige dertil.

Siden da har Theatret været ejet af de til enhver Tid værende eligerede Borgere, senere valgte Byraadsmedlemmer. I Aaret 1905, da der paahvilede Theatret en Pantegæld paa 12000 Kr. til det Benzonske Familielegat — hvilken Prioritet endnu indestaar i Ejendommen —, medens der var opsparet en kontant Kapital paa c. 17000 Kr., hvorhos Theatret ejede Løsøreeffekter (Dekorationer m. m.), assurerede for 17000 Kr., androg Byraadet Indenrigsministeriet om Approbation paa, at Ejendommen Matr.-Nr. 1865 af Odense Bygrunde i Vor Frue Sogn, af Hartkorn 1 Fdk. $\frac{1}{4}$ Alb., med det deri værende Theater og alt Tilbehør til samme maatte tilskødes Odense Kommune, hvorhos Ejerne samtidig skænkede Kommunen den for Theatret oplagte Kapital, alt paa Vilkaar, at Kommunen af denne Kapital afholdt alle de med Overdragelsen forbundne Omkostninger.

Under 20de Oktober 1905 meddelte Ministeriet Samtykke hertil, og Theatret med Tilbehør og Kapital blev derefter afleveret til Kommunen, som siden da har ledet dets Drift.

Da det imidlertid nu anses for rettest, at Kommunen erholder lovformelig Adkomst paa det saaledes overdragne, saa erklære vi undertegnede, der i Aaret 1905 udgjorde Odense Byraads valgte Medlemmer, nemlig:

Kalkværksbestyrer Kn. Andersen, Maskinfabrikant E. Neckelmann,
Lokomotivformand N. Christensen, Købmand N. Christiansen,
Justitsraad, Arkitekt W. Haugsted, Købmand H. C. Jacobsen,
Skolebestyrer H. Rasmussen, Direktør C. T. Sabroe,
Murermester H. Schmidt, Redaktør, Folkethingsmand E. Marott,
Konsul J. L. Christensen, Sparekassedirektør G. Hjorth,
Driftsdirektør, Etatsraad F. Kier, Sagfører C. Knudsen,
Uhrmager C. F. V. Lund, Købmand J. C. Lund,
Kgl. Vejer og Maaler M. Rasmussen,
Grosserer, Etatsraad C. H. Schnakenburg og
Stiftsfysikus M. C. Seedorff,

og tillige vi undertegnede:

Telegrafformand P. Christensen, Bødkermester H. C. Hansen,
Materialist, Cand. pharm. P. A. Kruuse,
Snedkermester L. Chr. Larsen, Skoleinspektør J. Løwe,
Maskinpasser M. P. Madsen, Købmand J. C. Petersen,
Overretssagfører Jens Rasmussen og Typograf L. D. Rasmussen,

der nu sammen med de 10 sidst nævnte af oven nævnte Mænd udgøre Raadets valgte Medlemmer, at vi herved tilskøde Odense Kommune som fri Ejendom fornævnte Ejendom Matr.-Nr. 1865 i Vor Frue Sogn her i Byen med alt Tilbehør, derunder ogsaa Dekorationer og andet Løsøre, alt uden Vederlag, dog paa Vilkaar, at Kommunen overtager eller indfrier den i Ejendommen indestaaende Prioritetsgæld, 12000 Kr., samt afholder alle med Overdragelsen forbundne Omkostninger, der ville være at afholde af den oven nævnte allerede til Kommunen afleverede Kapital, og iøvrigt uden Ansvar for Sælgerne i nogen Retning.

Af Hensyn til Stempelpapirsberegningen bemærkes, at den faste Ejendoms Værdi kan anslaaes til 40000 Kr. og Værdien af det overdragne Løsøre til 20000 Kr.

Odense den 30te November 1908.

(Underskrifterne.)

Det er omtalt foran (Side 51), at Theaterudvalget i Sommeren 1905 søgte — og fik — en Række Oplysninger vedrørende Theaterforholdene i Randers, som vilde sætte det i Stand til at besvare de Spørgsmaal, der i Anledning af dem kunde forventes rettede til det i det Byraadsmøde, hvori Forslaget om Theatrets Overgang til Kommunen vilde komme paa Omtale. Derimod havde det ikke ventet og af den Grund heller ikke forberedt sig paa at besvare Spørgsmaal om, hvad et nyt og tidssvarende Theater af passende Størrelse vilde kunne koste, og da derfor Oplysninger herom afæskedes det under Mødet, kunde det ikke gøre andet end henholde sig til, hvad man tidligere var gaaet ud fra, nemlig ca. 300,000 Kr. (Side 45), — en Sum, der dog var ganske kalkulatorisk. For da at staa bedre rustet, hvis lignende Oplysninger skulde blive forlangte en anden Gang, overdrog Udvalget i sit Septembermøde Formanden at henvende sig til Arkitekt N. Jacobsen med Anmodning om at udarbejde et skitseret Overslag over, hvad det vilde koste at opføre et paa ca. 600 Siddepladser beregnet Theater, og samtidig forespurgte det hos den katholske Menighed, der netop da paatænkte at bygge en ny Kirke, om den kunde være villig til at mageskifte sin Ejendom, Albanitorv Nr. 7, med en anden. Hvis det nemlig var Tilfældet, vilde den omtalte Ejendom afgive en ypperlig beliggende Grund til et eventuelt nyt Theater. Herpaa kom dog den 10de November det Svar, at Ansgar Stiftelsen under ingen Omstændigheder hverken kunde eller vilde afstaa sin Ejendom.

At der saaledes var rørt ved Spørgsmaalet om Erhvervelse af en Grund, rygtedes hurtigt ude i Byen og gav Anledning dels til en Del Forespørgsler om, hvor Udvalget kunde tænke sig et nyt Theater lagt, dels til forskellige Henstillinger om, hvor det helst burde lægges. Saaledes anbefalede f. Eks. en Indsender i Stiftstidenden at flytte Fattiggaarden og benytte dens Plads, en anden at nedlægge Jernbanegades Drengeskole og bygge paa dens Grund, og ad privat Vej henleddes Opmærksomheden dels paa en Grund paa Klostervejen og dels paa Hjørneejendommen Overgade Nr. 26. Endelig indsendte Ejeren af Odense Folketheater den 15de No-

vember en Skrivelse til Byraadet, hvori han, naar hans Theater var bleven ombygget efter en af Arkitekt Hjalmar Kjær vedlagt Plan, tilbød at overdrage det til Kommunen med Grund, Bygninger og Tilbehør af enhver Art for den Summa 260,000 Kroner, hvoraf de 114,345 Kr. kunde blive indestaaende som Prioriteter, medens de resterende 145,655 Kr. forlangtes udbetalte kontant. Han forbeholdt sig derhos at blive ansat som fast Inspektør ved Theatret med en Lønning af 2400 Kr. og efter nærmere Forhandling Tantième af det aarlige Overskud, der ansloges til 5050 Kr. Den 21de sendte Byraadet dette Tilbud til Udvalgets Erklæring.

Men inden Udvalget afgav denne, ønskede det først at høre en bygningskyndig Mands Anskuelse om Theatret, og det havde saa meget mere Anledning til at søge sig en saadan Assistance og Vejledning, som Arkitekt Jacobsen netop nu (December 1905) indleverede sit Overslag, der lød paa, at et fuldstændig nyt og tidssvarende Theater, beregnet paa 620 Siddepladser, vilde kunne opføres for 250,000 Kroner uden Grund. Udvalget tilskrev da den 14de Februar 1906 Bygningsinspektør Olsen og anmodede ham om, eventuelt i Forening med en anden sagkyndig, at foretage et Syn over Folketheatret og derefter snarest muligt at fremkomme med en Udtalelse.

Allerede den 22de s. M. forelaa denne, affattet af Bygningsinspektøren i Forening med Murermester H. Schmidt, der sammen med Arkitekt Kjær havde underkastet Theatret et grundigt Eftersyn. Erklæringen gik ud paa, at Bygningerne i enhver Henseende vare solide og vel opførte og vedligeholdte, og Bygningsinspektøren tilføjede i separat Skrivelse, at ihvorvel man ved de foreslaaede Ændringer selvfølgelig næppe vilde kunne skaffe Theatret et i kunstnerisk Henseende saa tiltalende Ydre som et helt nyt Theater, saa vilde der dog kunne opnaaes et ret antageligt Resultat, og hvad de for Tilskuerne beregnede Rum angik, da vilde disse kunne gøres lige saa gode og smukke som i et nyt Theater. Derimod mente han, at Scenehuset burde forhøjes, ligesom at de ved Scenen liggende Rum, Direktørværelse, Skuespillerfoyer og Inventarielokaler burde gøres større. Ledsaget af denne Udtalelse

forelagde da saa Udvalget det hele Materiale, vedrørende baade Jacobsens Overslag og Folketheatret, for Byraadet, som behandlede det i sit Møde den 16de Marts, dog uden selv at tage noget Standpunkt dertil, og derefter sendte det tilbage til Udvalget igen med følgende Skrivelse:

»Det overdrages Theaterudvalget at arbejde paa og undersøge Mulighederne for Opførelsen af et nyt tidssvarende og rummeligt Theater i Odense, hvis Drift og Forrentning ikke forudsætter Tilskud fra Kommunekassen. — I Forbindelse hermed opfordres Udvalget til ogsaa at have sin Opmærksomhed henvendt paa alt foreliggende Projekter.«

I Henhold hertil tilskrev Udvalget Folketheatrets Ejer, at man ikke for Tiden kunde give ham »noget endeligt og afgørende Svar, men maatte henvise ham til den af Byraadet for Udvalget stillede Opgave«, og mere hørte han aldrig fra Udvalget. Sagen var nemlig, at man ved nærmere Overvejelse kom til det Resultat, at Folketheatret, rent bortset fra dets ingenlunde gunstige Beliggenhed, ikke egnede sig til Hovedtheater for Byen, selv om det ændredes paa den foreslaaede Maade, og man gjorde derfor ikke videre ved Sagen, men lod den ganske roligt ligge hen, og hvad den af Arkitekt Jacobsen fremsendte Plan angik, da havde man jo for det første ingen passende Grund at lægge et nyt Theater paa, og heller ikke mente man at turde paabyrde Byen saa stor en Udgift som Planens Realisation vilde kræve, eftersom Theaterfondet ikke kunde hjælpe til med mere end de ca. 18000 Kroner, hvortil det nu var vokset op. Med andre Ord, der kom intet som helst ud af det hele.

Efter Helsengreen rykkede Walther ind i Theatret. Jens Peter Trap Walther, Søn af daværende Toldforvalter i Skagen Frederik Walther, blev født sammesteds den 23de Maj 1864. Efter i et Par Aar at have frekventeret Viborg Kathedralskole gik han ind i Toldvæsenet, men Theaterlysten drog saa hurtigt

den begavede unge Mand bort fra Kontorstolen, at han allerede i April 1883 debuterede hos Aug. Rasmussen som Ambrosius.

Jens Walther.

Han rejste derefter et Par Aars Tid i Danmark og Norge og kom saa ind paa det kgl. Theaters Elevskole, hvor han i Løbet af de følgende 3 Aar fik en grundig dramatisk Uddannelse. Den 1ste September 1889 optraadte han paa den kgl. Scene som

Endrid hin Unge i »Axel og Valborg«, udførte derefter forskellige Smaaroller og lod sig saa i 1891 engagere til Dagmartheatret, men utaalmodig efter et større Virkefelt forlod han, trods flere gode Opgaver, dette igen efter kun et Aarstids Forløb og gik over til Cortes' Selskab som Sceneinstruktør og Skuespiller (smlgn. S. og T. Side 237). Hans betydelige Virksomhed her varede i nogle Aar, men afbrødes saa af et

længere Studieophold i Udlandet, hvorefter han paatog sig literær-journalistisk Virksomhed i København, hvilket varede til 1899, da han paany gik til Scenen, denne Gang saaledes, at han afkøbte Direktør Cortes hans gamle Theaterforretning. Som

Direktør kom han

da for første Gang her til Odense i Forsæsonen 1900—1901 og spillede derefter her i hver af de følgende 5 Forsæsoner, indtil han endelig fra Efteraaret 1906 lejede Theatret for hele de to følgende Sæsoner og nu indrettede sig paa den Maade, at han med to fuldstændige Theaterpersonaler samtidig gav Forestillinger baade i Randers og i Odense saaledes, at det Selskab, der spillede

Th. Cortes.

Død 24de Oktober 1901.

her i Forsæsonen, havde Hovedsæson i Randers og omvendt. At der til et saa omfattende Theaterforetagende maatte knyttes en Mængde Skuespillere, er en Selvfølge, og medførte da ogsaa, at vi her fik Lejlighed til at gøre os bekendte med et rigt Udvalg af Provinsscenens bedste Kræfter, saa meget mere som rent forretningsmæssige Hensyn gjorde det nødvendigt, at ogsaa Landets større Byer besøgte i September og Oktober, i hvilke Maaneder da Tournéer og andre Selskaber fik Lejlighed til at præsentere sig for os.

Fra Begyndelsen af Hovedsæsonen 1906—07 indførte Direktør Walther for første Gang som fast Institution Søndag Eftermiddagsforestillinger til nedsatte Billetpriser, — en Ide, der slog lige saa godt an her som i København, og som havde en stor Indflydelse paa Theatrets Forestillingsantal og Lejeindtægter. Ogsaa i andre Henseender indførtes noget nyt, idet nemlig fra 1902—03 en Række af Hovedstadens første Kunstnere engageredes til at optræde her som Gæster, saaledes at den Slags Gæstespil næsten gik ind som faste Led i Direktørens Forestillingsrækker.

Den første af disse fremmede Gæster, som viste sig, var Fru Elisabeth Rosenberg, der med stor Virtuositet spillede Titelrollen i det engelske Skuespil »Den anden Hustru«, Camille i Sardous »Sommerfugleliv« og med betagende Virkning Ragnhild i »Svend Dyrings Hus«. De to næste Aar kom Sophus Neumann og udførte med overdaadig Komik sine Glansroller Fabrikant Selby i Fru Emma Gads »Et Sølvbryllup«, Grøn i »Grøns Fødselsdag« og Fyrst Auran i »Lykkebarnet«. I 1905—06 spillede Fru Margrethe Nyrop-Nielsen Jomfru Kirstine i »Dansen paa Koldinghus« og Jane Eyre i »Et Vajsenhusbarn«, — Roller, hvis Udførelse gav det smukkeste Vidnesbyrd om hendes betydelige kunstneriske Personlighed og fremragende Evner i stærkt udprægede Karakterroller. Aaret efter, December 1906, var det ingen ringere end Dr. Karl Mantzius, der kom til Stede og spillede Gehejmeetatsraad Bagge i Rosenbergs »Hjælpen«, og at hans glimrende Udførelse af denne Rolle var ensbetydende med udsolgt Hus og stormende Ovationer, er en Selvfølge. I samme Sæsons

Slutning gjorde Fru Betty Hennings det Kunststykke paa samme Aften at udføre den 80-aarige gamle Dames Rolle i Esmanns »I Stiftelsen« og derefter den 17-aarige Agnés i Molières »Fruentimmerskolen«. Det var en Nydelse at se Fruens Kunst straaale i disse to Roller, særlig i den første. Et Par Dage efter spillede hun med overlegen Virkning Ester Amsing i »Byen ved Havet«. Endelig i 1907—08 kom først Dagmartheatrets Tragedienne Fru Augusta Blad, der ved Mindefesten for Holger Drachmann den 3dje Februar 1908 optraadte i sin Glansrolle Jomfru Kirstine i »Dansen paa Koldinghus«; med dyb og inderlig Følelse spillede den smukke Frue den ulykkelige Jomfru, der danses til Døde. Derefter kom i April s. A. Adam og Johannes Poulsen og spillede de to Brødre i »Brødrene Hansen«, — et Gæstespil, der selvfølgelig kastede Glans og Interesse over Forestillingen — dernæst Fru Anna Larssen, hvis poetiske og skønhedsfyldte Kunst samlede udsolgt Hus om hendes glimrende Udførelse af Titelførelsen i Kameliadamen, og endelig Adam Poulsen, som spillede sin paa Dagmartheatret kreerede Rolle Professor Lemborg i »Standens Ære«.

For Direktør Walther, der er en meget idealtstræbende Mand, var det en Hovedopgave at fremføre Perler af det klassiske Repertoire, og han begyndte straks dermed. I hans første Sæson spillede han saaledes Schillers mægtige Skuespil »Maria Stuart«, hvori han selv fremstillede Leicester med en sleben Hofmands Elegance og Hykleri. Aaret efter var han som Axel Thorsen i »Axel og Valborg« en fortræffelig Tolk for Stykkets sublime Forherligelse af den nordiske Kærlighedstroskab, og i samme Sæson fremførte han som Modsætning dertil Grillparzers sydlandske og derfor os ret fremmedartede filosofiske Drama »Kongen og Jøden« (Die Jüdin von Toledo), hvori han med al den Lidenskab og Ild, Handlingen kræver, kastede sig ind i Stykkets bærende Rolle Kong Alfonso den 8de af Kastilien. I Oehlenschlägers »Yrsa«, der, saa vidt vides, aldrig havde været opført udenfor København, gav han med fortræffelig Teknik, hvad Versbehandling og ydre Form angaar, en af mandig Varme og Kraft svulmende Fremstilling

af den nordiske Søkonge Helge, og samme Aften spillede han Corfitz i 1ste Akt af Holbergs af et nyt og morsomt Scene-

Jens Walther.

Kong Alfonso i »Kongen og Jødinden«.

arrangement indrammede »Barselstuen« med en Forvandlingsevne og en Komik, der lå saa fjernt som vel muligt fra Kong Helges Lyrik. Om disse Førsterangsroller grupperede sig igen i broget Blanding saadanne som Benjamin Flok i Peter Egges Tyvekomedie »Jacob og Kristoffer«, den elegante Deputerede og Skurk Paul Astier i Daudets »Kampen for Tilværelsen«, Lord Rochester i »Et Vaisenhusbarn«, Des Prunelles i Sardous vittige Lystspil »Lad os skilles«, Ernst Adenau i »Galeotto«, Sherlock Holmes i det fra. Kjøbenhavn urimeligt stærkt opreklamerede Folkeskuespil af samme Navn, Osvald Alving i Ibsens »Gengangere«,

Stig Hvide i »Svend Dyrings Hus«, Tyge Brahe i Martin Kochs lille stemningsfulde Skuespil »En Aften paa Hveen«, Anders Mogens i Oehlenschlägers »Dronning Margareta«, Prinsen af Danmark i »Der var engang —«, spillet med stor Kraft og understøttet af et flatterende Ydre saavel i Prinsens Silketrikot som i Kulsvierens snavsede Pjalter, Dr. Rank i »Et Dukkehjem«, den

komisk forelskede Nordmand Bjørn Jarlsberg i Schöntan og Kadelburgs »En berømt Kone«, Arnolphe i »Fruentimmerskolen« og den gamle fine Biskop i »Standens Ære«, en af hans allerbedste moderne Karakterroller, o. m. fl.

Direktør Walther er gift med en Datter af afdøde Folkethingsmand og Redaktør Viggo Bjørnbak, Fru Astrid Walther, født den 17de Juli 1876. Fru Walther debuterede hos sin Mand i Slagelse den 23de Marts 1899 som Marie i »Regimentets Datter«, og takket være den purunge Frues frodige-Lune, glade Smil og ualmindelig smukke og vel skolede Sangstemme blev Debuten en afgjort Sukces. Fruen er senere optraadt i en Række Operettepartier — saaledes f. Eks. Denise i »Nitouche«, Serpolette i »Corneilles Klokker«, Lise i »Frits og Lise« o. fl. — og har dertil føjet en Række karakteristiske og talentfuldt udførte Bondetyper, specielt i jysk Dialekt, som hun mønstrer til Fuldkommenhed. Som den gemytlige Gine Madsen i »Pigernes Jens«, som Husholdersken Stine i »Første Violin«, og som den gamle Pige Bette-Fip i Jeppe Aakjærs »Livet paa Hegnsgaard«, var hun saaledes aldeles ypperlig. I høj Grad morsom var hendes Sypige Jomfru Ludvigsen i »Et Sølvbryllup«.

Fra Cortes Selskab havde Walther Ægteparret Schmidt med sig. Carl Schmidt (S. og T. Side 207, 230), død 6te Juni 1911, spillede med megen Virkning Bankieren Hennersdorff i »Galeotto«, fint og

Frk. Maria Raun
(Fru Maria Schmidt).

Zanetta i »Prinsessen af Trapezunt« 1876.

Fru Maria Schmidt.

»Maria Stuart«.

stemningsfuldt Postmesteren Vaillant i »Kampen for Tilværelsen« og var ellers overmaade vel paa sin Plads som Forstraad Lynge i »Skovridergaarden«, Etatsraad Werner i »Forhus og Baghus«, Degnen i »En Villie« og Sulpice i »Regimentets Datter«. Fru

Maria Schmidt*) (S. og T. Side 228, 235) straaled som en smuk og sympathetisk Fremstillerinde af Maria Stuart, overraskede sammen med Direktør Walther ved en naturo Gengivelse i jysk Mundart af det gamle Bondepar i Helge Hostrups fortræffelige lille Bondeskuespil »Snævre Grænser«, spillede med Skønhed og Værdighed Hertuginde Padovani i »Kampen for Tilværelsen«, med overlegen Elegance Cyprienne i »Lad os skilles« og med stor Virkning Bankierfruen i »Galetto« og Niobe i Farcen af samme Navn.

Otto Christian
Louis Lagoni,
født den 27de November 1868, blev uddannet i Klaver-
spil paa Konservatoriet i Hamborg af
Hans von Bülow,

turnerede et Par Maaneder med ham som Solopianist i hans filharmoniske Orkester, akkompagnerede i 1886 paa en Tourné Tysklands berømte Liedersängerin Hermine Spies, men maatte opgive sin musikalske Virksomhed, fordi han havde det Uheld at

Fru Maria Schmidt.
Bondekonen i »Snævre Grænser«.

*) Fru Schmidt er født i 1851 og ikke, som i S. og T. Side 206 angivet, 1856.

brække sin Arm paa en Cykletur. Han debuterede den 5te September 1888 hos Cortes i Aalborg som Oluf i »Dronning Margareta«, kom derefter til Dagmartheatret og Casino, rejste senere med Stephensen, Julius Petersen og Povl Friis og kom nu hertil med Walther, hos hvem han intelligent og sympatetisk spillede en lang Række Roller, iblandt hvilke særlig bør mindes Hovedrollen i »Fru Lucrezia«, Titelrollen i »Don Cæsar de Bazan« og Mortimer i »Maria Stuart«, som han udførte med megen Glød og Lidenskab.

I Egges Tyvekomedie spillede Malberg (Side 40) med stor Dygtighed den stridbare Silde- og Fiskegrosserer Kristoffer Ringen, var ypperlig som Forpagter Rocco i »Lykkebarnet«, Doktor Flor i »Sivertsens Døtre«, Forbryderkongen Moriarty i »Sherlock Holmes«, Snedker Engstrand i »Gengangere«, Proprietær Gram i »I Galehuset« og særlig som Knud Sortebroder i »Axel og Valborg«, en Rolle, han udførte med stor, paa sine Steder endog overraskende stor Virkning.

En Mand, som ved Udførelsen af en stor Mængde Roller efterhaanden dokumenterede sig som en særdeles habil Skuespiller, var Hans Arnold Andersen, født den 5te Oktober 1868. Efter i nogen Tid at have taget Undervisning hos Direktør F. A. Cetti, engageredes han af denne til Dagmartheatret, hvor han første Gang optraadte i Oktober 1888 som Peter Desel i »Landmandsliv«. Paa Dagmartheatret var han i to Sæsoner, rejste saa i Provinserne med Carl Henriksen, Povl Friis og Fred. Christensen, kom derefter et Par Aar til Norge under Olaus Olsen og derfra til Casino, hvor han spillede i 4 Sæsoner under Richard Schroeder, med hvem han derefter atter tog ud i Provinserne. Her kom han i 1901 til Walthers Selskab, ved hvilket han da nu som Svend Dyring og som Vilhelm i »Axel og Valborg«, Bankieren Dumont i Emile de Girardins »Straffen«, Krogstad i »Et Dukkehjem«, Lægen Körner i »Før Brylluppet« og Gehejmeetatsraad Bagger i »Hjælpen« gav sit rigelige Bidrag til den Velvillie, hvormed disse Stykker modtoges. Udmærket var han som Fjeldkongen i »Søstrene paa Kinnekullen«, ligesom den elskværdigt naive Pastor Madsen

i Ibsens »Gengangere« blev en sjelden helstøbt Figur i hans Haand. Af stor Virkning var i denne Rolle hans Sammenspil med Fru Clara Schønfeld, der myndig og fornem som Kammerherre Alvings Enke og ægte og sand i sin dybe Modersmerte havde Lejlighed til at vise, hvilken betydelig Kunstnerinde hun var. Fru Clara Julie Schønfeld, født Christensen, blev født den 26de August 1856; hun debuterede i 1873 i Christiania i Møllergadens Theater som Kammerpigen i »Jeg spiser hos min Moder«. I 1882 blev hun gift med Skuespiller Emil Kjertmann, der døde 1884. 1893 gift med Skuespiller Hjalmar Schønfeld. Fru Schønfeld havde spillet i Provinserne hos Vilhelm Petersen, Povl Friis, Oddgeir Stephensen o. fl., og hos dem udført en overordentlig stor Mængde Roller af alle Slags, førend hun kom hertil i Efteraaret 1902 med Walther. Her ydede hun navnlig fortræffelige Præstationer som den stramme Frøken Knudsgaard i »Et Sølvbryllup« og den stilfulde Frøken Lundberg i »Intrigerne«, udførte med stor Kraft den karakterfaste norske Bondekone Ragnhild Johnsdatter i »Dronning Margareta« og fik endelig et interessant Karakterbillede ud af Hovedrollen Fru Worm i Kjellands lille Skuespil »Paa Hjemvejen«.

Rolf Hjalmar Knutzen, født 9de Maj 1872 og Søn af Krigsassessor og Kancellist i Krigsministeriet Martin R. Knutzen, optraadte første Gang 2den Juledag 1893 i Nakskov i et Par Smaaroller, men havde sin egentlige Debut nogle Dage senere som Elskeren Paul i »Toplærken«. Han var i nogle Aar ved Christophersens Operapersonale og derefter hos Helsengreen (se Side 39) og spillede i den Tid en stor Mængde baade Lystspil- og Karakterroller, i hvilke han stedse var vel set paa Grund af sin hele sympathetiske Fremtræden. Men ved Siden deraf udførte han tillige en Række Farceroller, og i dem slog han sig efterhaanden saaledes op, at han, da han i Forsæsonen 1902—03 spillede sammen med Fru Rosenberg som De Champignac i Sardous »Sommerfugleliv«, nu aabenbarede sig som en lige saa dygtig som morsom Farcør. Senere bidrog han som Svend Cramer i »Tante Cramers Testamente« i væsentlig Grad til den Lykke, Stykket

gjorde, var fortrinlig paa sin Plads som Dagdriveren Adam Bagge i »Hjælpen«, Kaspar Røghat i »Der var engang —«, Paul Raymond i »Hvor man keder sig«, Hother i »Et Sølvbryllup« og Konferentsraad Beering i »Mellem Brødre«, men højst naaede han dog som Lord Babberley, Tanten i »Charleys Tante«, en Rolle, han udførte med stort Liv og Elskværdighed.

Marius Emanuel Gregers, født 28de December 1882, debuterede i Sommeren 1899 paa Horsens Sommertheater som Jens Ottensen i »Slægtningene«. I Forsæsonen 1901—02 kom han hertil og forsøgte sig med Held i flere Opgaver, men først i 1903—04 slog han helt igennem i Prokurator Hattings sarkastiske Ræsonnørrolle i Hostrups Skuespil »Eva«, hvis Titelrolle samtidig udførtes smukt og naturligt af Fru Alma Jensen (S. og T. Side 232). Foruden i en stor Mængde andre Roller, hvori han gjorde ypperlig Fyldest, spillede Gregers derhos senere med Intelligens og Dygtighed Helmer i »Et Dukkehjem«, Professor Anthonsen i »Standens Ære«, Arthur Hansen i »En Skandale«, og navnlig med overraskende Virkning Niels Pind i »Ideale Magter«, — en Rolle, ved hvis komiske Udførelse hans fuldkommen rene jyske Dialekt var ham en stor Støtte. Erindres bør ogsaa hans ypperlige Udførelse af den kynisk-brutale Ægtemand Gustav Jordan i »Agnes Jordan«, hvori han i Efteraaret 1907 spillede sammen med Fru Alma Ahlstrøm, der Aaret i Forvejen havde haft sin Debut paa Folketheatret som Fru Clara Sang i »Over Evne«. Fru Ahlstrøm interesserede stærkt i Agnes Jordans vanskelige Rolle og førte denne Interesse med sig til Laurids Bruuns lige paa det kongelige Theater opførte Skuespil »Pan«, hvori hun som Fru Jarmer dokumenterede baade Talent og Følelse. Med megen Dygtighed spillede hun Titelrollen i »Kameliadamen«.

Et friskt og afgjort Talent røbede Nicolai Brechling som Nicolaj i »Nøddebo Præstegaard«, den første Hovedrolle han i Efteraaret 1903 udførte her. Hans Christian Nicolai Brechling, født i Bellinge ved Odense den 13de April 1883, debuterede den 11te April 1902 hos Povl Friis som Peter Ravn i »En Spurv i Tranedans«, og var altsaa en ganske ung Skuespiller, da han

kom hertil. Meget hurtigt erhvervede han sig Publikums Yndest i Roller som Lageristen »Lille Sørensen« i »Tante Cramers Testamente«, Journalist Eltoft i »Scenens Børn«, Fuldmægtig Thomsen i »Et københavnsk Hjem« o. fl., der alle viste, at hans Evner vare i stadig og glædelig Udvikling, men mest overraskede han dog i Per Hegnsmands ganske lille Rolle i »I Skovridergaarden«, som han havde udstyret med sin fortræffelige og aldeles uforfalskede fynske Dialekt. Af den idealistiske Skolelærer Jensen i »Ideale Magter« gav han et yderst levende Billede, og som Peter Ravn var han lige saa elskværdig som ungdomsfrisk.

Da »Der var engang —« kom til Opførelse i Efteraaret 1904, spillede Prinsessens Rolle smukt og indtagende af Fru Johanne Adolfine Elisabeth Schiødte-Petersen, født Jørgensen, der var født den 19de September 1872. Som otte Aars Pige var hun kommen ind paa det kongelige Theaters Balletskole, hvor hun forblev i seks Aar, læste derefter med Fru Agnes Gjørning og debuterede endelig paa Folketheatret den 22de September 1889 i Farcen »Høg over Høg«. Her virkede hun i to Aar og gik saa til Casino, hvorfra hun efter en Sæsons Tjeneste blev gift og derefter tog til Aarhus for atter herfra efter nogle Aars Forløb at vende tilbage til Kjøbenhavn. Her var Enghavevejens Theater imidlertid bleven aabnet, og ved dette fik den unge Frue da nu Ansættelse og spillede i Løbet af syv Aar et stort og afvekslende Repertoire, indtil hun i Efteraaret 1904 kom hertil med Walther og som sagt viste sig i »Der var engang —«. Med den solide Uddannelse, hun havde faaet, og den betydelige Scenevanthed, hun havde erhvervet sig, havde hun alle Forudsætninger for at komme vel over ikke blot Prinsessens Rolle men ogsaa de ikke faa andre Roller, hvori hun viste sig, og af hvilke her særlig skal nævnes Klara Drossel i »Under Snefog«, Fru de Breville i »Sommerfugleliv«, Ottilie i »En berømt Kone« og navnlig Nora i »Et Dukkehjem«, som hun udførte med stor Rutine og Dygtighed.

Selskabets Ingenue var i flere Sæsoner Fru Henriques. Anna Marie Louise Henriques Nielsen (født Ljungdahl), der var født den 8de December 1883, debuterede den 27de April 1902 i

Kallundborg hos Jens Kofoed som Julie i »En fix Ide« og spillede siden blandt mange andre, men uvæsentlige Roller Annette i »Den gamle Pavillon«. Fra Kofoed gik hun over til Stephensen og fra ham igen i 1905 til Walther, hos hvem hun hurtigt vandt Publikum for sig ved den indtagende Maade, hvorpaa hun først spillede den unge Pige Astrid i »Lynggaard & Co.«, senere Backfischen Anna i »En berømt Kone«, Clara i »Ideale Magter«, Agnès i »Fruentimmerskolen«, — uskyldigt og yndefuldt, — og fint og let konverserende Frøkenen i »Tilfældigheder«. — Fru Henriques er gift med Semmy Henriques Nielsen, født 19de Decbr. 1880, der debuterede samtidig med sin Hustru, og blandt mange andre Roller med ypperlig Anvendelse af sit Herredømme over det jydsk Maal spillede Gaardmanden Hellig Mads i »Livet paa Hegnsgaard«. Meget vel paa sin Plads var han derhos som Notaren Bonnetou i »Rejsen til China«, Kammerjunker Pilse i »En Spurv i Tranedans« og Baron Wildenbrück i »Den bestøvlede Kat«.

Fra Helsengreen var Strøm (Side 40) gaaet over til Selskabet og fik nu Lejlighed til ret at vise, hvilken begavet og udmærket dygtig og sympathetisk Skuespiller han var. Først spillede han saaledes med fortræffelig Karakteristik og fin og diskret Komik Overlærer Mikkelsen i »Lynggaard & Co.«, gjorde dernæst med Rette megen Lykke som Grosserer Rømmeling i »En berømt Kone«, var dygtig som Arnolphe i »Fruentimmerskolen«, uden dog — selvfølgelig — fuldt ud at kunne magte denne Kæmperolle, var en intelligent og kraftig Professor Ørn i »Standens Ære«, en morsom Etatsraad Hansen i »En Skandale« og en aldeles fortrinlig Godsejer Schinkel i »Den bestøvlede Kat«. Denne Rolle var et typisk Eksempel paa de stilfærdige og fint tegnede Karakteristiker, i Retning af hvilke hans rette Felt mere og mere udviklede sig.

Sæsonen 1906—07 bragte som nye Kræfter Ægteparret Lauritzen, der straks ved Aabningsforestillingen gjorde et overordentlig vindende Indtryk henholdsvis som Digteren Bellac og Grevinde de Cérans i »Hvor man keder sig« og senere viste sig at være et Kunstnerpar, der blev Theatret til megen Støtte. Carl Lauritzen, født den 4de April 1877, debuterede hos Carl Henriksen i Kallund-

borg den 5te September 1899 som Poul Flemming i »Elverhøj«, var i to Sæsoner hos Henriksen, derefter een Sæson hos Carl Thomsen, saa tre Sæsoner ved Casino, derefter een Sæson paa Tourné og kom saa til Walther. En Maanedes Tid hen i Sæsonen udførte han Hovedrollen i »Asgaardsrejen« den havarerede Journalist og Lystspildigter Otto Kall og gjorde dette med en Styrke og et Talent, der lovede det bedste. Aaret efter spillede han med stor Verve Titelrollen den elegante Salontyv A. J. Raffles i Detektivkomedien »Amatørtyven« og satte sig derved yderligere fast i Publikums Yndest. I Gustav Wieds »Første Violin« gik han som Adjunkt Møller i Spidsen for den fornøjelige Udførelse, Stykket fik, ligesom han senere igen i Hovedrollen Kriminalrets-assessor Hallers var den, som bar den mærkelige Komedie »Dobbeltgængeren«, i hvilken Forfatteren lader den patologisk forunderlige Hovedfigur begaa Forbrydelser i Søvn, medens han i vaagen Tilstand er en uantastelig Embedsmand.

Stigaard (Side 34), som havde forladt Helsengreens Selskab ved Udløbet af Sæsonen 1904—05 og derefter spillet den næste Sæson i Aarhus, kom hertil igen i Efteraaret 1906 og udførte første Gang Elskeren Horaces Rolle i »Fruentimmerskolen«, hvilket gav Forestillingen yderligere Tiltrækning. Foruden i en Del af sine ældre Roller optraadte han nu i flere nye, saaledes i »Ranke Viljer«, hvori han som Poul Abel var et vittigt Forfatter-talerør, i »Den bestøvlede Kat«, hvori han med det rette Humør spillede Titelrollen Cand. phil. Katstrup, og i »Pan«, hvori han gav et godt Billede af den nervøse Herredsfoged Hjarmer. — I dette Stykke havde samtidig hans Hustru Fru Vilhelmine Stigaard, født Schmidt (S. og T. Side 238, 240, 245), faaet en udmærket komisk Figur ud af det gamle Tyende Jomfru Berg, en Type af Roller, hvori hun efterhaanden arbejdede sig op til noget betydeligt. Saaledes skabte hun en overordentlig karakteristisk Figur ud af Mad. Hansen i »Brødrene Hansen«, ikke at tale om Skruk-Hanne i »Ideale Magter«, som hun spillede med stor realistisk Kraft. I diametral Modsætning hertil optraadte hun som den gamle, fine Dame i »I Stiftelsen« og gennemførte denne Rolle med

en Forstaaelse og Elskværdighed, der hævede Præstationen til fuldkommen Kunst.

Fru Amanda Lund (født Villumsen) blev født den 30te April 1862, debuterede den 1ste September 1882 hos Cortes i Randers i »En Dame, der kommer fra Paris«, blev hos Cortes i 6 Aar, spillede saa i Norge, kom derefter til Kasino i 6 Aar og saa atter ud i Provinserne. Hun havde saaledes været her gentagne Gange tidligere, inden hun nu kom her igen i Sæsonen 1906—07, og da skabt sig mange Venner iblandt Publikum, der paa ny hilste hende med Velvillie og glædede sig til at se hendes altid ypperlige Udførelse navnlig af saadanne Kvindeskikkelser, ved hvilke der var lidt mere end almindeligt djærvt eller aparte. Saaledes var hun ligefrem kostelig som den forpjuskede Pensionatsværtinde Enkefru Truelsen i »Ranke Viljer«. Ogsaa som Etatsraadinden i »En Skandale« morede hun meget, og i »Aladdin«, der opførtes til hendes 25-Aars Jubilæum, spillede hun den fattige Skræderenke Morgiana med lige saa stor Komik som rørende Elskværdighed.

Det er Side 62 omtalt, at Direktør Walther bragte det aarlige Forestillingsantal betydeligt op. I hvilken Grad dette var Tilfældet, fremgaar af, at medens der i Sæsonerne 1900—03 og 1903—06 gennemsnitlig havde været givet 175 og 189 Forestillinger, saa gik Antallet i 1906—1909 op til 227, og at deraf maatte følge en tilsvarende voksende Lejeindtægt af Theatret og dermed atter et ret stærkt voksende aarligt Overskud, er en Selvfølge. Nu havde igen, som det vil erindres, Byraadet i sit Møde den 1ste December 1905 (Side 55) bestemt, at det hele aarlige Overskud skulde henlægges til Fonden for et nyt Theaters Opførelse, og denne Fond var derved i 1906—07 vokset fra 18530 Kr. til 21906 Kr. eller med 3376 Kr., hvilket stemmede godt med, at Overskudet havde været budgetteret til 3000 Kr. og ligeledes var ansat til samme Beløb i det af Theaterudvalget i Efteraaret 1907 indleverede Budget for 1908—09. Men da dette kom til Behandling i Regnskabs-

udvalget den 3dje December, formentes det, at denne Ansættelse var altfor lav; der burde, mente Udvalget, skaffes en betydeligt større aarlig Indtægt end paaregnet, og en saadan kunde opnaaes, hvis man — hvad der fandtes rimeligt — paalagde Theaterdirektørerne at betale Belysningsomkostningerne, som Theatret hidtil havde afholdt, og da disse igen beløb sig til c. 20 Kr. pr. Aften, saa maatte man med et Antal af c. 200 aarlige Forestillinger kunne naa op til et Overskud af c. 7000 Kroner i Stedet for de budgetterede 3000 Kr.

Nu forelaa. der paa dette Tidspunkt tre Ansøgninger om Lejen af Theatret for næste Sæson, nemlig fra Svend Kornbeck, Walther og Emil Wulff. Kornbeck, som efter at Helsengreen havde trukket sig tilbage, havde afkøbt ham hans Materiel og faaet hans Bevilling, havde spillet her i Oktober Maaned og søgte nu Theatret fra 30te September til 20de December 1908, Walther og Wulff derimod søgte det begge fra 2den Juledag 1908 og Sæsonen ud. At Direktøren for Frederiksberg Theater, Wulff, der var en ganske ukendt Mand her, overhovedet var med, skyldtes den Omstændighed, at et Medlem af Theaterudvalget i Januar Maaned havde opfordret ham til at optræde som Ansøger til Forsæsonen 1907, men dette havde af den Grund ikke kunnet lade sig gøre, at han, uagtet han meget gerne vilde tage her over, ikke kunde blive løst fra sine Forpligtelser i Frederiksberg. Nu derimod ansøgte han om Hovedsæsonen, men derved var rigtignok den Vanskelighed, at han ingen Bevilling havde og altsaa ikke kunde komme hertil, med mindre han fik en saadan. Samtidig med at fremsende sin Ansøgning tilskrev han derfor den 3dje December Theaterudvalget, at han, hvis han turde antage, at der var nogen Stemning for ham, vilde søge Justitsministeriet om Bevilling og tilstille Odense Byraad denne Ansøgning med Anmodning om, at det vilde anbefale ham.

Saaledes forelaa Forholdene, da Regnskabsudvalgets Forlangende, som blev Theaterudvalget meddelt i dets Møde den 7de December, gjorde det nødvendigt for Udvalget at meddele Ansøgerne, at Lejen vilde blive sat op. Dette skete for Walthers

Vedkommende paa den Maade, at Udvalgets Formand straks gik til ham og fortalte, hvad der var passeret, hvortil han fik det Svar, at der ikke kunde være Tale om at gaa ind paa en saa stor Forhøjelse af Lejen. Ganske vist havde Walther, som det vil erindres, tidligere erklæret (Side 50), at der godt kunde »lægges nogle faa Kroner paa den aftenlige Leje«, men derfra og til et Tillæg af 20 Kroner var der jo dog et saa stort Spring, at det vilde forringe hans Indtægt med et Beløb, som vilde være ham altfor føleligt. Han erklærede derfor, at han absolut ikke kunde gaa ind paa den forlangte Forhøjelse. Fra Direktør Kornbeck, som i Skrivelse af 12te December blev gjort bekendt med Lejens Forhøjelse, kom i Brev af 14de en Erklæring i ganske den samme Retning.

Som Følge heraf stod da Udvalget uden nogen Ansøger til Forsæsonen og med Wulff som Eneansøger til Hovedsæsonen, og det var jo derfor selvfølgelig, at man gerne vilde have ham hertil, hvorfor man da ogsaa i Skrivelse af 15de December 1) tilraadede ham at søge Justitsministeriet om en Bevilling og, som af ham paatænkt, at sende Ansøgningen herom til Byraadet med Anmodning om dettes Anbefaling, og 2) forespurgte ham, om han ikke tillige kunde have Lyst at overtage Forsæsonen. Herpaa svarede han straks med en Ansøgning til Theaterudvalget om Leje baade af For- og Hovedsæsonen 1908—09 og med en Skrivelse til Byraadet om Anbefaling af den med Skrivelsen følgende Ansøgning til Justitsministeriet. Udvalget besvarede dette med en Anerkendelse af, at det under Forudsætning af Byraadets Approbation udlejede ham Theatret i hele Sæsonen 1908—09, og da det tillige anbefalede Byraadet, der havde sendt hans Skrivelse til dets Erklæring, at give Ansøgningen den bedste Anbefaling og samtidig indstillede ham til det begærede Lejemaal, saa vedtog Raadet i sit Møde den 20de December at udleje ham Theatret for Sæsonen 1908—09 og at forsyne hans Andragende til Ministeriet med sin Anbefaling.

Hermed var det altsaa givet, at Walther ikke vilde komme her igen næste Aar, hvorfor da ogsaa hans sidste Forestilling

den 17de Maj 1908 blev en Afskedsforestilling, efter hvilken det tæt besatte Hus ved gentagne Fremkaldelser og stærk Applaus bragte ham sin Hyldest for, hvad han havde været for Theatret. Hr. Walther besvarede dette med en lille improviseret Tale, hvori han takkede for al den Venlighed, han havde nydt her i Byen i Aarenes Løb, hvorefter igen Theaterudvalgets Formand, Købmand, Cand. pharm. P. A. Kruuse udbragte et »Længe leve Direktør Walther!«, som efterfulgtes af Touche fra Orkestret og begejstrede Hurraraab fra Publikum. At man paaskønnede hans Virksomhed, fik han saaledes et stærkt Bevis for, men yderligere pointeredes dette derved, at der blev sendt ham en Indbydelse til et Par Dage efter at give Møde ved en Middag paa Grand Hotel sammen med Theaterudvalget og et Par af dettes tidligere Formænd, som han havde arbejdet sammen med.

I den Tid, Hr. Walther havde været her, havde han opført ialt 723 Forestillinger.

Saa fik da Emil Sønderby Wulff (født 4de Oktober 1866, Debut 26de November 1891 paa Dagmartheatret som Engelsøe i »Et Sølvbryllup«, derefter Skuespiller ved Nørrebro Theater, hos Cortes og Stephensen og ved Folketheatret og saa Direktør for Frederiksberg Theater) paa Byraadets Anbefaling Bevilling til at spille her, og i Efteraaret 1908 rykkede han saa ind paa Theatret, hvor han fra 20de September til 15de Maj 1909 opførte i alt 238 Forestillinger. Han mødte med et stort, vel sammensat og vel sammenspillet Personale, der straks modtoges med Bifald, da det paa Aabningsaftenen opførte »Syvsoverdag«, som var sat op med stor Pragt. Større var dog Sukcessen, da en otte Dages Tid senere Palle Rosenkrantz's »Den røde Hane« kom til Opførelse. »Det var«, hedder det herom, »en ublandet Fornøjelse at se et Spil, der paa intet Punkt svigtede«, navnlig var Valdemar Hansens (S. og T. Side 237) Udførelse af Pyromanen, af hvem han »havde skabt en ypperlig forkrøblet Skikkelse«, en Præstation af høj kunstnerisk Værdi. Ogsaa Stigaard (Side 73) blev komplimenteret for

»den lille henrivende Idyl, han fremtryllede ved sin rørende Tale til Fødselsdagsbarnet«, ligeledes Gregers (Side 70) for hans i al sin Forkuethed dog saa stolte Husmand.

Ogsaa »Rivaler« fik en god Modtagelse, og da derefter Operetten »Valsedrømme« annonceredes, ventede Publikum sig en stor Fornøjelse af den, idet det gik ud fra, at Direktør Wulff, der samtidig med at drive Odense Theater ogsaa var vedbleven at lede Frederiksberg Theater, vilde i hvert Fald for Operettens Vedkommende lade sine to Personaler alternere, saaledes at Frederiksberg Personale, der tidligere med stort Held havde opført Operetter paa Folketheatret her, nu vilde komme herover og udføre de bebudede Valsedrømme. Men dette skete ikke, og Følgen deraf var, at Odense Personalet, som ikke var sammensat med særligt Hensyn til Operetten, ikke fuldt ud magtede Opgaven, hvorfor Publikum da ogsaa kun forholdt sig »velvilligt, men uden Begejstring«. Dette i Forbindelse med, at Personalet her i Virkeligheden var altfor stort og dyrt for vore Forhold, og at Direktøren havde saa meget Arbejde med at holde sine to Theatre i Gang, at han ikke kunde overkomme det, bestemte ham da allerede inden Udgangen af November Maaned til at lade Theaterudvalget vide, at han ikke ønskede at optræde som Lejer for næste Sæson.

Aaret sluttede med det mærkelige Produkt »Andersens Æventyr« af Vilhelm Østergaard, hvori selve vort store Bysbarn førtes paa Scenen. Det kaldtes en Komædie, men var i Virkeligheden en Række skiftende Billeder, der af og til faldt endda ret stærkt fra hverandre, og af hvilke i hvert Fald det virkede smagløst, i hvilket Andersen optræder i Selskabet hos Siboni. At Stigaard maatte blive den, i hvis Lod det maatte falde at spille Andersen, var ifølge Selskabets Sammensætning selvfølgerligt, og at han ogsaa nok skulde vide paa flere Punkter at faa noget godt ud af Rollen, var ikke andet, end hvad man kunde vente, men dels er H. C. Andersen nu engang ikke nogen dramatisk Figur, og dels er Stigaards Naturel ganske inkommensurabelt med Andersens, og derfor lykkedes Rollen ham heller ikke fuldt uden i de Scener,

hvor Andersen efter Frieriet til Riborg Voigt ser sine Forhaabninger bristede; her var Spillet fint og overbevisende.

Saa kom hen i det nye Aar »Thummelumsen« med Direktøren selv i Titelrollen, — en aldeles ypperlig Præstation — og derefter den i flere Henseender usandsynlige Folkekomedie »Den fortabte Søn«, i hvilken Selskabets Instruktør og under Direktør Wulffs Fraværelse paa Frederiksberg midlertidige Direktør Aage Garde gav et overordentlig dygtigt Billede af Titelfiguren, men i hvilket det rigtignok ogsaa paa en meget stødende Maade viste sig, at den fint dannede Hr. Garde, hvor flink og dygtig en Instruktør han end var, manglede Evner til at holde det ham underlagte Personale under den tilbørlige Disciplin, idet nemlig et Par af Skuespillerne, den ene i Borgmesterens Rolle og optrædende i Uniform, halvvejs vendte Ryggen til Publikum for at staa og »veksle Smil og muntre Øjekast« med den anden, der var hans Gaardskarl, alt medens der samtidig fandt et stort og alvorligt Opgør Sted imellem Stykkets Hovedpersoner; at de derved, som Kritiken udtalte, »udviste en højst malplaceret Munterhed«, vil vistnok enhver indrømme.

Med det patriotiske Stykke eller rettere Tableausamling »Willemoes« fejredes 250 Aars Dagen for Svenskernes Storm paa Kjøbenhavn, og derefter hengled Marts og Begyndelsen af April med Edgar Højers »Niels Peter Svane«, — hvori Eyvind Kornbeck frisk og djærvt spillede Titelrollen og derfor da ogsaa »fik Broderparten af Bifaldet«, — Henri Nathansens »Daniel Hertz« med en mesterlig Udførelse af Aage Garde, og Hostrups uopslidelige »Genboerne«, det eneste Stykke af det ældre Repertoire, Sæsonen bød paa, og hvori Stigaard, Fru Stigaard og Valdemar Hansen høstede stærkt og vel fortjent Bifald henholdsvis som Klint, Madam Smidt og hendes Ægtefælle Kobbersmeden. Saa kom den med store Forventninger imødesete anden Operette, Selskabet bød paa, »Dollarprinsessen«, til hvilken man havde hentet Forstærkning fra Frederiksberg Personale, idet foruden et Par andre Gæster ogsaa Frk. Kate Meyer var sendt herover for at udføre Hovedrollen. Ida Kate Rantzau Meyer — født 3dje April 1888 og

Datter af Folkethingsmand A. C. Meyer — som, førend hun kom hertil, var optraadt som Koncertsangerinde i Sommerlyst paa Frederiksberg, fik nu sin Debut her som Milliardærdatteren Alice Courder, Dollarprinsessen. »Den unge Dames Theaterydre kunde være heldigere«, skrev Stiftstidenden, »men hun røber ingen Debutængstelse og raader over ikke ringe Stemmehidler.« Operetten trak fuldt Hus flere Gange og tegnede »til at blive et indbringende Kassestykke, hvad vi saa meget mere unde Direktør Wulff, som han ikke har skyet noget Offer for at føre et fuldt moderne Repertoire frem«.

Som næstsidste Nyhed gaves først i Maj Farcen »En slem Dreng«, om hvis grovkornede og tynde Løjer Kritiken udtalte, at Stykket, »for at sige det rent ud, er noget af det værste Vrøvl, vi har set, — selv i Farcegenren. Man har maaske ment, at det er et Stykke, der passer til Sommersol, men man har glemt, at Odense Theater ikke er et Serveringstheater. Højere end paa et Serveringstheater fortjener det i hvert Fald ikke at komme«.

Endelig den 15de Maj sluttede Sæsonen med Nyheden »Dr. Goudrons System« — der gav Fru Stigaard Lejlighed til at udmærke sig i den halv forrykte Fru Jørgensens Rolle — og »Thummelumsen«. Blomster og Bifald faldt hele Aftenen rigeligt, og navnlig samlede Publikums Hyldest sig om Direktør Wulff, der selv optraadte i begge Stykker.

Men sluttedes saaledes Sæsonen hermed for Wulffs Personales Vedkommende, saa fik vort Publikum endnu, inden Theatret lukkedes, et Par mere end sædvanligt interessante Forestillinger at se, nemlig »Kameliadamen« med Fru Anna Larssen i Hovedrollen og Bjørnsons »Paul Lange og Tora Parsberg« med Jens Walther som Statsministeren Paul Lange. Stykket var bygget over den Kendsgerning, at Statsminister Richter, der efterhaanden havde følt sig mere og mere skuffet over sine hidtilværende Meningsfællers og Kollegers Politik, i Sommeren 1888 mente sig rent ud svigtet af dem og derfor den 28de Maj indgav Begæring om Afsked, fordi, hedder det i Paul Langes Mund, hans »inderste Samvittighed ikke længere følte sig i godt Selskab«. Afskeden

bevilgedes ham den 6te Juni, men uagtet han saaledes paa en Gang drevet af sin indre Blufærdighed og ydre Skræmthed havde

Jens Walther.

søgt den Stilhed, hvortil han nu saa haardt trængte, saa var det dog saa langt fra, at han opnaaede denne, at tværtimod de voldsomste og hadefuldeste Angreb rettedes imod ham og under den overnervøse Tilstand, hvori han befandt sig, toge saa stærkt paa

ham, at han den 15de Juni ved et Revolverskud gjorde Ende paa sit Liv i Ministerhotellet i Stockholm. Det er en Skildring af de vekslende Stemninger og Tilstande, der saaledes drev den uhyre saarbare og uendeligt fint følende Mand i Døden, som Bjørnson ligesaa nænsomt som mesterligt har givet i sit herlige Skuespil, og det var da nu som Tolk for disse Stemninger, Walther efter et dybtgaaende Studium af Rollen og en indgaaende Forberedelse til den optraadte her den 23de Maj 1909, — for saa vidt et Slags Jubilæumsforestilling, som den jo faldt i den 25de Sæson efter hans Debut; Theaterudvalget sendte ham da ogsaa i den Anledning en Laurbærkrands. Forlenet med ydre Betingelser, der vanskeligt kunde være bedre for at tage sig ud i Rollen, og med den indre Glød og den Given sig hen i den, som ene formaar at bære et saa fint og aandfuldt Skuespil saaledes frem, at Hovedfiguren kunde tegne sig i fuldkommen Klarhed, ydede Walther her en saa fremragende Præstation, at den maa regnes til de allerbetydeligste, der overhovedet nogensinde ere sete paa vor Scene.

Den 7de August 1909 underkastede Brandkommissionen i Forening med Udvalgets Formand Theatret et grundigt Eftersyn lige fra Kælder til Kvist og forlangte i Henhold til, hvad det ved den Lejlighed iagttog, en Del Sikringsforanstaltninger foretagne, der dog af Hensyn til, at Formanden stillede i Udsigt, at Udvalget nu for Alvor vilde tage Spørgsmaalet op om Opførelsen af et nyt Theater, indtil videre indskrænkedes til, at der foretoges forskellige Ændringer ved Udgangene, og at det elektriske Lysanlæg — med en Bekostning af 2200 Kr. — ændredes paa en Maade, som i væsentlig Grad formindskede Brandfaren.

Den saaledes af Formanden afgivne Erklæring foranledigede derefter Udvalget til i September at foretage en Rejse til Randers og Aarhus for at undersøge Theatrenes Drift der, og da det under denne Udflugt blev Udvalget anbefalet at gøre sig bekendt med det nyopførte Hebbeltheater i Berlin, anmodede Udvalget igen Arkitekt Jacobsen, som netop skulde til Berlin i anden Anled-

ning, om at søge at skaffe sig Adgang til et Eftersyn af det nævnte Theater.

Udvalget vedtog derhos i sit Møde den 11te Oktober, at anmode dets Formand om til næste Møde at koncipere en til Byraadet rettet Skrivelse indeholdende Forslag til et nyt Theaters Opførelse, og efter at denne Koncept da var fremlagt i Mødet den 6te December og godkendt af Udvalget, indsendte dette under 11te December følgende Skrivelse:

»Til Odense Byraad.

Om Odense Theater, der er bygget og indviet 2den November 1795, skrev allerede i Aaret 1865 det daværende Theaterudvalg til Byraadets Medlemmer bl. a. følgende:

»Theaterlokalet er i højeste Grad utilfredsstillende, Tilskuerpladsen forslidt og afjadsket, alle Siddepladser for smalle og Afstanden mellem Bænkene for snæver; paa Gulvet er man udsat for megen Træk, Garderoberne ere for smaa og ubekvemme, Adgangen til Pladserne ligeledes ubekvem, Scenen for smal, Pladsen bag Coulisserne for knap, der mangler ganske en Foyer o. s. v. o. s. v.«

Alle de i nævnte Skrivelse paa pegede Forhold og Anker gælder den Dag i Dag og fremtræder nu efter 45 Aars Forløb, i hvilken Tid Byens Indbyggerantal har tredoblet sig, med langt større Vægt end dengang. — Hertil kommer Bygningens store Brandfarlighed; denne, der tildels er opført af Bindingsværk, er paa samtlige Indrevægge, Balkon og Prosceniet beklædt med Træ, overtrukken med oliemalet Lærred, og desuden benyttes Loftet over Tilskuerpladsen som Magasin for letfængelige Sager (Dekorationer). — Vel maa det erkendes, at Brandfaren i nogen Grad forringedes ved, at der for nogle Aar siden blev installeret elektrisk Lysanlæg, men dette forandrede ikke, at der hver Aften fremdeles Saisonen igennem opfyres og anvendes 11 Stk. Kakkellovne, foruden at der i Bygningen findes Restauration og Snedkerværksted, og det er derfor næppe med Urette, naar Brandkommissionen ser paa Benyttelsen af Bygningen til Theaterforestillinger med stor Betænkelighed. — I den Henseende skal vi anføre et Uddrag af Udvalgets Forhandlingsprotokol fra i Aar.

Den 14de August d. A. holdt Udvalget Møde. Formanden meddelte, at han ifølge Anmodning fra Brandkommissionen sammen med denne havde gennemgaaet samtlige Theatrets Lokaler fra Kælder til Kvist, og at Kommissionen ved denne Lejlighed udtalte: »Uagtet der var

stærk Anledning dertil, vilde man dog ikke yderligere for Tiden paa-
byde særlige Foranstaltninger trufne imod Brandfare, idet man forud-
satte, at Byraadet, saa snart ske kan, vilde gøre Skridt til Opførelse
af en ny Theaterbygning.« Ligeledes kan vi oplyse, at naar For-
dringerne af den ved Lov af 19de April 1907 oprettede Elektricitets-
kommission blev nogenlunde læmpelige at efterkomme angaaende
Theatrets Lysinstallation, var ogsaa Grunden dertil den, at nævnte
Kommission forudsatte, at Brugen af den gamle Bygning kun var
ganske kortvarig. Henviende hertil ser vi ikke rettere end, at hvis
der skulde indtræffe en Katastrofe, at der i saa Fald hviler et stort
Ansvar paa Udvalget, og derigennem paa Byraadet, naar man under
de paa pegede Forhold fremdeles vedbliver at benytte den gamle Byg-
ning til Theaterbrug. — Dels i Henhold hertil, men ogsaa fordi vi
mener, at en By af Odenses Størrelse bør have et nutidssvarende
Theater, hvorfra den dramatiske Kunst kan præsenteres under saa
gode Betingelser som muligt, og hvor der tillige bydes Tilskuerne
en passende Komfort, saaledes at Odense ogsaa paa dette Omraade
kan hævde sin Stilling som Stiftets største By, anbefaler Udvalget
Byraadet at bevilge et Beløb af indtil 300,000 Kr. foruden Grund til
Opførelse af en ny Theaterbygning. Som Støttepunkt for dette Beløb
henviser vi til medfølgende af Arkitekt Jacobsen i Aaret 1905 ud-
arbejdede Plan og Overslag, der viser, at et Theater, der rummer 620
Siddepladser, kan bygges for 250,000 Kr., og hvorom Arkitekten har
erklæret, at nævnte Overslag i det hele og store fremdeles passer.
Af ovennævnte Sum ejer Theatrets Fond for Tiden 38,000 Kr. for-
uden den gamle Bygning ÷ Prioritetsgælden (12,000 Kr.). — Idet vi
anbefaler dette Forslag til Byraadet, skal vi bemærke, at det er vor
Overbevisning, at saafremt Kommunen som hidtil vil bortleje Theatret
til en theaterkyndig Mand, der hæfter for det økonomiske Resultat
af det stipulerede Antal Forestillinger, vil et nyt Theater fuldt færdigt
tilvejebragt for ovennævnte Sum ikke fordre Tilskud af Kom-
munens Kasse til den aarlige Drift, men vil dette kunne forrente og
bære sig selv. — Vi har i saa Henseende god Grund til at tro, at
nedenstaaende Oversigt over Indtægter og Udgifter for den aarlige
Drift i det væsentlige vil vise sig at være rigtig.

Indtægter.

200 Forestillinger.

I Saisonen 1904 blev der givet 205 Forestillinger,

-	—	1905	—	—	—	212	—
-	—	1906	—	—	—	215	—
-	—	1907	—	—	—	231	—
-	—	1908	—	—	—	239	—

eller i Gennemsnit 220 Forestillinger pr. Saison i de sidste 5 Aar; man synes derfor at være paa den sikre Side, naar man regner med 200 Forestillinger.

Heraf betales for 140 Forestillinger 75 Kr. pr. Forestilling 10,500 Kr.

(For Tiden betales 60 Kr. pr. Forestilling.)

Af resterende 60 Forestillinger betales 60 Kr. pr. Forestilling 3,600 —

(For Tiden betales 40 Kr. pr. Forestilling.)

Leje af Værten, inklusive Varme 3,000 —

(Værten i Aarhus Theater betaler 6000 Kr. Leje.)

Leje af Garderoberne 4,000 —

(Af Garderoben i Aarhus Theater betales 7300 Kr.,
af Randers, hvor der regnes med 150 Forestillinger,
2500 Kr.)

Ialt... 21,100 Kr.

Udgifter.

4½ pCt. Rente af 250,000 Kr. 11,250 Kr.

(Af resterende 50,000 Kr., som formentlig Theatrets
Fond til den Tid ejer, beregnes ikke Rente.)

Arkitekt { Reparation af Bygningen 2,000 —

Jacobsen { Reparation af Inventar 1,000 —

Varme 1,500 —

Opgivet af { Ejendomsskyld 600 —

Skatte- { Huskat 750 —

inspektøren { Brandassurance 180 —

Opgivet af { 6 Kontrollører à 1,25 pr. Forestilling 1,500 —

Theatrets { 4 Garderobekoner à 1,00 pr. do. 800 —

Maskinmester { Fyrmesteren 600 —

(Lønnen er nu 300 Kr.)

Régnskabsføreren 200 —

Bidrag til Elektricitetskommissionen 50 —

Telefon 55 —

Uforudsete Udgifter 200 —

Ialt... 20,685 Kr.

Overskud 415 Kr.

Ved ovenstaaende Oversigt er det forudsat, at Billetpriserne bibeholdes af den nuværende Størrelse; men da det nye Theater skulde rumme ca. 250 Pladser mere end det gamle, antager man at være paa den sikre Side ved kun i Forhold hertil at forhøje den aftenlige Leje henholdsvis fra 60 til 75 Kr. og fra 40 til 60 Kr. pr. Forestilling.

Endelig skal vi tilføje, at hvis Byraadet vedtager Udvalgets Forslag, vil der formentlig af Kommunen være at optage et Laan i dette Øjemed, stort 250,000 Kr., at tilbagebetale i f. Eks. 40 Aar. Et saadant Laan til 4½ pCt. med fast aarlig Ydelse vil medføre en aarlig Udgift af ialt 13531,88 (ifølge Borgmesteren), hvoraf de 2281,88 vil være Afdrag paa Laanet. — Hele dette Afdrag tør vi ikke forudsætte, at Theatrets aarlige Indtægter kan præstere, men derimod, at der vil blive ca. 2000 Kr. heraf at betale af Kæmnerkassen, hvorfor til Gengæld Kommunen efter 40 Aars Forløb vil eje Theatret gældfrit med et aarligt Overskud af ca. 11,500 Kr.

Odense Byraads Theaterudvalg, den 11te December 1909.

J. L. Christensen.

E. Marott.

H. Chr. Petersen.«

Denne Skrivelse kom til Forhandling i Byraadets Møde den 7de Januar 1910 og gav der Anledning til en vidtløftig Diskussion, hvis Resultat blev, at der nedsattes et udvidet Udvalg, bestaaende af Theaterudvalget, Borgmester Dithmer og Byraadsmedlem, Lærer K. G. Rasmussen, med det Hverv efter den Anledning, Forhandlingerne havde givet, at foretage nærmere Undersøgelse med Hensyn til Foretagendets sandsynlige Rentabilitet, Bekostningerne ved det nye Theaters Opførelse og Pladsen for dets Beliggenhed. Der stilledes derhos Udvalget indtil 4000 Kr. til Raadighed af Theatrets Fond til disse Undersøgelser, for saa vidt Udvalget overhovedet fandt Føje til Udgifter, forinden Sagen paa ny forelagdes Byraadet.

Udvalget holdt da Møde den 29de Januar og modtog her af Borgmesteren Meddelelse om, at han af Grosserer Hennings, der, som det vil erindres (S. 50), ogsaa tidligere havde lagt sin Interesse for Theaterspørgsmaalet for Dagen, var bleven anmodet om at udvirke, at videre Behandling af Sagen stilledes i Bero i højst to Maaneder, fordi en Kreds af Mænd, hvis Repræsentant Hennings var, havde ment at have Udsigt til at faa dannet et Aktieselskab, der under Kommunens Kontrol og Medvirkning vilde bygge et nyt, for Byen passende Theater paa Vilkaar, at Kommunen gav gratis Grund og tegnede Aktier til et Beløb svarende til Theaterfondets Beholdning. I Henhold hertil

vedtoges det da, at Udvalget foreløbig indskrænkede sig til at foreslaa Byraadet, at dette tilskrev Ministeriet for offentlige Arbejder med Forespørgsel, om der kunde forventes Samtykke til, at et Theater — enten opført af Kommunen eller af private med kommunal Støtte samt efter ministerielt approberede Planer og Tegninger, — blev lagt i den Del af Slotshaven, der ifølge det Skøde, ved hvilket Ministeriet den 5te Oktober 1907 havde overdraget Byen Slottet og Haven, ikke uden Ministeriets Samtykke kunde benyttes paa anden Maade end som offentligt Parkanlæg. Endelig vedtoges det at indbyde Grosserer Hennings til at komme tilstede i et Udvalgsmøde og der at meddele Udvalget, hvor langt han og de Herrer, han stod som Repræsentant for, vare naaede frem i deres Overvejelser.

I Henhold hertil blev da Byraadet anmodet om at tilskrive Ministeriet som foreslaaet, og efter at dette var vedtaget i Byraadets Møde den 4de Februar, blev Skrivelsen afsendt den 7de. Den 18de April forelaa Ministeriets Svar, der lød paa, at det ikke fandt tilstrækkelig Anledning til at give det ønskede Samtykke.

Herved var det altsaa fastslaaet, at hvis det nye Theater overhovedet skulde henlægges til Slotshavens Grund, maatte det blive paa den Del deraf, hvortil der var givet Raadighed til Bebyggelse, og da derfor Grosserer Hennings efter gentagne Forhandlinger med Udvalget endelig den 22de September fremsendte Tegninger og Planer til et nyt Theater, saa var det ved disses Udarbejdelse forudsat, at Theatret vilde komme til at ligge paa Hjørnet af Vindegade og Jernbanegade med Façade ud til sidst-

Chr. Hennings.

nævnte; Overslaget udviste, at Theatret vilde komme til at koste 450,000 Kr. uden Grund. Udvalget behandlede dette Overslag i sit Møde den 31te Oktober, ved hvilket Hennings var tilstede, og enedes efter en indgaaende Forhandling om ikke at anbefale Projektet, fordi det »ikke turde tilraade Byraadet at engagere Kæmnerkassen i noget hverken ved kommunalt eller privat Initiativ iværksat Theaterforetagende, hvis Gennemførelse vilde koste mere end ca. 300,000 Kr. uden Grund«. Paa senere til Udvalget og fra dette igen til Byraadet rettet Forespørgsel, om det Konsortium, paa hvis Vegne Hennings forhandlede, kunde vente at faa en passende Byggegrund overladt, vedtog Byraadet i sit Møde af 17de Marts at svare, at det under Forudsætning af, at Konsortiet fremkom med Forslag, som fandtes acceptable, var villigt til at udlægge et Areal i Kongens Have paa Hjørnet af Jernbanegade, dog saaledes, at en fremtidig Gadeforbindelse imellem denne og Nørregade ikke derved hindredes. Herved var altsaa Grundens Beliggenhed fastslaaet, og tilbage stod nu kun nye Tegninger og Overslag, men ved Forhandlingerne herom rejste der sig en Uoverensstemmelse inden for Konsortiet, idet nogle af dets Medlemmer i Modsætning til de øvrige ansaa det for ganske ugørligt at bringe Byggesummen ned til de forlangte 300,000 Kr., saafremt Theatret skulde have saadanne Dimensioner og navnlig indeholde saa omfattende Restaurationslokaler, som de af Rentabilitetshensyn mente bestemt at maatte holde paa, og denne Uoverensstemmelse blev efterhaanden saa stor, at Grosserer Hennings under 7de Juli maatte tilskrive Udvalgets Formand Konsul Christensen saaledes:

»Da det har vist sig ugørligt for det Konsortium, der paatænker Opførelsen af et nyt Theater i Odense, at realisere Planen, vil jeg herved anmode Hr. Konsulen om at meddele dette til Odenses udvidede Theaterudvalg.«

Hermed var Sagen altsaa efter saa mange, saa lange og saa trange Forhandlinger paa ny strandet.

Da Spørgsmaalet om Theatrets Udleje for Sæsonen 1909—10 kom til Forhandling i Udvalget i December 1908, kunde et af Udvalgets Medlemmer meddele, at han havde haft en Samtale med Direktør Walther, under hvilken denne havde udtalt, at han kunde

J. L. Christensen.

være villig til at leje Theatret paa de nuværende Betingelser, saafremt Lejemaalet kunde udstrækkes til at gælde for 3—5 Aar. For mere end 3 Aar ønskede Udvalget dog ikke at binde sig, og Enden paa Forhandlingerne blev derfor, at Walther ved Kontrakt af 11te Januar 1909 lejede for Sæsonerne 1909—12 med Ret til efter indhentet Approbation af Udvalget at fremleje Theatret til en anden med fornøden Bevilling forsynet Direktør i en længere eller kortere Tid af de tre Forsæsoner. Efter en af Direktørerne Strøm og Stephensen i Henhold hertil udfyldt Forsæson i Efteraaret

1909 begyndte da Walther paa ny at give Forestillinger her 2den Juledag, men forinden derom skal fortælles, vil det være rigtigst allerede her at gøre opmærksom paa følgende.

Den 1ste September 1905 var det første Biograftheater blevet aabnet her i Byen, og Tilstrømningen dertil havde været saa stor, at tre nye kom til i Løbet af 1908. At den Konkurrence, de saaledes etablerede indbyrdes, i allerhøjeste Grad maatte skade, for ikke at sige fuldstændig ødelægge dem alle fire, er en Selvfølge og førte da ogsaa i 1910 til en Sammenslutning, hvorved de to af dem købtes bort, saaledes at der altsaa fra den Tid af kun kom til at bestaa de to, som endnu findes her. Men at de ogsaa i følelig Grad maatte skade Odense Theater, navnlig hvad Besøget paa dettes billige Pladser angaar, er lige saa selvfølgelig, og naar saa dertil endvidere kom, at der fra det oprindelig som Sommertheater opførte, men senere til Folketheater omdøbte Etablissements Side blev etableret en Konkurrence, hvis Betydning vil fremgaa af den Kendsgerning, at der paa dette i Løbet af Vintersæsonen blev opført Helaftensstykker som »Elverhøi«, ikke at tale om, at Nørrebro Revutourné trak fuldt Hus Aften efter Aften, saa vil det forstaaes, at Direktør Walther kunde finde sig opfordret til at anmode Theaterudvalget om dets Støtte til, at en saa generende Konkurrence kunde stoppes. Han gjorde dette i November Maaned 1910, idet han i et Par Skrivelser dels meddelte, at det i Provinsskuespildirektørernes Bevillinger hedder:

» saa skal og Politimesteren i vedkommende Købstæder være bemyndiget til efter Omstændighederne at forbyde bemeldte N. N. at give dramatiske Forestillinger i en Købstad, hvor allerede en anden Skuespillerdirektør giver saadanne Forestillinger«,

dels anmodede Udvalget om paa Basis deraf at søge at bevæge Politimesteren til ikke at tillade, at der gaves dramatiske Forestillinger paa mere end et Theater i Vintermaanederne. Forinden imidlertid Udvalget foretog videre i Sagen, tilskrev det under 6te December Politimestrene i Aarhus, Aalborg og Randers og udbad sig meddelt, hvorledes man der stillede sig i den omhandlede Henseende, og efter at der derpaa var indgaaet det Svar fra Aar-

hus — i de to andre Byer havde der ikke været Anledning til at tage Stilling til Spørgsmaalet — at der vel »undertiden er givet omrejsende Selskaber Tilladelse til at afholde en enkelt Forestilling her i Byen«, men at »Serier af Forestillinger vil ikke blive tilladt«, tilskrev Udvalget under 3dje Marts 1911 Byraadet og anbefalede dette til Politimesteren at rette Anmodning om, »at Bestemmelserne i Provinsskuespildirektørernes Bevilling overholdes saaledes, at Tilladelse til at give dramatiske Forestillinger i Odense hvert Aar fra 15de September til 15de Maj n. A. kun gives til de Skuespildirektører og Skuespillere, der i dette Tidsrum ere Lejere af Odense Theater«. Herpaa svarede Byraadet den 9de Marts, at det i et Møde den 3dje s. M. havde vedtaget

»at sende Sagen tilbage til Udvalget med Anmodning om under fornyede Forhandlinger med Direktør Walther at betyde denne, at Byraadet i alt Fald ikke er sindet at foranledige nogen Forandring i de nu bestaaende Forhold, saa længe der ikke er sket den Ændring i Lejekontrakten om Kommunens Theater, at Tournéer kan faa Adgang til at benytte dette et passende Antal Aftener i Vintersæsonen til en bestemt fastsat Betaling, alt efter Byraadets nærmere Bestemmelse efter Forslag af det ærede Udvalg«.

Men forinden dette Svar blev afgivet, var det hele Spørgsmaal for saa vidt faldet bort, som der allerede i Januar Maaned fra Byraadet var til Erklæring tilstillet Theaterudvalget et Andragende til Justitsministeriet fra Folketheatrets Ejer Hr. Stentoft, hvori han anmodede om at maatte opføre Smaastykker paa sit Theater, og efterat Udvalget i den Anledning havde forhandlet med Direktør Walther, anbefalede det Byraadet at slutte sig til den Erklæring, Politimesteren allerede havde afgivet, og som gik ud paa, at der gaves Tilladelse til, at der paa Folketheatret opførtes Operetter og Pantomimer, der kun spille i indtil 30 Minutter, og hvori kun medvirke indtil 6 Personer.

Saa begyndte da altsaa Walther sine Forestillinger her igen 2den Juledag 1909 med »Et Vajsenhusbarn« til Eftermiddagsforestilling og »Bertran de Born« til Aftenforestilling. Til at ud-

føre Titelrollen i dette sidste Stykke, som ikke havde været opført her siden Sæsonen 1871—72, havde han fundet et virkelig lyrisk Elskeremne i den unge Herman Florents, som med et smukt Organ og med ægte Følelse fyldte overraskende godt, ogsaa i Sangpartiet. Herman Oscar Florents, født 3dje April 1885, debuterede 1905 hos Stephensen som Thomas i Skuespillet »Landlov«, kom Aaret efter til Walthers Randerspersonale, og var nu med ham her. Som Kong Henrik optraadte samtidig Carl Lauritzen (Side 72), som spillede flere af Rollens Partier udmærket. Begge Roller dubleredes hen imod Sæsonens Slutning af Adam og Johannes Poulsen som Gæster, og at disse to talentfulde Brødre hver for sig ydede udmærket Kunst, er en Selvfølge. Theatrets egne to oven nævnte Skuespillere taalte dog overmaade godt Sammenligning med dem.

I Sæsonens næste Forestilling, Walter Christmas's »Skærsild«, havde Fru Henny Lauritzen overtaget den kvindelige Hovedrolle Fru Bertram, hvis Moderkærlighed saa sørgeligt maa undgælde for en tvivlsom Fortids hævnende Haand. Fru Henny Johanne Marie Lauritzen, født Poulsen, som var født den 5te April 1871, debuterede paa Dagmartheatret 1888 som Louise i »Gringoire«. Efter i 3 Aar at have været borte fra Scenen lod hun sig engagere af Cortes, spillede derefter hos Stephensen, Henriksen og Povl Friis og kom saa endelig til Walther, hos hvem hun da nu i oven nævnte Rolle ikke blot imponerede ved sin smukke og statelige Apparition, men ogsaa med Følelse og Talent løste den vanskelige Opgave, Rollen stillede hende. Hun understøttedes smukt af Florents's sympathetiske Spil som Willy Cracauw og af Kornbecks kolde og korrekte Verdensmand Baron Hugo von Cracauw. Eyvind Kornbeck, født 16de Juli 1882, debuterede i Sorø 1904 hos Helvig Jacobsen som Assessor Brack i »Hedda Gabler«, var hos Walther i 1905—06 og havde her afgjort Held med sit første større Parti i Dagdriveren Edvard Olsens Rolle i »Lynggaard & Co.«. Han spillede derefter i 2 Aar hos sin Broder Svend Kornbeck, kom derfra til Wulff (Side 79) og var her saa igen med Walther.

Senere kom Bjørnsons sidste Stykke, »Naar den nye Vin blomstrer —«, hvori Hr. og Fru Lauritzen spillede dygtigt som Ægteparret Arvik, og hvori Stigaard havde en af sine bedste Roller som Provst Hall. Imellem Stykkets kvindelige Ungdom saaes samtidig Fru Marie Kornbeck som en kvik Alberta, Fru Anna Henriques (Side 71) som Helene og den purunge Frk. Ungermann, for første Gang, som Provst Halls Datter Alvilda. Ella Ungermann Christoffersen, født 18de Februar 1891, debuterede paa den frie Scene i Kjøbenhavn den 28de April 1909 som Hustruen i »Hønsegaarden« og havde altsaa ikke nogen nævneværdig Uddannelse, da hun kom hertil; men straks røbede hun et afgjort Talent, og da dette hurtigt udviklede sig under Direktør Walthers specielle og kyndige Instruktion, tilkæmpede den unge Dame sig under denne og den følgende Sæson en Plads, som gav de rigeste Løfter for Fremtiden, og som derfor da ogsaa hurtigt honoreredes med et Engagement i Kjøbenhavn. Skønt hendes første Optræden, som sagt, røbede et ægte Talent, viste det sig dog snart, at det aldeles ikke var i Ungpigefaget, hun skulde spille, men derimod i alvorlige, stærkt markerede Karakterroller, saasom Fru Helvig i »Svend Dyrings Hus«. Med Forundring fulgte man hendes beaandede Fremstilling af denne vanskelige Rolle, og det stod klart for enhver, at man her stod over for en ualmindelig scenisk Begavelse. Senere beredte hun som den gamle Tante Anna Hvarre i Sophus Bauditz's »Sne« Publikum en ny Overraskelse ved sin fortrinlige Udførelse af denne Stykkets ejendommeligste Figur, som hun gennemførte med et Talent og en Fantasi, der virkede ganske betagende. I samme Stykke var Fru Henriques en fornøjelig Backfisch, — et Rollefag, som efterhaanden blev hendes Specialitet, — og Kornbeck en højst elskværdig Godsejer Hvarre.

I »Eventyr paa Fodrejsen« var det Stigaard, der fremfor alle andre gjorde sig gældende i sin gamle Glansrolle Ejbæk, naar alt kommer til alt maaske nok den allerbedste Præstation imellem de mange ypperlige, han i Aarenes Løb har ydet. Fortræffelig var han ogsaa som Understatssekretæren i »En ideal Ægtemand«,

i hvilket Stykke Carl Lauritzen samtidig udmærkede sig som den elskværdige Dagdriver Lord Goring, Hr. og Fru Henriques som den gamle Lord og den unge, indtagende Pige, men først og fremmest Fru Henny Lauritzen ved sin fortrinlige Fremstilling af den stærkt anløbne internationale Eventyrerske Mrs. Cheveley.

Det talte ikke til Gunst for vort Publikums Smag, at Jacob Knudsens og Sven Langes Skuespil »Den gamle Præst«, der kom frem sidst i Sæsonen, og som havde gjort saa stor Lykke paa det kongelige Theater, kun opnaaede tre Forestillinger her, og det uagtet Stigaard var saa tilforladelig som Pastor Castbjerg, at han nødvendigvis maatte bibringe Tilskuerne Præstens faste Tro paa hans Theorier, og uagtet baade Carl Lauritzen med megen Styrke spillede Grev Trolles Rolle og Peter Christiansen (født 1ste August 1867, Debut i Slagelse 1886 hos Jacob Lund som Agent Blomme i »Den usynlige paa Sprogø«, rejst baade i Danmark, Norge og Sverrig med forskellige Direktører) og Kornbeck havde skabt ypperlige Figurer af den skinhellige Væver Christoffersen og den stærkt fordømmende Pastor Jensen.

I Fru Bertrams Rolle i »Skærsild« og Fru Arviks i »Naar den nye Vin blomstrer —« optraadte Fru Betty Hennings som Gæst og tog herved Afsked med Odenses Publikum, som begge Gange gav hende de stærkeste Beviser paa, i hvor høj Grad det skattede hendes Kunst. — Endelig sluttede Sæsonen midt i Maj med Opførelsen af »En Fallit« som Mindeforestilling for Bjørnstjerne Bjørnson, der var afgaaet ved Døden i April. Ved denne Lejlighed beredte Kornbeck Tilskuerne en glædelig Overraskelse ved sin fortræffelige Udførelse af Grosserer Tjældes store og vanskelige Rolle, ligesom Lauritzen spillede Advokat Berent med stille Myndighed og Ella Ungermann Valborgs Rolle inderligt og ægte.

Sæsonen 1910—11 begyndte med Schillers »Maria Stuart«, i hvis Titelrolle Frk. Ungermann indfriele alle de Løfter, hun havde givet Aaret før; baade Presse og Publikum vare enige om, at den unge Skuespillerindes Præstation i denne betydelige Opgave

pegede ud imod en endog ganske usædvanlig kunstnerisk Fremtid. En dygtig medspillende havde hun i Fru Lauritzen som Dronning Elisabeth, og i den unge Mortimers Rolle viste Florents sig i glædelig Udvikling. — Saa kom det engelske Skuespil »Den stærkeste«, hvis kvindelige Hovedrolle blev spillet af Frk. Ungermann, som atter heri ydede en talentfuld Præstation, navnlig i Optrinene med Fru Lauritzen, der med Temperament og kras Realisme udførte den alkoholiserede Demimonedame Claire Forster.

Derefter optoges »Der var engang —« med Frk. Ella Hansen i Prinsessens Rolle. Ella Marie-Sofie Hansen, født 24de August 1885, debuterede her i Odense 1900 hos sin Svoger August Rasmussen som Emmy i »Det gamle Hjem«, en Rolle, hvortil Stykkets Forfatter Gustav Esmann ligefrem udtog hende, da han saa hende som nykonfirmeret Pige hos Direktør Rasmussen; han sagde nemlig da til hende: »Du skal spille lille Emmy i »Det gamle Hjem«, for Du er i Besiddelse af den Poesi og Uberørthed, der skal hvile over det sidste Skud af den rabesholmske Stamme.« Fra Rasmussen kom hun i 1906 til Casino, hvor hun spillede i 3 Aar, tilbragte Sommeren 1907 paa Studieophold i Paris, var derefter paa Gæstespil i Norge og saa atter hos Rasmussen, indtil hun i 1910 kom hertil med Walther; vel magtede hun ikke fuldt ud Prinsessen af Illyriens Rolle, navnlig ikke hvor denne kræver et Gennembrud fra den komiske Rokokkofigur til den modne Kvinde, men Præstationen var i øvrigt præget af saare megen Kultur og kvindelig Ynde. — Palle Rosenkrantz's »Betroede Midler«, som lige var kommen frem paa Dagmartheatret, gjorde samme Lykke her som der. Som de fleste af denne Forfatters Arbejder omhandlede det et Retsspørgsmaal og huggede, baade i Alvor og Spøg, drabeligt løs paa dansk Retspleje. Kornbeck spillede Hovedrollen, den unge Herredsfoged med Elskværdighed og Naturlighed, og Semmy Henriques (Side 72) havde skabt en rentud fortræffelig Type af Herredsfuldmegetig Strøm.

Anden Juledag opførtes »Jeppe paa Bjerget«, der var iscenesat med mange nye og morsomme Paafund, som bragte et betydeligt Liv over Forestillingen. Som Jeppe var Peter Christiansen

ret paa sin Hylde; ikke blot var hans Dialekt fortræffelig, men det blev tillige en i al sin Stilfærdighed rørende og troværdig Skikkelse, han fremstillede. — Da Personalet raadede over gode Sangstemmer, kunde Musiken i »Orpheus i Underverdenen« komme smukt til sin Ret, og hvad Spillet angik, var Lauritzen en flot Pluto, Kornbeck en morsom Jupiter og Ella Hansen og Anna Henriques smukke og indtagende som Venus og Amor; Operetten var sat op med straalende Dekorationer og glimrende Kostumer. Efter en halv Snes Opførelser af det populære »Landmandsliv«, hvori Peter Christiansen var en gemytlig og elskværdig Onkel Bræsig, og ikke mindre end 27 Opførelser af »Elverhøi«, spilledes det fra Folketheatret importerede Lystspil »Karen, Maren og Mette«, der dog langt fra i samme Grad faldt i vort Publikums Smag som i Kjøbenhavn, hvor det gik omtrent det halve af Sæsonen. Fru Lauritzen var Indehaver af den bærende Hovedrolle, Bondekonen Karen, og dækkede med Følelse og Diskretion over Figurens farlige Skær; Ella Hansen og Fru Henriques illuderede nydeligt som et Par halvvoksne Børn.

Walter Christmas's Lystspil »En Lektion« vakte Bifald ved sit livlige Replikskifte og sin fast byggede dramatiske Handling. Frk. Ungermann havde heri sin sidste større Opgave som Komtesse Polly, en Rolle, hun udførte med megen Følelse og overlegen Lune. En dygtig og sympathetisk medspillende havde hun i Florents som den unge Skovfoged, hvis Hustru, den tidligere Varietésangerinde, blev spillet kvikt og fornøjeligt af Fru Marie Kornbeck, født Hougaard, som blev født den 4de Maj 1881, og som efter at have taget Undervisning hos Chr. Zangenberg og Valdemar Price havde haft sin Debut paa Aarhus Theater ved dets Aabningsforestilling som Lisbed i »Erasmus Montanus«. Fra Aarhus kom hun til Folketheatret, og derfra ind paa det kgl. Theaters Elevskole; hun udførte paa Kongens Nytorv et Par Smaaroller, blandt andet Pigen i »Barselstuen«, var derefter en Sæson ved Dagmartheatret og tog saa til Provinserne.

Sæsonens sidste nye Forestilling kom til at bestaa af Fru Valborg Rasmussens (S. og T. Side 245) Dramatisering af

Jonas Lies berømte Roman »Kommandørens Døtre«. Direktør Aug. Rasmussen var af Direktør Walther anmodet om at sætte sin Hustrus Arbejde i Scene, og Odense Theaters gamle Direktør stod da atter, efter 11 Aars Fraværelse, paa sin tidligere Scene. Hans kyndige og smagfulde Instruktørarbejde, for hvilket han modtog Publikums kraftige Fremkaldelser, skabte et nydeligt Billede af det stemningsfulde Stykke, som i Sæsonens ellefte Time blev en Sukces, og hvori Hovedrollen, den unge Pige Marthe, spilledes smukt og med megen Finhed og Følelse af Frk. Ella Hansen, for hvem den var skreven.

Endnu skal det erindres, at Sæsonen i November havde et Gæstespil af den berømte norske Skuespiller Bjørn Bjørnson, der med sit eget Ensemble to Gange spillede sin Faders »Geografi og Kærlighed«, og i December af kgl. Solodanserinde Fru Ellen Price de Plane, der dansede Brudstykker af Balletten »Den lille Havfrue«.

Sæsonen 1911—12 begyndte allerede den 15de Oktober og, sine Traditioner tro, aabnede Direktør Walther den atter med en Klasikerforestilling, denne Gang »Axel og Valborg«, der trods ihærdige Anstrengelser fra Theatrets Side dog langt fra vandt Publikums Interesse, et Forhold, hvori en Del af Pressen ikke var uden Skyld. Selv spillede Walther nu som for 10 Aar siden, da Stykket sidste Gang opførtes, Axels Rolle, medens Hulda Didrichsen (Hulda Anna Marie Dagmar Didrichsen, født 2den Februar 1879, Debut paa Dagmartheatret 1896 som Fruen i »Amoriner«, derefter hos Stephensen og Povl Friis, ved Casino og Det nye Theater) havde overtaget Valborgs Rolle, til hvilken hun

Aug. Rasmussen.
1909.

medbragte et heldigt Ydre og en dannet, om end lidt tør Diktion. Axels Ven, den ærlige Kæmpe Vilhelm, havde atter sin dygtige og forstaaende Tolker i Arnold Andersen (Side 68), hvem den Slags Roller altid har klædt smukt, og som den unge, hæftige Kong Hakon Herdebred spillede Florents med en saadan Varme og ildfuld Energi, at denne ellers saa utaknemmelige Rolle traadte frem i første Plan. — Fru Emma Gads omarbejdede Skuespil »Barnets Ret«, der mange Aar før havde været spillet her under Navnet »Aabent Visir«, gjorde et meget tiltalende Indtryk, men er da ogsaa et af Forfatterindens bedste Arbejder, idet dets bærende Ide er alvorlig og følt og Udformningen af de enkelte Karakterer ligesom selve Handlingen fast og logisk. Fru Marie Kornbeck og Frk. Hulda Didrichsen fyldte hver for sig Stykkets yngre Dameroller med Humør og Fart, og Frk. Ella Hansen var tiltalende i Barnets Rolle.

Florents, som derefter havde Lejlighed til at vise sig som en kæk og mandig Svend Gønge i en for øvrigt ganske dilettantmæssig og tarvelig Dramatisering af Carit Etlars bekendte Roman Gøngehøvdingen, — foretagen af Digterens Enke, der havde nedlagt Forbud imod M. W. Bruns hidtil benyttede virkningsfulde Bearbejdelse — kom derpaa frem som Karl Heinrich i »Hans Højhed« og spillede her sammen med Fru Marie Kornbeck som Käthie, — et sjældent sympathetisk og nydeligt Elskerpar. Afgjort heldig var ved samme Lejlighed Peter Christiansen som Kellermann. Ved de to sidste af Stykkets 16 Opførelser optraadte Svend og Ellen Aggerholm som Gæster i deres gamle Glansroller fra Folketheatret og tog selvfølgelig ved deres intelligente Spil Broderparten af Interessen fangen.

Et ypperligt Trækplaster havde Direktøren i Februar Maaned i Bruns Folkekomedie »Ridderen af Randers Bro«, i hvilken Arnold Andersen var en mandig og tiltalende Niels Ebbesen, Florents og Ella Hansen et nydeligt Par som Svend Trøst og Agnete, og Arne Jensen endelig — en Søn af det i sin Tid saa populære Ægtepar Anthon og Sophie Jensen (S. og T. Side 209, 243), født 4de Oktober 1878, privat dimitteret fra Odense Cathedral-

skole 1897, Debut paa Aarhus gamle Theater 1898 som Knud Salling i »Feriegæsterne« og derefter Skuespiller i 6 Aar i Kjøbenhavn og senere i Provinserne — en karakterfuld Grev Geert.

En lang Række Opførelser opnaaede ogsaa Rosenbergs »Byen ved Havet«, hvis bestandige Sceneheld her i Odense for en Del turde hænge sammen med, at vor Provinses store Højskolepublikum deri havde fundet beslægtede Synspunkter. Den kvindelige Hovedrolle Esther Amsing spilledes med Forstaaelse og Smag af Hulda Didrichsen, Riborg af den unge lovende Frk. Minka Hørsted, og Arnold Andersen og Florents illuderede tiltalende som Højskoleforstander Land og Ingeniør Egede. Blandt andre Repriser var ogsaa »Standens Ære«, hvori navnlig Florents var ypperlig som Professor Erik Lemborg.

Det nye Lystspil af Fru Ingeborg Volquartz og Egil Rostrup »Petersen og hendes Søstre« havde man Glæde af, men det er jo da ogsaa baaret oppe af fornøjeligt skildrede Typer fra Garnisonslivet i en lille By og fortæller med Lune — ogsaa undertiden med virkelig ægte Følelse — om en fattig-fin Officersfamilies trykkede Kaar. Frk. Ella Hansen spillede med Friskhed og Liv den unge Pige, der gaar under Navnet »Petersen«, Fru Marie Kornbeck hendes forkølede Søster, og endelig havde Erik Winther Lejlighed til at røbe baade Talent og Humør i Auditørens taknemmelige Rolle. Erik Drejøe Winther, født 24de Juni 1884, debuterede 1905 i Svendborg hos Stephensen som Landry i »En lille Hex«, spillede derefter paa Nørrebro Theater og hos forskellige Provinsdirektører, indtil han kom hertil med Walther.

En sammensat Forestilling, bestaaende af 3 Enaktere, viste paa Slutningen af Sæsonen Personalet fra dets bedste Side. Aftenen indlededes med H. C. Andersens stemningsfulde lille historiske Billede »Kongen drømmer«, hvori Walther spillede Kong Christian den 2den med Smag og Følelse, og Frk. Hulda Didrichsen var en smuk Dyveke, Fru Dagmar Meinung en statelig Sigbrit. Der sluttedes med »Aprilsnarrene«, hvis gratiøse Komik og smukke Sange gjorde sædvanlig Lykke med Frk. Ella Hansen og Erik Winther som Trine Rar og Hans Mortensen, Peter Christiansen

som Zierlich, Fru Astrid Walther som Fru Bittermandel og Frk. Minka Hørsted som Constance. Ved Stykkets to sidste Opførelser i April optraadte kongelig Skuespillerinde Fru Anna Bloch som Gæst i Trine Rars Rolle, og den udmærkede Kunstnerindes jo næsten klassisk berømte Udførelse af den Heibergske Skolepige fra vore Bedsteforældres Tid vakte naturligvis den største Jubel. Ved samme Lejlighed spillede hun en anden af sine Glansroller, Emma Jensen i »Stor i Skrøbelighed«. Foruden hendes og Ægteparret Aggerholms foran omtalte Gæstespil optraadte i denne Sæson et Ensemble fra det kongelige Theaters Ballet bestaaende af Damerne Fru Elna Jørgen-Jensen og Frk. Hartvig samt Balletinstruktør Uhlendorff.

Før Sæsonen sluttede, spilledes endnu Legouvés yndede Skuespil »Kamp og Sejr«, der formede sig som en Hyldest fra Publikums Side til Fru Astrid Walther, der heri som Forpagterkonen Mad. Georges tog Afsked med Odense Theater, og endelig den 3dje Maj sluttedes med P. A. Rosenbergs bedste sceniske Arbejde »Dønvig Præstegaard« i en fortrinlig Udførelse med Fru Meinung som Fru Torrild, Arne Jensen som hendes Søn Pastor Torrild, Eyvind Kornbeck som Skolelærer Pabst og Minka Hørsted som Harriet Holck. Minka Amalie Hørsted, født 14de August 1888, debuterede i Sommeren 1908 i Esbjerg hos Schønfeld som Elisabeth i »Pastor Callesen siger —«, var hos Schønfeld i to Aar, derefter hos Axel Jacobsen i eet Aar og kom saa til Walther.

Hermed afsluttede Walther sin 11aarige Direktørvirksomhed paa vort Theater. Allerede den 29de November havde han tilskrevet Udvalgets Formand, at han »grundet paa forskellige Omstændigheder« ikke var Liebhaber til Theatret for den kommende Sæson; samtidig takkede han Udvalget »for den overordentlige Elskværdighed, Humanitet og forstaaende Imødekommenhed«, han bestandig havde mødt fra dettes Side. At Theatret i ham mistede en dygtig, driftig og stærkt kunstinteresseret Direktør var givet, og saa meget beklageligere derfor at han bestemte sig til at træde tilbage, som han jo endnu stod i sin bedste Alder og i Besiddelse

af sin fulde Kraft og Energi. Men Sagen var, at han var træt, ikke saaledes at forstaa, at han gav efter for den Træthed, enhver arbejdsom Direktør føler efter det uundgaaelig nødvendige anstrengende Arbejde med at sætte Sæsonen i Gang, nej her laa Aarsagen paa andre Punkter og først og fremmest da i de Vanskeligheder, der Dag efter Dag taarnede sig stærkere og stærkere op imod at holde det hele paa det kunstneriske Niveau, i hvert Fald han ønskede, og som for en saare væsentlig Del kom fra Filmen. At Biograftheatrene som alt omtalt skadede Besøget i Odense Theater, — ja det var naturligvis noget, men væsentligere var det dog, at Filmen bestandig erobrede flere og flere af de dygtige Skuespillere og derfor gjorde det stadig vanskeligere for Direktørerne at møde med Personaler, der baade havde Uddannelse og Rutine nok til, at paa den ene Side Publikum ikke for meget fik Indtrykket af Begyndere, og paa den anden Side Direktøren i hans Egenskab af Instruktør ikke fuldstændig sled sig op med at afslibe de mange Kanter og bøde paa de mange Mangler.

Saa kom dertil endnu dette, at Pressen, saaledes som denne under den almindelige Niveausænkning ogsaa for sit Vedkommende havde udviklet sig, rent selvfølgelig kom til at beskæftige sig med Filmen paa Theatrets Bekostning. Fra et i alt væsentligt ganske uafhængigt Standpunkt, der gav Pressen baade Vægt og Anseelse, havde denne i Aarenes Løb med smaa men sikre Skridt fulgt den almindelige Tendens til at gaa over i det rent forretningsmæssige og derfor i stadig større Omfang optaget Reportagen, der har den dobbelte Fordel at holde et stort Flertal af Læsere og Abonnenter til og at være lettere at holde i Gang end mere vejledende, mere vægtfyldige Artikler, der fordrer langt større Kundskaber, langt mere Grundighed og langt større Evner hos den, der skal skrive dem, end de mere letbenede, der jo væsentlig kun kræver Rutine. Nu kom saa Filmen, og man saa paa Gader og Stræder Folk, der løb om i Kostumer og agerede, samtidig med at Fotografer drejede paa deres Haandsving for at tage dem, og da dette naturligvis vakte Opsigt i den Byende, hvor det nu netop foregik, saa fordrede jo Hensynet til det Publikum, der ikke havde haft det

Held selv at opleve denne uhyre vigtige Begivenhed, at det holdtes à jour dermed, og da dette saa atter skulde gøres saa underholdende og anskueligt som vel muligt, saa serveredes der Læserne Artikler, hvis Morsomheder i hvert Fald saare mange af dem havde Vanskelighed ved at faa fat paa, og som derhos forsynedes med Illustrationer, der i de allerfleste Tilfælde vare mere end tarvelige. At Pressen vilde optage saadanne Artikler, og Forfatterne af dem under let gennemskuelige Mærker lægge Navne til, ja det kunde kun forundre, men maatte naturligvis blive vedkommendes egen Sag; værre var det derimod, at de henledte den offentlige Opmærksomhed paa Forestillinger, der saare langt fra altid vare den Reklame værd, de saaledes oven i Købet gratis havde faaet, og derved bidroge til at drage Publikums Interesse bort fra Theatret og altsaa at skade dette. Intet Theater kan leve uden en Presse, der beskytter det, paa den ene Side ved at værne om det, paa den anden Side ved at vejlede, eventuelt korrigere det. At dette er en vanskelig Opgave, ja det er sikkert, men derfor giver jo da Theatrene deres Fribilletter til Bladene, og derfor har de og ikke mindre Publikum Ret til at forlange en kyndig og en grundig Udtalelse om Præstationerne, men en saadan har Odense Theater ingenlunde altid faaet og fik den mindst netop omkring den Tid, da Walther hørte op.

Andre Vanskeligheder kom til.

Der fandt en Strømkæntring Sted i Smagen. Der kunde tidligere med et passende Antal Nyheder og for øvrigt Repriser af de bedste og bedre ældre Stykker holdes en Sæson gaaende for i hvert Fald jævnt godt Hus, og navnlig holdt Landboerne, — hvis Bidrag til Besøget var og er betydeligt større, end sikkert de fleste har en Forestilling om, ja saa stort, at de i Virkeligheden afgiver det største Kontingent af de besøgende, — meget af at se de saa kaldte gode gamle Stykker. Men efterhaanden blev dette helt anderledes; Landboerne fordrede ligesom Byens Folk stadig mere og mere at se Nyheder, som altsaa skulde skaffes i stedse større Omfang, hvilket igen vil sige, at de maatte hentes fra Kjøbenhavn, eftersom det er de kjøbenhavnske Sukcesser man vil se her;

men paa hvilke kjøbenhavnske Scener fandtes eller findes Sukcesse, hvad er det i det hele for en Mærkelighed, at saa godt som alle nye Forestillinger i Kjøbenhavn blive slaaede ned af Pressen, — og hvordan skal man saa faa noget nyt her, som har den saare betydningsfulde Forhaandsreklame for sig, at det har gjort Lykke i Kjøbenhavn og derfor kan ventes at trække Hus her?

Saa var der Kvaliteten af Skuespillerne. Denne var i det hele og store i absolut Tilbagegang. Der var og er den Dag i Dag en Mængde Ungdom af begge Køn, som gaar til Theatrene, og som saaledes ogsaa kommer hertil. Men deres Uddannelse er gennemgaaende ringe — hvor faar man f. Eks. en ung Dame, der virkelig kan spille Dame*), — og dertil i Reglen meget ensidig, saare ofte tilmed i en Retning, som i hvert Fald ikke kan gøre sig paa et Theater som vort, der er nødt til at præstere Komædie af de forskelligste Slags for at kunne eksistere, og som derfor ikke kan nøjes med f. Eks. Revygenren alene, der har saa mange Yndere og derfor lokker de unge, men gør dem ganske uskikkede til at spille ordentlig Komædie. Er det f. Eks. ikke saare karakteristisk, at man, naar man giver den Direktør, der klager over Mangel paa Repertoire, det Raad at optage et eller andet ældre Stykke, f. Eks. en Vaudeville, som tidligere altid har gjort Lykke, og som sikkerlig ogsaa nu vilde kunne trække Hus, da faar det konstante Svar: »Ja, det er saa meget godt, men Skuespillerne kan bare ikke spille det; de har aldrig set saadan noget, de kan kun spille det moderne Repertoire.«

Og saa er der endelig Forfatterloven. Lad os se bort fra vore egne Forfattere og af et godt Hjerte unde dem det allerbedste og mest mulige, men lad os saa samtidig ogsaa betænke saadan noget som følgende. Der ligger en eller anden ældre Operette af udenlandsk Arbejde, som man gerne vil have frem, fordi man raader over gode Sangkræfter, og som man tidligere

*) Det fortjener at bemærkes, at Sporten i saa Henseende har bidraget sit til at vanskeliggøre Forholdene, idet den ødelægger de unge Damers Gang og Holdning for Scenen ved at gøre dem mandhaftige.

uhindret kunde tage op, naar som helst man vilde det. Nu lader dette sig ikke gøre, thi nu har vedkommende Komponist eller Ejer en Repræsentant her, der med Argusøjne vaager over vedkommende Arbejde og straks er paa Pletten for at forlange 2—300 Kroner for Tilladelse til Opførelsen, — alt selvfølgelig udmærket for Ejeren, men samtidig rigtignok til største Gêne for Theatret.

Uden at det nu netop tør paastaaes, at alle disse Forhold tilsammen udgjorde de »forskellige Omstændigheder«, som bestemte Walther til at træde tilbage, saa var dog i hvert Fald et og andet deraf medbestemmende dertil, og det saa meget mere, som den Sum af Vanskeligheder, lad os sige den Dekadence i Forholdene, de tilsammen repræsenterede, netop var størst, var mest følelig samtidig med hans Tilbagetræden. Nu ligger Forholdene allerede adskilligt lysere. Filmen er for en Del paa Retur, og flinke Skuespillere kunne derfor formentlig ventes atter at ville søge til Tale-scenen, Publikums Theaterinteresse er voksende, og Pressen, — ja, det er upaatvivlelig noget af det betydningsfuldeste af det hele, — der er glædelige Tegn paa, at den i sin Omtale af Theatret behandler dette baade med mere Indsigt, mere Omhu og mere Hensyn end før. Opgang er saaledes at øjne.

Walthers Materiel, Repertoire o. s. v. blev forpagtet af Eyvind Kornbeck, der som Lejer af Theatret i Sæsonen 1912—13 begyndte sine Forestillinger her den 18de Oktober med »Henrik og Pernille« og Pantomimen »Hyrdinden og Skorstensfejeren«. I førstnævnte Stykke var Johannes Guldbrandsen — der havde været ansat ved det kongelige Theater i ikke mindre end 17 Aar og der blandt andet spillet et stort Holbergsk Repertoire — udmærket og naturligvis i den rette Stil som Henrik, samtidig med at Fru Marie Kornbeck skilte sig ypperligt ved Pernilles vanskelige Rolle. Pantomimen, der flere Aar i Forvejen havde været opført paa det kongelige Theater uden Sceneheld og derefter i 1911 paa Dagmartheatret, var sat i Scene her af Balletdanserinde ved det kongelige Theater Fru Emilie Walbom; Musikens Kom-

ponist Professor August Enna dirigerede selv Orkestret. Overensstemmende med den interessante Erfaring, der allerede tidligere var gjort i Christiania, da man der opførte Pantomimen »Pjerrettes Slør«, viste det sig nu ogsaa her ved Opførelsen af »Hyrdinden og Skorstensfejeren«, at Pantomimen vandt ved at blive udført af Skuespillere i Stedet for af Balletdansere.

I Esmanns »Den kære Familie«, som førtes frem i November, var Guldbrandsen paa sin rette Hylde som Grosserer Friis og Søren Fjelstrup som hans Laban af en Søn, Jacob. Emily spilledes med Dygtighed af Fru Marie Kornbeck, der navnlig kom særdeles nydeligt fra den store Scene i sidste Akt, og endelig var Direktør Kornbeck med sin pudsige svenske Udtale en saare fornøjelig Claes af Lejonstamm.

Eyvind Kornbeck.

Stor Sukces opnaaede i December Lystspillet »Milepæle«, i hvilket Kornbeck havde fundet et sjældent prægnant Udtryk for Hovedpersonen John Reads saa usædvanlig stærkt vekslende Stemninger. Som hans Søster Gertrud tegnede Frk. Hulda Didrichsen et fortrinligt Billede af en gammel Jomfru, der efterhaanden har maattet give Afkald paa sin Ungdoms Illusioner.

Sæsonens Begivenhed var dog Fru Martha Ottosens Folkeskuespil »Fædrenes Jord«, som allerede havde vakt stærkt Røre længe inden dets Opførelse, fordi det behandlede sønderjydske

Forhold i Nutiden. Stykket er baaret oppe af en stærk Følelse for Danmark, og Spillet understregede paa en saa heldig Maade denne Følelse, at det blev et af de største Tilløbsstykker, der længe havde været givet. Hovedrollen, den af Næringssorger forpinte Gaardejer Thomas Ravn, udførtes helt igennem med Myndighed af Direktør Kornbeck, der navnlig slog igennem i den Scene, i hvilken han beder sin Datter Inger bevare Gaarden for Slægten ved sit Giftermaal. Arnold Andersen fandt som hans Broder, Gaardejer Henning Ravn, et djærvt Udtryk for den stoute slægtbundne Sønderjyde, og Fru Marie Kornbeck, der selv er Gaardmandsdatter, gengav Ingers Kærlighed til Landet — Muldet og de gyldne Agre — med dyb og ægte Følelse. Fru Stigaard endelig havde som den sølle Enke, Thomas Ravns Søster Sofie Thomsen, — Familiens Syndebuk, — en Rolle, hvori hun dygtigt og tappert kæmpede for sin Søns Kærlighed til Inger, som dennes Fader er imod.

Som Kuriosum kan anføres, at der — hvad ogsaa gentoges næste Aar — Fastelavnsmandag blev givet tre Forestillinger, Kl. 1, Kl. 5 og Kl. 8 $\frac{1}{4}$, alle for udsolgt Hus.

Fru Emma Gads »Den mystiske Arv«, som kom frem i Februar, gav godt Besøg. Den kvindelige Hovedrolle Berthe Falkenhertz spilledes af Frk. Illemann-Hammel, der gjorde megen Lykke i den. Frk. Paula Illemann-Hammel, født den 25de Februar 1893, kom som 16aarig ung Pige ind paa det kongelige Theaters Elevskole og forblev der i 2. Aar; saa kom hun hertil i Efteraaret 1912 og debuterede den 25de Oktober i Fru Hansen-Otts Skuespil »Tidens Mand«, i hvilket hun straks som Helga Amberg paa den smukkeste Maade lagde for Dagen, hvilken lykkelig Evne hun ejer til at fremstille den purunge Pige paa Scenen. Med skarp Replikbehandling og tør Komik spilledes i »Den mystiske Arv« Adjunkt Nærums Rolle af Erik Winther (Side 99), der har en egen Evne til at opfatte sine Medmenneskers smaa Særheder og gengive dem paa en saare elskværdig Maade.

Efter »Svend Dyrings Hus«, i hvilket Hulda Didrichsen tog sig brillant ud i Ridderkostumet og med Temperament spillede

Ragnhilds Rolle, kom som Nyhed det kongelige Theaters store Sukces fra Aaret før, Julius Magnussens »Hans eneste Kone«, der faldt i høj Grad i Publikums Smag og derfor trak godt Hus. Det gav Stigaard Lejlighed til at vise sig i en komisk Rolle som Grev Skjoldnæs, hvad han kom ypperligt fra og høstede fortjent Bifald for. Hen imod Sæsonens Slutning optraadte Skuespiller ved det kongelige Theater Poul Reumert som Gæst i samme Stykke og udførte, naturligvis med Glans, Peter Andreas Bents Rolle.

Et andet Gæstespil havde Theatret omtrent samtidig af Fru Johanne Fritz-Petersen fra Casino, der med stor Bravour flere Gange spillede Denise i »Frk. Nitouche«, hvori Stigaard samtidig var overordentlig pudsig som Célestin. Fru Stigaard spillede med vanlig Dygtighed Forstandersken for Klosterpensionen og holdt til Trods for, at hun var langt fra at være rask, i sin store Pligtfølelse dog saa tappert ud dermed, at hun ikke alene spillede Rollen paa Sæsonens sidste Dag, den 4de Maj 1913, men samme Dag endog Frøken Caroline Sørensen i »Scenens Børn«. Denne var den sidste Rolle, hun udførte. Hun afgik ved Døden den 28de Juni 1913.

Erindres skal det endnu, at der i November blev begyndt en Række Børneforestillinger, ved hvilke ogsaa Fru Oda Nielsen assisterede med en Bastianaften, og at der endvidere flere Lørdag-aftener, paa hvilke der ellers ikke spilles paa Theatret, blev givet Forestillinger til meget nedsatte Priser for de samvirkende Fagforeninger, hvorved der blev skaffet en Mængde Mennesker, som ellers aldrig besøger Theatret, Lejlighed til at komme derhen.

Etatsraad Christensen, der som Medlem af Theaterudvalget lige fra Begyndelsen af 1903 havde deltaget i alle de Forhandlinger, der havde været i Gang med det Formaal at faa et nyt Theater opført, og som i Egenskab af Udvalgets Formand havde ledet de sidste af disse Forhandlinger, der strandede i 1911 (Side 88), havde til Trods for de gentagne Skuffelser i saa Henseende dog aldrig opgivet Tanken om at faa et nyt Theater rejst.

Nu vare imidlertid disse Forhandlinger bestandig blevne grebne saaledes an, at man først havde plejet Overvejelser om det nye Theaters Størrelse og Beliggenhed og Bekostningerne ved dets Opførelse og saa først derefter havde taget Spørgsmaalet op om Pengenes Tilvejebringelse, og naar det saa endelig var kommet saa vidt, saa var det, at man var kørt fast. Etatsraad Christensen mente derfor, at skulde der komme noget ud af det hele, maatte man gaa den modsatte Vej, det vil sige først skaffe de nødvendige Pengemidler, og hvor stor en Sum disse da vilde beløbe sig til, derom havde man jo Arkitekt Jacobsens Overslag paa 250,000 Kr. fra 1905 (Side 58) og hans senere Erklæring fra 1909 (Side 84) om, at denne Sum i det hele og store fremdeles vilde passe. For dog at være fuldkommen sikker forespurgte han, da han i Løbet af Sommeren 1912 havde bestemt sig til at gøre et nyt Forsøg paa at gennemføre Sagen, paa ny Arkitekt Jacobsen, som da erklærede, at der paa Grund af Materialprisernes og Arbejdslønnens Stigning, og naar Theatret skulde rumme 650 Siddepladser i Stedet for 620 samt Restaurationslokalerne være adskilligt større end forhen paatænkt, nu vilde fordres 348,000 Kr. Men hertil vilde jo naturligvis endnu komme et klækkeligt Beløb til Dekorationer og kunstnerisk Udsmykning, til Erhvervelse af en foreløbig Driftskapital o. a. m., saaledes at der med andre Ord vilde være at skaffe c. 430,000 Kr. til Veje, og dette lykkedes.

Først sikrede Etatsraaden sig Løfte om 280,000 Kr. i Prioriteter og dernæst henvendte han sig til fire af Byens Borgere, som sammen med ham bestemte at danne et Aktieselskab, der under 15de November 1912 tilskrev Byraadet saaledes:

»Til Odense Byraad.

Der har i mange Aar hersket et stærkt Ønske indenfor vor Borgerstand om at faa vort gamle og utidssvarende Theater afløst af et nyt. Odense har altid været anset som en udpræget theaterinteresset By med et lige saa theaterinteresset Opland, hvis Befolkning gennem de mange Lokalbaner have en let og bekvem Adgang til at overvære vore Forestillinger. I de sidste Aar er Odense Kommune bleven forbedret paa saa mange Omraader, at der formentlig ogsaa

M. C. H. Dreyer.

Chr. Dæhnfeldt.

H. Nielsen.

bør findes et Theater, der svarer til Byens andre fortræffelige Institutioner. Selv om det ogsaa maa indrømmes, at Theaterforholdene her i Landet i Øjeblikket synes at have ringere Kaar end forhen, mene vi dog, at Odense By indtager en Særstilling, og at den med sit gode Opland er stor nok til at kunne bære et godt og passende Theater, og at dette i hvert Fald bør skaffes til Fremme af Kulturen og den gode Smag.

Da det imidlertid synes, som det er ugørligt at bygge et nyt Theater som kommunalt, ere undertegnede 5 af Byens Borgere, der fuldt ud dele de foran fremstillede Ønsker, og som tilmed mene, at et nyt Theater vil gavne Byens Næringsdrivende paa flere Maader, nemlig underskrevne

Grosserer Henrik Nielsen,
Grosserer Chr. Dæhnfeldt,
Grosserer Chr. Hennings,
Redaktør Morten Dreyer og
Etatsraad J. L. Christensen

traadte sammen for at danne et Aktieselskab med det Formaal at tilvejebringe Muligheden for Opførelse og Drift af et nyt og tidsvarende Theater, der holder sig indenfor det økonomisk muliges Grænser og dog afgiver en smuk og for dets Formaal værdig Ramme.

Vi have henvendt os til Arkitekt N. Jacobsen, Odense, der har udarbejdet Tegninger og Planer til et Theater med det angivne Formaal, og disse følge hoslagt. Det er Meningen at opføre Theatret paa den Kommunen tilhørende Byggegrund paa Hjørnet af Vindegade og Kongens Have, som altid har været udpeget til dette Øjemed. Theatret opføres saaledes, at Tilskuerne — ialt c. 650 — fordeles paa Gulv, Balkon og 1ste Etage med særskilte Opgange; saavel Vestibule, Garderobes, Trapper, Foyer som Tilskuerplads ville alle faa brandfrie Lofter, Scenen er rummelig, og dens Omgivelser ere indrettede saa praktisk som muligt efter Forhandlinger med kyndige Theaterfolk; endelig er der bygget Kafelokaler med Veranda, Altan og Plads til Friluftrestauration, samt indrettet Boliger for Værten og Maskinmesteren.

Vi have tænkt os at danne »Aktieselskabet Odense Theater« med en Aktiekapital paa 30,000 Kroner, som vi dog forbeholde os eventuelt — ved andres Hjælp — at forhøje til ikke over 50,000 Kr., hvis dette maatte vise sig nødvendigt af Hensyn til de ved et saa stort Byggeforetagende uforudselige Overskridelser og for at have den fornødne Driftskapital tilstede. Vi agte at optage et saa stort 1ste og 2den Prioritetslaan, som det er muligt at opnaa uden Kaution,

af offentlige Midler eller Institutioner til over 4 % aarlig Ydelse, og vi have grundet Haab om at kunne opnaa saadanne passende Laan, som det er Meningen at amortisere saa hurtigt, som det er gør ligt.

Det er imidlertid ganske umuligt at gennemføre vort Forehavende uden betydelig Støtte af Kommunen, og vi tillade os derfor at forespørge det ærede Byraad, om det vil yde os den fornødne Hjælp i saa Henseende.

Vi tillade os at anmode om, at Odense Kommune vil yde os:

1) den fornævnte Byggegrund paa Hjørnet af Vindegade og Kongens Have paa ialt c. 4000 Kv.-Alen,

2) et 3dje Prioritetslaan til 4 % p. a., som faar oprykkende Prioritet og Panteret i Theatret med Grund og Tilbehør næstefter 1ste og 2den Prioriteten, og som fremkommer derved, at Kommunen overlader os Theatrets Fond, for Tiden ca. 62,000 Kr. og hvad der yderligere maatte opspares, hvilket Fond er henlagt udelukkende til Opførelse af et nyt Theater, og — mod at faa overladt det nuværende gamle Theter til Anvendelse i andet Øjemed — yderligere yder os et Tilskud af dettes formentlige Værdi 50,000 Kr. med Fradrag af den nuværende Pantegæld 12,000 Kr., eller til Rest 38,000 Kr., der tillægges Theatrets Fond.

Efterhaanden som 1ste og 2den Prioriteten bliver amortiseret ved de faste aarlige lige store Ydelser, hvilket forventes at ville ske for 1ste Prioritetens Vedkommende i Løbet af c. 48 Aar og for 2den Prioritetens Vedkommende i Løbet af c. 37 Aar, vil Kommunens 3dje Prioritet rykke op i Sikkerhed. Med de øjeblikkelige vanskelige Theaterforhold for Øje tør vi ikke love, at Kommunen hvert Aar vil kunne faa Rente af denne Prioritet, men der er selvfølgelig ikke Tale om noget Aar at udbetale Udbytte til Aktionærerne, førend Aarets Rente er betalt Kommunen, og vi formene, at denne i Tidens Løb vil faa fuld og rigelig Dækning for sine Tilskud dels derved, at den fornævnte Amortisation afholdes af de aarlige Indtægter, dels ved at Kommunen faar Ret til Overtagelse af hele Etablissementet mod Indfrielse af Laanene, saaledes som de til enhver Tid ere nedbragte — til Slut helt udbetalte — og Udbetaling af Aktiekapitalen til pari.

Vi fremsende endelig Udkast til Love for Aktieselskabet, hvorefter der tilkommer Byraadet Repræsentation i Bestyrelsen samt Ret til, naar det maatte ønske det, at overtage Theatret med Tilbehør mod Indfrielse af den til enhver Tid værende faste Gæld, Overtagelse af Aktiekapitalen til pari og den løse Gæld, som Byraadets 2 Repræsentanter begge have stemt for at optage. Endvidere er der ind-

rømmet Byraadet Indflydelse paa Afgørelsen af vigtige Spørgsmaal vedrørende Selskabets Virksomhed.

Under Forudsætning af, at Odense Kommune vil yde Sagen oven nævnte Støtte, — hvorom vi gerne snarest belejligt imødeser Meddelelse til underskrevne J. L. Christensen, — vil Selskabet straks blive konstitueret og Sagen paabegyndt saaledes, at Theatret saa vidt muligt kan staa færdigt til Efteraaret 1914 mod samtidig Nedlæggelse af det gamle Theater, hvis Materiel forventes os overladt.

Vi tillade os sluttelig at udtale vort Haab om, at det højtærede Byraad vil stille sig forstaaende velvilligt overfor vort Tilbud og derved muliggøre Opfyldelsen af det længe nærede Ønske om Opførelsen af et nyt Theater i Odense, og vi tror at turde udtale som vor faste Overbevisning, at Theatersagen vil være skrinlagt for lange Tider, hvis det ikke nu lykkes at gennemføre den.

Odense den 15de November 1912.

Ærbødigst

H. Nielsen. M. C. H. Dreyer. Chr. Hennings.
Chr. Dæhnfeldt. J. L. Christensen.«

Denne Skrivelse kom til Behandling i Byraadets Møde den 6te December, hvori Overgang til 2den Behandling vedtoges, efterat Sagen først nærmere var forhandlet imellem Andragerne og et i denne Anledning nedsat Udvalg. Den 17de Januar 1913 kom Sagen til 2den Behandling med det Resultat, at der forlangtes et Par Ændringer i de fremsendte Love og derhos under 22de s. M. blev tilskrevet Indenrigsministeriet saaledes:

»Under 20de Oktober 1905 meddelte det høje Ministerium Samtykke til, at Odense Kommune overtog »Odense Theater«, Ejendommen Matr.-Nr. 1865 af Odense Købstads Bygrunde i Vor Frue Sogn, og til at Kommunen fortsatte Theatrets Drift, saalænge denne ikke paalægger Kommunens Kasse større Byrder end forsvarligt. —

Allerede mange Aar forinden Kommunens Overtagelse af Theatret har man imidlertid været paa det rene med, at det i Aaret 1795 byggede Etablissement ikke mere opfyldte de Krav, som bør kunne stilles til et Theater, navnlig i en By af Odenses Størrelse; ikke alene kunstneriske Hensyn, men meget mere Hensynet til Publikums Sikkerhed og Bekvemmelighed har i en lang Aarrække stærkt paakrævet Opførelsen af et nyt Theater. Hvad i Særdeleshed Hensynet til Publi-

kums Sikkerhed angaar, skal man fremhæve, at Brandkommissionen adskillige Gange har udtalt sin Betænkelighed ved at tillade Theatrets Benyttelse og kun har undladt at skride ind under den Forudsætning, at der forestod en Omordning af Forholdene og mod, at der blev foretaget forskellige ret kostbare Foranstaltninger, som dog ikke har kunnet bevirke nogen varig Tryghed eller Tilfredshed.

Medens man nu har opgivet Tanken om Opførelsen af et nyt Theater for kommunal Regning, har man fra et Konsortium af Borgere modtaget Tilbud om Opførelse af et Theater, imod at der ydes en passende kommunal Støtte hertil, og Konsortiet har nu andraget om:

- 1) uden Vederlag at erholde overdraget en ca. 4000 Kv.-Alen stor Grund af Kongens Have paa Hjørnet af Jernbanegade og Vindegade til Opførelse af en ny Theaterbygning;
- 2) at Kommunen vil anbringe et 3dje Prioritetslaan i Etablissementet paa 100,000 Kr. til 4 pCt. Rente p. a. med Oprykkingsret efter to Laan paa 1ste og 2den Prioritet, der stipuleres amortisable i henholdsvis 48 og 37 Aar.

Det forannævnte Laan paa 100,000 Kr. tænkes dækket dels ved Theatrets særlige Fond, der andrager ca. 62,000 Kr., og dels af Kommunens Kassebeholdning, men til Gengæld erhverver Kommunen fri Benyttelsesret i andet Øjemed af den nuværende Theaterbygning, — der med Grunden er anslaaet til en Værdi af 50,000 Kr., og hvori indestaar en tidligere overtagen Prioritetsgæld paa 12,000 Kr.

Theatret agtes fremtidig drevet af et Aktieselskab og Byraadet bliver repræsenteret i Aktieselskabets Bestyrelse ved to Medlemmer, ligesom der indrømmes det Indflydelse paa Afgørelsen af vigtigere Spørgsmaal vedrørende Selskabets Virksomhed, derunder Biletpriserne, hvorhos der forbeholdes Kommunen Ret til, naar som helst Byraadet ønsker det, at overtage hele Etablissementet imod at overtage de faste Prioritetslaan, saaledes som de til den Tid er nedbragte, samt imod Udbetaling af Aktiekapitalen til pari og Overtagelse af den løse Gæld, som er stiftet med Samtykke af begge Byraadets Repræsentanter i Selskabets Bestyrelse; iøvrigt bliver de i Udkast hosfølgende Love for »A S Odense Theater« Rettesnor for Forholdet mellem Selskabet og Odense Kommune.

Da en saadan Ordning forekommer Byraadet særdeles tilfredsstillende og derhos tør betragtes som fuldt ud forsvarlig, tillader man sig at andrage om det høje Ministeriums Tilladelse til at bortskænke den ovennævnte Grund af Kongens Have i det anførte Øjemed paa de angivne Vilkaar.

Da Sagens Gennemførelse herefter turde anses for sikret, konstituerede »Aktieselskabet Odense Theater« sig den 17de Marts med J. L. Christensen som Formand og Hennings som Næstformand.

Forinden Ministeriet afgav Resolution, begærede det sig dog Planer og Overslag tilstillede saa vel som Meddelelse om Størrelsen af de Laan, der tænktes anbragte i 1ste og 2den Prioritet, og efter at dette var sket ved Skrivelse fra Byraadet af 14de April, som var bilagt med Skrivelse fra Aktieselskabet af 11te s. M., hvori dette meddelte, at man havde tænkt sig at optage de to Prioritetslaan paa henholdsvis 200,000 Kr. og 80,000 Kr., resolverede Ministeriet den 15de April, at det i Byraadets Skrivelse af 22de Januar »begærede Samtykke efter Omstændighederne meddeles«.

Hermed var altsaa Opførelsen af det nye Theater sikret, og man skred straks til dens Gennemførelse. Den 21de April begyndtes paa Nedbrydningen af den gamle Gartnerbolig, som stod paa Grunden, den 28de April tog man fat paa Jordudgravningen, den 27de Maj paa Støbningen af Fundamenterne og den 5te Juli nedlagdes Grundstenen i Overværelse af en ret stor og repræsentativ Forsamling, som var indbudt til at give Møde. Etatsraad Christensen holdt som Aktieselskabets Formand en Tale, hvori han gav en kort Oversigt over Theatrets Historie og oplæste derefter det neden gengivne Dokument, der sammen med en under Udgravningen funden Mønt fra Christian den 5tes Tid blev nedlagt i et Blyrør, som blev tilsmeltet og anbragt i en Fordybning i Fundamentet bag Grundstenen, der sidder i det nordlige Hjørne af Hovedfaçadens fremspringende Midtparti og er mærket 5.7.1913. Fordybningen blev derefter lukket med en anden Sten og tilmuret.

Dokumentet, der var skrevet med Tusch paa Pergament, lød saaledes:

»Efter at der i en Række af Aar uden Resultat havde været arbejdet paa at skaffe Odense By et nyt Theater til Erstatning af det nu 118 Aar gamle Theater paa Sortebrødre Torv, lykkedes det i Aaret 1912 at gennemføre Sagen ved Imødekommenhed fra Odense Byraad og med Støtte af følgende 5 Borgere:

Etatsraad J. L. Christensen, R. af Dbg.

Redaktør M. Dreyer, R. af Dbg.

Grosserer Chr. Dæhnfeldt.

Grosserer Chr. Hennings.

Grosserer Henrik Nielsen, R. af Dbg.

Man dannede »Aktieselskabet Odense Theater«, hvortil Odense Byraad valgte 2 af sine Medlemmer til at tiltræde Bestyrelsen, nemlig Redaktør E. Marott og Købmand H. Chr. Petersen.

Bestyrelsen overdrog Opførelsen af Theatret til Arkitekt N. Jacobsen efter forud udarbejdede Tegninger og Overslag, hvoraf fremgik, at Theatret uden Grund vilde koste c. 350,000 Kroner.

Murarbejdet blev overdraget R. Jacobsen og Brødrene A. & H. Schmidt.

Tømrerarbejdet J. P. Hansen.

Kobbersmedarbejdet H. C. Petersen.

Til Projektering af Varmeværk og Belysningsanlæg åntoges Ingeniør G. Mengel, og Bygningskonduktør A. Eriksen overdroges det daglige Tilsyn med Byggearbejdet.

Den 5te Juli Aar 1913 i Kong Christian den Tiendes 2det Regeringsaar nedlagdes denne Grundsten af Bestyrelsens Formand i Overværelse af en indbudt Kreds.«

Efter Grundstensnedlæggelsen samledes de indbudne i et i Anledning af Højtideligheden rejst Telt for at drikke et Glas paa det nye Theaters Trivsel. Der holdtes flere korte Taler blandt andet af Direktør Kornbeck, der som eneste tilstedeværende Repræsentant for dem, der levede paa de skraa Brædder, udtalte Ønsket og Haabet om, at det maatte blive den nye Theaterbygning forundt at se, at Skuespilkunsten, som i de senere Aar nærmest havde været i Forfald, atter gik en smuk Fremtid i Møde. Odense Theater havde fra gammel Tid et godt Navn i Skuespillerkredse; han vilde ønske, at dette vedblivende maatte være Tilfældet. Stiftamtmand, Kammerherre Simony takkede paa de indbudtes Vegne, fordi de havde maattet være med ved denne Festlighed; han ønskede, at det nye Theater maatte blive til Gavn og Glæde for Byen. Med Sorg havde han set de gamle Træer i Haven falde for det nye, men saaledes var jo Tidens Gang. De bedste Ønsker for det nye Kunstens Tempel, der jo nu rejstes i Nærheden af Viden-

skabernes Hjemsteder, Kathedralskolen og Arkivet. Et Leve for det nye Theater.

Den 29de November holdtes Rejsegildet.

Sæsonen 1913—14, den sidste paa det gamle Theater, begyndte den 24de Oktober og atter med Eyvind Kornbeck som Direktør. Begyndelsen var solen, thi det var — efter et Par paa Grund af Upasselighed iblandt Personalet rent foreløbige Opførelser af »Lille Veronika« — intet mindre, der lagdes ud med, end »Peer Gynt«, og Forestillingen slog godt an til Trods for Stykkets Længde og Handlingens Spredthed i den en Del forkortede Skikkelse, hvori Stykket fremførtes. Iscenesættelsen var med Smag og Kyndighed foretaget af Direktør Walther, der havde haft det Held at kunne besætte Hovedrollen med en ung Mand, hvis Person i en sjælden Grad forenede saa mange netop af de baade indre og ydre Egenskaber, Rollen kræver, at Fremstillingens Fortrin rigeligt dækkede over dens svagere Punkter. Det var den her paa Theatret hidtil ukendte Skuespiller Starck, i hvis Lod det faldt at udføre Peer Gynts vanskelige Kæmperolle. Hans Frederik Starck, født den 25de Januar 1888, blev 1907 Student med første Karakter fra Frederiksborg Statsskole og studerede derefter, med flere Aars Ophold paa Regensen, Fransk og Litteraturhistorie, indtil han i 1911 opgav Studierne for at gaa til Theatret. Hans Debut faldt paa Friluftstheatret i Næsbyhoved Skov, hvor han optraadte som Alger i »Hagbarth og Signe«, hvorefter han i 2 Aar var ved Aarhus Theater og saa derfra kom hertil. Hans Entré som Peer Gynt kunde vanskeligt være bedre; frejdig, frisk og livfuld tog han fat, ypperlig saa han ud, brillant førte han sig som den norske Gut, der i sin Selvbevidsthed ikke gaar af Vejen for noget. Nydeligt kom han fra Scenen, i hvilken han kører sin døende Moder til Himlen, og overhovedet, saa længe han var Gutten, var han helt igennem fortrinlig; mindre godt lykkedes ham derimod Scenerne i Afrika, og heller ikke havde han som den gamle Mand et saadant Tag i Rollen, at han fuldt ud illuderede. Hans Moder spilledes af Fru

Schebye, der ligeledes var ganske ny paa vor Scene. Fru Gerda Schebye, født Hummelgaard, der var født den 18de November 1885, debuterede paa Dagmartheatret i Sæsonen 1908—09 hos Martinius Nielsen som Minna i Agnes Henningsens Stykke »Den uovervindelige« og som Fabrikantens Datter Marie i »Brødrene Hansen«. Efter to Aars Tjeneste ved Dagmartheatret turnerede hun med Bjørn Bjørnson, spillede som Gæst paa Aarhus Theater Karen i »Karen, Maren og Mette« og engageredes derefter ved samme Theater under Direktør Jacob Jacobsen i Sæsonerne 1911—13, hvorefter hun kom hertil. Her kom hun da som sagt straks frem som Aase i Peer Gynt, en Rolle, hun navnlig i Døds-scenen spillede virkningsfuldt og gribende, uagtet den egentlig laa hendes Evner noget fjernt.

Bedre kom disse til deres Ret i »Lille Veronika«, hvori hun som Ingeniørens Hustru havde Lejlighed til med den klædelige Beherskethed, der er hende egen, og som gør hendes Spil saa velgørende tilforladeligt, at præsentere en af de Hustru- og Moderskikkelser, der ligger saa godt for hende. Stykket er der ikke meget ved; det har væsentlig kun sin Tiltrækning ved den indiske Kolorit, der er lagt over det, men et Par poetiske Scener rummer det dog, knyttede til den nydeligt tegnede Ungpigeskikkelse, der har givet det Navn, og som stemningsfuldt udførtes af Frk. Illemann-Hammel. Som Lægen Ejlgård og som Mrs. Ridley gjorde Arne Jensen og Frk. Minka Hørsted ypperlig Fyldest.

Saa kom Fru Gads »Ægtestand« med Præludiet »De unge Drømme«, hvilket sidste gav Erik Winther og Frk. Illemann-Hammel Lejlighed til paa den nydeligste Maade at fremføre en Række stemningsfulde Scener imellem et forelsket ungt Par, ligesom selve Stykket vandt fortjent Bifald ved Direktør Kornbecks aldeles overlegne Replikbehandling i Fabrikant Wings Rolle og Frk. Hørsteds og Fru Schebyes fortræffelige Spil henholdsvis som Fabrikantens fraseparerede Hustru og som den amerikanske Arvetante og endelig — og ikke mindst — Frk. Wildenbrücks henrivende Eksemplar af Familieinventaret Fru Bjørn. Frøken Johanne Dagmar Wildenbrück, født 3dje Marts 1861, gjorde

Tjeneste ved flere københavnske Theatre, inden hun fik sin egentlige Debut i Norge hos B. Levy som Helene i »Den skønne Helene«, spillede derefter ved flere forskellige Selskaber, blandt andet ogsaa her i Byen hos Walther, og kom nu hertil igen, hvor hendes udmærkede Fremstilling af de Roller, der tildeltes hende, meget hurtigt gjorde hende til en af Publikums erklærede Yndlinge.

I »En dansk Spion fra 48«, en Dramatisering af Fritz Angells Fortælling af samme Navn, knyttede Interessen sig saa godt som udelukkende til Baggers Fremstilling af den slyngelagtige Daglejer Seidel, der i Dag holder med Danskerne, i Morgen med Tyskerne, alt eftersom det betaler sig bedst. Indtil de mindste Enkeltheder fortrinligt udførtes den vanskelige men paa den anden Side for den, som kan faa det rette Tag i den, taknemmelige Rolle af Hans Christian Alfred Bagger, født 25de September 1868, der i 1892 havde sin Debut hos Cortes i Helsingør som Curtis i »Trold kan tæmmes«, og efter en femaarig Tjeneste ved Cortes' vekslende Selskaber gik over til Walther, hos hvem han forblev i 2 Aar for derefter i 5 Aar at spille i Norge, Sverig og Finland, i 3 Aar hos Helsingreen, derefter paa Casino og saa endelig hos Kornbeck. Af øvrige Rollehavende i Stykket skal fremhæves Kornbeck, der foruden at tage sig fortræffeligt ud udførte den spionerende Læge Angels Rolle baade med Alvor og Lune, endvidere Starck og Frk. Sylvia Cameren, der begge udførte deres Smaaroller, — hun den hikkende Piges — saaledes, at de helt igennem tog Publikum med sig.

Man var hermed naaet ind i December Maaned, det vil sige den Tid, det kniber mest med at holde Publikum til Huse. For da at komme over denne døde Tid engagerede Direktøren Publikums fordums erklærede Yndling Fru Maria Schmidt til et Gæstespil, og det blev hendes tidligere Bravourrolle Hertuginde Padovani i »Kampen for Tilværelsen«, hvori hun paa ny skulde vise sig paa den Scene, paa hvilken hun havde fejret saa store Triumfer. Det bemærkedes straks paa Publikum, at der maatte være noget usædvanligt paa Færde, thi ældre Folk, der ellers kun sjældent ses paa Tilskuerpladsen, havde givet Møde i betydeligt

Antal for at hilse paa den celebre Gæst, og den Modtagelse, hun fik, da hun traadte ind i Stykkets anden Akt, var da ogsaa en saadan, at hun ikke kunde andet end faa et levende Indtryk af, med hvor stor Glæde man atter hilste paa hende. Med en Sikkerhed og Finhed, som det efterhaanden var blevet ret sjælden at se paa vort Theater, spillede hun sin vanskelige Rolle, og med en Anstand og Elegance, som fuldt ud karakteriserede hende som den store Dame, gennemførte hun de bevægede Optrin, der saa grumme let frister til Skrig og Skraal, fordi Spektakel saa ofte forveksles med Kraft. At hun saa glimrende ud i sine kostbare og om den fineste Smag vidnende Kostumer, er en Selvfølge. Det var Komedie fra den gode gamle Tid, hun præsterede, udvisende Respekt for og Pligtfølelse imod Kunsten, og store var da derfor ogsaa de Ovationer, Publikum beredte hende, ikke mindst da hun den sidste Aften takkede for den Modtagelse, hun havde faaet, ved at forsikre sine Venner, at »mit Besøg her og mit Gæstespil paa deres hyggelige gamle Theater har været en stor Glæde for mig og vil blive det skønneste Minde, jeg tager med herfra.« Under langvarigt Bifald gik Tæppet ned og op igen, medens hun nejende takkede ud imod Publikum, og Orkestret hilste hende med Touche.

Det interessante Stykke fik helt igennem en fortrinlig Udførelse. Som Poul Astier saa Starck ligefrem glimrende ud og gennemførte Rollen med den Intelligens og Overlegenhed, den kræver. Af den hæderlige gamle Postmester gav Kornbeck en højst troværdig Fremstilling, der var saa meget mere at paaskønne, som den ligger hans Naturel ret fjernt; som hans Datter Lydie var Frk. Illemann-Hammel overordentlig sympathetisk navnlig i Afskedsscenen med hendes forsmaaede Elsker Antonin, hvis Trofasthed og Bravhed Stigaard paa sine Steder rent ud gribende fik til at skinne igennem den tilbageholdne Laboratorieførstanders Ubehjælpssomhed. Et fortræffeligt Eksempel af en gammel, sit Herskab hengiven Slotsportner leverede Bagger i Heurtebizes lige saa korte som taknemmelige Rolle, Frk. Wildenbrück og Erik Winther vare i den rette Stil henholdsvis som Marschalinden og Grev Adriani, og endelig var det en ren Fornøjelse at

være Vidne til den Naturlighed, hvormed Arne Jensen som Chemineau tumlede med sine morsomme og rammende Repliker, navnlig da han liggende paa Divanen affejer Lortiques, — Hr. Montells — paatrængende Forsøg paa at trænge ind i sit Herskabs Privatliv. Victor Montell, født 25de September 1886, debuterede 1905 i Esbjerg hos Folmer Hansen som Kaptajn Kernbock i »Gjøngehøvdingen«, rejste derefter i en Sæson i Landsbyerne med Helga Huld, var saa 2 Aar hos Axel Jacobsen, derefter paa Tourné med Walther og Bjørn Bjørnson, saa en Sæson hos Bassøe og endelig her hos Kornbeck. Hans Fremstilling af Lortiques Rolle var i alle Maader vellykket.

Anden Juledag kom Folkekomedien »En Børsbaron« til Opførelse, hen i Januar den amerikanske Politi- og til Dels Filmkomedie »Lovens Arm« og noget senere igen Lystspillet »Lille Eva«, og saa forunderligt det end lyder, saa er det dog sandt, at Direktøren med disse tre i sig selv kun lidet lødige Stykker i Forening med »Frk. Nitouche« som Søndag Eftermiddagsforestilling kunde holde Repertoiret gaaende langt ind i Marts Maaned, altid for overmaade vel besatte, ja meget ofte endda for helt udsolgte Huse. Noget laa dette naturligvis i, at Børsbaronen er lavet til efter den rette folkelige Recept med den jævne Haandværkers Bravhed stillet lige over for hans i pekuniær Henseende heldigere situerede Families fine Fornemmelser, med Politiet i »Lovens Arm« saaledes kæmpende med Forbryderne, at disse sidste faar Sympathien for sig, Politiet Latteren imod sig, og endelig i »Lille Eva« Kampen for det uden for Ægteskab fødte Barns Ret, der jo altid vækker Deltagelse; men alt dette vilde dog ikke have formaaet at skaffe de tre Stykker henholdsvis 40, 30 og henad en Snes Opførelser, hvis ikke Spillet havde været saa ypperligt, som det virkelig var.

Forrest i saa Henseende stod Fru Ellen Kornbeck, født Pedersen. Ellen Amalie Karen Cecilie Kornbeck, født 24de December 1886, havde end ikke efter sit Giftermaal med Skuespiller Svend Kornbeck tænkt paa at gaa til Scenen, men saa købte hendes Mand Helsengreens Theatersager, og paa hans Bøn fulgte hun ham til Provinserne i Stedet for at blive i Hjemmet i Kjøben-

havn. Medens de da nu droge rundt her, og han uafbrudt var optaget af sin Theatervirksomhed, sad hun paa de forskellige Provinshoteller og kedede sig saa gyseligt, at hun en Dag sagde til ham: »Enten maa Du lade mig forsøge mig som Skuespillerinde, eller ogsaa vil jeg rejse hjem, for dette her er ikke spændende«, hvortil han gav til Svar: »Ja, det kan Du jo godt forsøge«, og saa lod hende medvirke i »Capriciosa« som Dryade, Gæst paa Rosenlund, Kammerpige og Karnevalsgæst, sikkerligt i den Hensigt derved at betage hende Lysten. Men dette skete saa langt fra, at hun tvært imod efterhaanden gled ind i Repertoiret med Debut paa Horsens Theater i 1906 som Bertha i »Den mystiske Arv«. Hun spillede nu ved sin Mands Selskab, indtil han i 1911 maatte opgive sin Direktørvirksomhed, hvorefter hun i Sæsonen 1911—12 var engageret ved det nye Theater, i 1912—13 ved Casino; derfra kom hun hertil hos sin Svoger.

Her var hun saa uheldig til at begynde med at faa en Række Roller, der absolut ikke klædte hende, og da hun derhos havde forset sig paa de illustrerede Blades Forherligelser af forvredne Kvindeskikkelser, særlig i de Gerda Wegenerske Tegninger, lagde hun sig efter at gengive saadanne, hvilket virkede ligefrem frastødende og derfor f. Eks. i hendes Rolle som Ester de Sélény i »Kampen for Tilværelsen« satte hende saare langt ned i Publikums Omdømme. Men samtidig hermed var hun kommet frem i Titelfrollen i »Frk. Nitouche«, og hermed var det, som om der foregik en Forvandling med hende. Hun var i en usædvanlig Grad baade skælmsk og yndefuld som den unge Klosterfrøken, og hun viste sig i Besiddelse af en sjælden smuk Sangstemme, hvis høje og lyse Klangfarve ikke kunde undlade at indtage Tilhørerne. Henriettes lidet betydende Rolle i »En Børsbaron« gav hende ikke Lejlighed til at gøre sig særlig bemærket, men saa kom Agnes Lynch i »Lovens Arm«, og hermed kom hun i første Plan. Rollen er morsom men farlig, for saa vidt som den saa godt som helt igennem frister til Overdrivelser, ved hvilke den uhjælpeligt synker ned i det platte; dette farlige Skær holdt Fru Kornbeck sig imidlertid klar af, idet hun ganske vist gik det nær paa Livet, men dog bestandig var den

Haandsbred derfra, der holder Morsomhederne fra at blive simple. Naar saa dertil kom, at hendes Kostumer klædte hende ualmindelig nydeligt, at hendes Replikbehandling var fortræffelig, og at de faa Forvridninger, hun endnu havde tilbage som Reminiscens fra tidligere Roller, fuldkomment harmonerede med denne, saa vil det forstaaes, at hun maatte gøre ualmindelig Lykke. Og dog naaede hun endnu højere som Ida i »Lille Eva«, thi medens hun i de førnævnte Roller væsentlig kun havde, hvert Stykke igennem, at spille paa en og samme Streng, saa skulde hun som den uden for Ægteskab fødte unge Pige først give et Udtryk for Uvillien imod den Fader, der ikke vilde kendes ved hende, derefter for den Taknemmelighed og Hengivenhed for Dr. Brun, der lidt efter lidt gaar over til Kærlighed til ham, saa for Undseelsen ved at stilles over for Faderen, der endelig akcepterer hende, og tilsidst for Glæden over at kunne opgive sin paatænkte Rejse til Amerika for at blive herhjemme som Dr. Bruns Hustru. Alle disse vekslende Følelser gengav Fru Kornbeck med en Paalidelighed og Ægthed, der gav et smukt Vidnesbyrd om Omfanget af hendes Evner.

Ved Siden af Fru Kornbeck blev Fru Schebye særlig bemærket, navnlig i »Lille Eva« og »Lovens Arm«. Med en velgørende Ro, en højst tiltalende Apparition og en ypperlig Karakteristik gennemførte hun Fru Departementschef Dams Rolle, og man forstod saa udmærket vel, baade at hendes Datter Eva med Stolthed kunde kalde hende sin »egen, søde Moder«, og at Ida Olsens Uvillie imod den Fader, — Departementschefen —, der hidtil ikke havde villet anerkende hende, kunde bringes til at svinde under den kærlige Paavirkning, der fra Fru Dams Side blev hende til Del. Som Mary Turner i »Lovens Arm« var hendes Spil helt igennem troværdigt, paa flere Steder, navnlig i anden Akt, endog overlegent, og der var for saa vidt ingen Grund til at kalde Frk. Ella Ungermann herover fra Kjøbenhavn for at udføre Rollen nogle Gange, hvad hun selvfølgelig gjorde paa den smukkeste Maade. Det var to helt forskellige Opfattelser, der laa til Grund for de to Kunstnerinders hver for sig fortræffelige Udførelser af Rollen, men vor egen Fremstillerindes var absolut den, der var mest i

Stykkets Aand. En dygtig Medspiller havde hun i Starck som unge Gilder.

I »Frk. Nitouche« var Frk. Wildenbrück en karakteristisk Forstanderinde for Klosterpensionen, Alfred Bagger en uhyre morsom Celestin, der med sit talende Blik aldeles ypperligt ledsagede og forklarede de vekslende Stemninger, Montell elegant og dannet som Champlatreux, og endelig Foss fornøjelig og i den rette Operettestil som Korporal Loriot. Aage Foss, født 18de Maj 1885, begyndte sin Theaterbane 1904 ved Aarhus Theater, hvor han virkede i 3 Aar og derfra kom hertil.

Til at udføre Grosserer Pilegaards Rolle i Børsbaronen var Svend Kornbeck forskrevet herover, og han gjorde det med en Sikkerhed og Dygtighed, som blev stærkt paaskønnet. Af de øvrige Rollehavende skal særlig fremhæves Starck som Fuldmægtig Werner, Winther som Nicolai, Arne Jensen som Legationsraad Heire, Montell som hans Søn, og Frk. Illemann-Hammel, der spillede Antonie med usædvanligt Liv. Kobbersmedparret Bruse var i paalidelige Hænder hos Bagger og Frk. Wildenbrück, og Foss endelig gav et meget sympathetisk Billede af den trofaste Bogholder Madsen.

At Svend Kornbeck rent fysisk set maatte være ualmindelig vel paa sin Plads som Politiinspektør Burke i »Lovens Arm«, er en Selvfølge, men lige saa selvfølgelig er det, at dette alene ikke vilde have været tilstrækkeligt til at hæve Fremstillingen til den Højde, den helt igennem havde. Som Detektiven Cassidy var Arne Jensen vellykket, ligesom Winther og Montell spillede henholdsvis Griggs og Sagfører Irwings Rolle i den rette Stil; men højt over dem alle ragede dog Eyvind Kornbeck som Falskneren Joe Garson. Den Sikkerhed, hvormed han gennemførte denne paa adskillige Steder ret vanskelige Rolle, fortjente i rigt Maal det Bifald, han fik.

Eyvind Kornbecks betydelige Evner som Skuespiller kom endvidere smukt til deres Ret i Dr. Niels Bruns Rolle i »Lille Eva«. Det var atter her hans fortræffelige Replikbehandling, der i væsentlig Grad bidrog til den Lykke, han gjorde, men ved Siden

deraf havde han forlenet Dr. Niels med et saa stort Fond af personlig Elskværdighed og smittende Humor, at han helt igennem havde Tilskuernes udelte Sympathi med sig. Uforligneligt morsomme var Scenerne imellem ham og hans Husholderske Jomfru Jensen, der med tørt Lune spilledes af Frk. Wildenbrück, som gennem en lang Skala af ypperligt pointerede halvgnavne Svar kulminerede ved selv at gaa ind i Lægepraksisen og ordinere en lille Patient Surdejg under Fødderne. Hendes Minespil, da hun ved Telefon afleverede det fornødne i saa Henseende, var af allerstørste Virkning. De to Backfische, Husets Datter Eva og hendes Veninde Gerda spilledes med Liv og Skælmeri af Frøknerne Illemann-Hammel og Ella Hansen (Side 99).

Den 15de Marts kom Skjoldborgs »Mikkel Larsens Drenge« til Opførelse, et Stykke, der — som det meget rigtigt blev bemærket i en af Kritikerne derover — »virker saa uægte, at man hvert Øjeblik maa spørge sig selv, om den Mand, der har skrevet det, virkelig har Kendskab til de Forhold og de Mennesker, han skildrer«. Det kaldes et Folkeskuespil, men en saadan Betegnelse er ganske misvisende, thi vel kan der være adskilligt at udsætte paa vor Befolkning baade i Henseende til Tænkemaade og Moral, men saa langt nede, som Folket præsenteres i dette Stykke, er det dog ikke. Det gav Fru Schebye Lejlighed til et forstandigt, paa sine Steder endog gribende stumt Spil, ligesom Frk. Wildenbrück, Fru Ellen Kornbeck, Arne Jensen og Montell fik alt, hvad der var muligt, ud af deres Roller henholdsvis som Sognefogdens Kone, Præstedatteren og de to Drenge, og endelig gjorde Frk. Illemann-Hammel, Bagger og Foss sig de hæderligste Bestræbelser for at faa noget fornøjeligt ud af den næsvise Tjenestepige, det moralsk meget stærkt anløbne Sogneraadsmedlem Jens Overgaard og den forfjamskede Pastor Nørholm. Ved flere af Opførelserne var det sammenkædet med »Den sidste Nat«, i hvis rene Luft det var en ublandet Fornøjelse at bevæge sig oven paa al den Daarligdom, man havde maattet trættes med i det første Stykkes tre Akter. Den tiltalende og nu som altid før meget paa-skønnede Vaudeville var taget op for Stigaards Skyld, hvem

en stærk Nervøsitet hidtil havde holdt saa godt som uden for Repertoiret. Han spillede da nu atter sin gamle Glansrolle Grev Baudelot de Derval, og han gjorde det med en Finhed og Sikkerhed, der baade indbragte ham et rent ud demonstrativt Bifald og samtidig karakteriserede ham som den gennemkultiverede Skuespiller, han var. Amélies Rolle udførtes af Frk. Ella Hansen, der saa fortræffelig ud og skilte sig ypperligt baade ved Spillet og Sangen; endelig bør Foss nævnes som en saare sympathetisk Martin.

Efter at have gaaet en halv Snes Gange var Stykket atter sat til Opførelse den 20de April, og alt gik godt, indtil dets første Halvdel var forbi; da mærkedes det pludseligt paa Stigaard, at han kun med den alleryderste Anspændelse af sine Kræfter formaade at komme videre, men lidt efter lidt gik det igen bedre, og tilsyneladende uden særlig Vanskelighed spillede han sin Rolle til Ende. Næppe var han dog kommen op i sit Paaklædningsværelse, førend han fik et mindre Anfald af Hjerneapopleksi, og da han naaede til sit Hotel, gentoges dette med en saadan Voldsomhed, at det straks var tydeligt, at hans Tilstand var endog meget alvorlig; han henlaa nu uden Bevidsthed indtil næste Eftermiddag, da han udaandede. — Med Stigaard tabte Provinsscenen en af sine mest sympathetiske Skikkelser, en Mand, hvis sjældne Finhed, Noblesse og Pligtfølelse paaskønnedes af alle, han kom i Berøring med, en Kunstner, der under hele sin Theatervirksomhed havde haft den Lykke at vinde og bevare sit Publikums udelte Hengivenhed.

Naar det foran er omtalt, at selve Direktørerne oftere havde erklæret, at de gamle Vaudeviller ikke vilde kunne sættes paa Repertoiret, fordi Skuespillerne ikke kunde spille dem, saa var det jo noget af et Vovestykke, at Direktør Kornbeck først i April endog mødte med to af dem paa samme Aften, nemlig Heibergs »Et Eventyr i Rosenborg Have« og Fru Heibergs »En Søndag paa Amager«; Forsøget lykkedes da ogsaa kun til Dels, — der var ikke den rette Vaudevillestil derover. Men lidt efter lidt kom det; den Charme, der er over de to gamle Stykker, paavirkede de spillende saaledes, at de lagde Dæmpere baade paa deres store

Fagter og alt for stærkt pointerede Repliker, og inden ret mange Opførelser var der over det hele en Luftning, som bragte Udførelsen nær op til, hvad den var ved Stykkernes Fremkomst. Forestillingerne gjorde derfor fortjent Lykke, Publikum glædede sig over de kønne Melodier og de gratiøse Optrin, og Resultatet blev en Række fulde Huse, hvormed man naaede helt hen til Sæsonens Slutning.

Nærmest den rette Vaudevillestil var lige fra første Færd egentlig kun Starck som Humlegaard i Eventyret; Kostumet klædte ham ypperligt, og han spillede med en Friskhed, som bragte ham sejrrikt over navnlig Begyndelsens noget langtrukne Repliker. Ved Siden af ham faldt Kornbeck en Del igennem som Fellmark, fordi han larmede lovlig stærkt. Fornøjelige vare Bagger og Frk. Wildenbrück som Vinter og Mad. Sommer, og overraskende godt kom Frk. Ella Hansen fra sin ret vanskelige Rolle som Kristine. — Senere spillede hun fint og indtagende Emilie i »Emilies Hjertebanken« og høstede overordentlig stærkt Bifald derfor.

I »En Søndag paa Amager« knyttede Hovedinteressen sig til Fru Ellen Kornbeck, der som en ualmindelig tiltalende Lisbeth foredrog sine Sange nydeligt og i det hele spillede med Liv og Skælmeri; dernæst til Winther, der som Rasmus næppe er overgaaet af nogen tidligere Fremstiller. Ogsaa Foss spillede godt som den tykke Hans.

Sæsonens til Fredagen den 1ste Maj ansatte Slutningsforestilling bekendtgjordes ved en i gammel Stil holdt Gadeplakat, paa hvilken der efter den ret betydelige Samling af gamle Plakater i Theatrets Arkiv var optrykt en Del efter Nutidens Begreber ret snurrige Henvendelser til Publikum. Der opførtes »Gulddaasen«, det samme Lystspil, hvormed de danske Forestillinger indlededes den 18de November 1796 (S. og T. Side 24), og som ligeledes var opført ved Hundredeaarsjubilæet (Side 11). Publikum, som var mødt fuldtalligt og festklædt, fulgte helt igennem Stykket med den største Interesse, og gav ved rundeligt Bifald, en Mangfoldighed af Blomster og talrige Fremkaldelser til Kende, hvor meget

det paaskønnede den ualmindelig gode Udførelse, det fik. Skulde nogen af de spillende særlig fremhæves, maatte det være Wilken, der som Gæst udførte Faldsmaals Rolle og gav et til de mindste Enkeltheder aldeles fortræffeligt Billede af denne mærkelig sammensatte Karakters vekslende Strømninger, dernæst Arne Jensen, der overraskede ved sin ypperlige Udførelse af den slyngelagtige Forvalter Æbeltoft, og endelig Aage Foss, hvis Tapper var en virkelig Perle. Ligesom det sidste Skuespil paa den gamle Scene da altsaa var denne i enhver Henseende værdig, saaledes geraadede den det dygtige Selskab til største Ære. Efter Stykket sluttedes Aftenen med følgende Epilog af Sophus Michaëlis:

»Ved Odense Aa«.

Personerne:

En ældre Odensemand Hr. Jens Walther (som Gæst).

En yngre Odensemand Hr. Eyvind Kornbeck.

En ældre Mand (kommer ind):

Saa sank da Tæppet for den gamle
Scene.

Snart spinder Støvet sine Glemsels-
slør

om Huset, der skal ligge lukt og
ene —

forladt af Livets flygtede Sufflør.
Den sidste Latter — jeg har hørt
den bruse.

De sidste Blikke — jeg har set dem
brænde.

Den slukte Rampe ingen mer skal
tænde.

Jeg saa de sidste festlige Minutter —
nu stænges Døren, og Farvellet
slutter:

Fred med Dit Støv! Godnat! — De
gamle Huse — —

— — lig gamle Mennesker — af
Ælde dør.

Vemodig vil jeg vende mine Skridt
mod denne Aa, der nu, som fordum,
rinder

og nynner — nu som altid — lige
blidt.

Den Byens Krønike med Sølvtraad
binder

og føjer trofast sammen Blad ved
Blad,

Pulsaaren i den gamle Kongestad,
som Odin døbte, og Knud Helgen
vied.

Den Strøm har talt, naar Husene
har tiet,

og Aa og By har trolig fulgtes ad.
Se, hvor den løber ung og forars-
glad.

Det er, som her en gammel Ven jeg
finder,

der gerne lytter til de fælles Minder

og dulmer dæmpet med sin blide
Strøm:
Alt, hvad der svandt — er Drømmen
om en Drøm.

Se, Livet er den store Skueplads,
hvor vi fik tildelt hver vor lille
Rolle
og paa vort Stikord maa os rede
holde.
En blev Statist. En arved et Palads.
Men alle strides vi med vore
Trolde,
og alle bor vi kun i Hus af Glas,
hvor onde Stenkast kan Ruin for-
volde.
Tilfældets blinde Ubarmhertighed
og Skæbnens svigefulde »Op og
Ned«
og Storme, som vil sejle alt i Sænk —
— aa, lad os glemme Sorgerne, vi
led. —
Langt bedre er tilskuer-stunt at
skue —
at sidde stille paa vor Stol og Bænk,
og Digtersyner se forbi os lue —
se Fantasiens skønne Prismestænk
Spejlblink af Livet kaste i vor Stue.

.... Vor gamle Scene var en saa-
dan Stue,
et Mørkekammer, indsat i en Kasse,
et Pakhus-Bindingsværk i mosgroet
Masse,
et fattigt Ydre om et ædelt Indre,
— et Hjerterum i Fortids gamle Hus,
hvor Slægt paa Slægt har set i
Tidens Brus
et langt Aarhundreds Billedrække
tindre,
og lyttet efter mange Røsters Sus:

Menneskestemmens sagteste
Musik
i mild, distinkt Lønkammer-
Akustik.

Vor gamle Scenes snævre Tempel-
krog
fik Ilden hentet fra vort Lands
Parnas,
fra Holbergs gamle danske Skue-
plads,
og blev, som den, en Arne for vort
Sprog.
Den tjente Kunsten, som vort Folk
har skabt
af Strømme fra vort eget Hjerter
rundet.
Den spejled Kampe, vi har ført
og tabt,
men — ogsaa Sejre, som vort Maal
har vundet.
Den blev et Hjem for Danmarks
egen Muse,
og gode Aander har haft her til
Huse.

Taknemlig vender Blikket jeg til-
bage
og ser et Hærtog over Scenen
drage
af Skikkelser — en endeløs Pa-
rade —
med Smil i Øjet eller Graad paa
Kind.
Et Tog af Narre, der har gjort os
glade,
et Mylr af Skæbner, der betog vort
Sind
og lod os vore egne Kvaler glemme
og fyldte os med Minder til at
gemme.

Hvor meget Tiden gav og Tiden tog!
De bedste Navne, som vor Kunst
kan melde,
paa disse Brædder og i denne Celle
— for vore Øjne over Scenen drog.
»De første Slag« — de Unge her
dem slog.
Og Veteraner kom, behængt med
Kranse,
og sjældne Gæster bragte sjældne
Fester,
Genier fik vort Hjerte til at danse,
og Toner klang og skød vort Sind
i Lue
i vort Theaters lille »Hjemmestue«.

Musik.

*I Transparent ses derpaa
Henrik og Pernille.*

*Medens dette Billede er fremme,
siger Manden:*

I dette Hus har Holbergs Latter
lydt,
og vi har set de muntre Livets
Masker,
hvis Narrespil endnu os overrasker
og synes lige ungt og uforknyt.

Tableau forsvinder.

Mørkt.

*Musiken spiller en af »Elverhøi«s
Romancer.*

*Lys paa Tableauet:
Christian IV og Agnete.*

*Medens dette Billede er fremme,
siger Manden:*

Højt Romantiken som en Svane
fløj,
i Drømmesyner Fortidssagn blev
sete,

og Fjerde-Christian mødtes med
Agnete,
der Folkevisen sang om »Elverhøi«.

Tableau forsvinder.

Musik af »Genboerne«:

»Paa Knejper just ikke jeg sværmer«.

Lys paa Tableau:

*Pantelegsscenen med Buddinge
deklamerende*

»Rosen blusser alt i Danas Have«.

*Medens dette Billede er fremme,
siger Manden:*

Von Buddinge vil aldrig blive glemt.
— Hans Heltemine højt vor Jubel
vakte,
naar Deklamatorhaanden ud han
strakte
og mored os med Hostrups kaade
Skæmt.

Tableau forsvinder.

*Musik: Romancen af »Ole Lukøje«,
der hvor Christian sidder sovende
i Lænestolen*

*med »Ole med Paraplyen« over sig —
Bedstemoder og Marie staar hos.*

*Medens dette Billede er fremme,
siger Manden:*

Ja — husker Du? Og husker Du
paa ny:

Se Christian i Skorstensfejer-
kjolen,
der sætter sig i Bedstemoderstolen
ind under Oles Billed-Paraply.

Tableau forsvinder.

Musiken spiller:

*»Den kedsom Vinter gik sin Gang«
af »Ambrosius«.*

Lys paa Tableau:

Ambrosius, Abigael og Bodil.

*Medens dette Billede er fremme,
siger Manden:*

Monsieur Ambrosius blev os kendt
og kær

— en hjemlig Lærke i de fynske
Enge.

Hvor sang han kønt til sine jævne
Strenges,
men kom dog Naadigfrøkenen for
nær.

Tableau forsvinder.

Musiken spiller Midsommervisen.

Lys paa Tableau

af Prins, Prinsesse og Kaspar Røghat.

*Medens dette Billede er fremme,
siger Manden:*

Det gyldne Eventyr: »Der var en
Gang —«,
Prinsessen haanligt Svinedrengen
krænked.

Dejlige Toner Melodi os skænked
til en udødelig Midsommersang.

.... Ja — Scene efter Scene ruller op,
og Billed efter Billed stille svinder.

*Under disse to Linier er en ung
Odensemand (»Fremtiden«) ubemærket
kommet ind og staar nu ved den
gamles Side.*

Fremtiden (slaar ham paa Skulderen):

Den Unge:

Nej, gamle Ven, nu skal Du sige
Stop —

Du ellers sover hen i lutter Minder.
Godaften, Kære! Jeg har staaet
længe
og Sukket hørt fra Dine Hjerte-
strenges.

For Pokker! Er der nogen Grund
til Klage,
naar man gaar ind til ny og bedre
Dage?

Den Gamle:

Ak, havde Du en Smule Pietet,
saa vilde Du forstaa, min Sorg er
hellig.

Den Unge:

Storartet finder jeg, hvad der er sket!
Det Ny har sejret! Byen er forskellig
fra den, der hused vore Oldefædre,
og den har Brug for noget meget
bedre.

Til Tidens Fremskridt maa det hele
passe,
ved Gud! Den var for slem — den
gamle Kasse!

Den Gamle:

Dens rige Minder gjorde den ær-
værdig.

Den Unge:

Ja, Gudskelov, den endelig er
færdig.

Den Gamle:

Ak, Vandalisme gør vor Ungdom
vild,
den agter ikke mer den hellige Ild.

Den Unge:

Den hellige —? Aa, Du mener
Glødelampe.

Trøst Dig, Du gamle Dages tro
Forfægter —

den skal ej mangle i den nye Rampe.
Fuldt Blus, min Far! og alle ny
Effekter —

tidssvarende for de moderne
Slægter!

Naa, rejs Dig nu! Gaa med i Kon-
gens Have hen et Slag,
saa skal Du se et nyt Hus under
Tag.

Den Gamle:
Jeg tror, jeg til at flytte er for
gammel.

Den Unge:
Flyt bare med Dig alt Dit gamle
Skrammel!

Den Gamle:
Ak, blot den gamle Scenes gode
Aand.

Den Unge (med elskværdig Ironi):
Den gode Aand? Nu maa jeg Øren
spidse,
Du tror paa saadan en... Theater-
nisse,
hvis røde Lue stikker af en Bøtte:
»Hurra! Du Gamle! Jeg er med at
flytte.«

Den Gamle:
Nej, flyt mig mine Minders rige
Skat.

Den Unge (leende):
Naa-aa, Skat? Du tænker paa
Theaterskat?
Ja vist, min Ven. Den kan vi ikke
slippe.
Men kom nu med. Dit Haab skal
ikke glippe,
for er Du endelig saa overtroisk,
saa vis dig bare modig og heroisk,

og fang vor gamle tro Theaterkat —
— ja, saa minsandten, fik jeg Dyret
fat —

(haler Katten op af Sufflørkassen)
og flyt den til det ny Theaters Bur,
— saa faar det Idealer og Kultur.

Den Gamle (godmodig):
Nu er jeg træt af al Din kaade Spot.

Den Unge
(holder ham tilbage med Armene
om hans Skulder):
Nej, Du skal se, det bliver saare
godt.
Om Katten faar en ny og festlig
Ramme,
og Kunsten faar et højt og herligt
Rum,
— een Ting, i hvert Fald, ved jeg,
er den samme:
et godt og prøvet, trofast
Publikum.
Ræk Du paa denne Fremtid mig
Din Haand
og vær saa selv det Nyes gode Aand.

Den Gamle
(nikker og giver ham Haanden):
Den gode Aand, det er: et trofast
Publikum.

(De gaar ud Arm i Arm.)

Herefter faldt da Tæppet for den sidste Sæson paa det gamle Theater, der længe genlød af Tilskuernes bragende Bifaldssalver, som selvfølgelig ledsagedes af en Mangfoldighed af Fremkaldelser af de to Direktører og Touche fra Orkestret. Skønt Forestillingen hermed var til Ende, var det dog, som om Publikum ikke kunde rive sig løs fra det Sted, hvor det havde tilbragt saa mange for-

nøjelige Aftener; det ventede øjensynligt paa, at der fra Tilskuerpladsen skulde lyde et Par Afskedsord til det gamle Skuespilhus, hvilket da ogsaa blev efterkommet, idet Theaterudvalgets Formand, Etatsraad Christensen rejste sig og motiverede et Leve for de mange gode Minder, der knyttede sig til dette.

Efter Forestillingen samledes endelig paa Scenen en af Direktør Kornbeck indbudt Kreds af saadanne, der som Byraadet, Referenterne o. a. havde staaet Theatret nær, og tilbragte nu en Times Tid sammen med Skuespillerpersonalet, Orkestret og alle Theatrets Funktionærer. At der her bragtes alle disse en varm Tak for, hvad de havde været for Theatret, er lige saa selvfølgelig, som at der efter en vel fortjent Hyldest af den dygtige og energiske Direktør udtaltes de bedste Ønsker for den Virksomhed, han nu gik ind til paa det nye Theater.

At alle nu ønskede at komme over paa dette er sikkert, men lige saa vist, at de fleste for saa vidt kun med Vemod skiltes fra det gamle, som der jo til dette knyttede sig saa mangfoldige kære Minder, og ganske særligt kom dette til Orde netop fra den Kreds, der daglig havde færdedes i de mærkelige gamle Krinkelkroge, Skuespillerne og Skuespillerinderne, der i en lang af Pressen — navnlig Fyns Venstreblad — offentliggjort Række Udtalelser gave Udtryk for deres Hengivenhed for det gamle Skuespilhus. »Aldrig har noget Theater i Provinsen været elsket som dette«, tilskrev Fru Maria Schmidt i Samklang dermed denne Bogs Forfatter; »det er med inderlig Vemod, jeg tænker paa, at det skal forsvinde«, og paa ganske lignende Maade udtalte Fru Ellen Kornbeck sig, idet hun skrev, at »det gamle hyggelige Theater er det yndigste Sted, jeg har virket paa som Skuespillerinde, og det er med virkelig Sorg, jeg tænker paa, at denne gamle Scene skal ophøre at eksistere.«

Den 22de December var den nye Theaterbygning under Tag; den bestaar af en Forbygning imod Jernbanegade, en Mellembygning, en Bagbygning imod Slottet og en Tilbygning imod Slotshaven.

I Forbygningen findes Vestibule, Trappegange og Tilskuerfoyer; i Mellembygningen Tilskuerrum — Parket, 1ste og 2den Balkon — med tilhørende Garderobes samt Toiletrum for Publikum. Bagbygningen indeholder Maskinmesterbolig ud imod Vindegade, Scenerum og Kulisserum, Rum til Bagtæpper og Møbler, Skuespillernes Foyer, Paaklædningsværelser, Badeværelser og Toiletrum, Malersal, Snedkerværksted, Skrædersal og Magasinrum. Tilbygningen endelig indeholder Restauration med tilhørende Økonomilokaler; til denne Tilbygning er der fra Theatret kun Adgang fra Vestibulen.

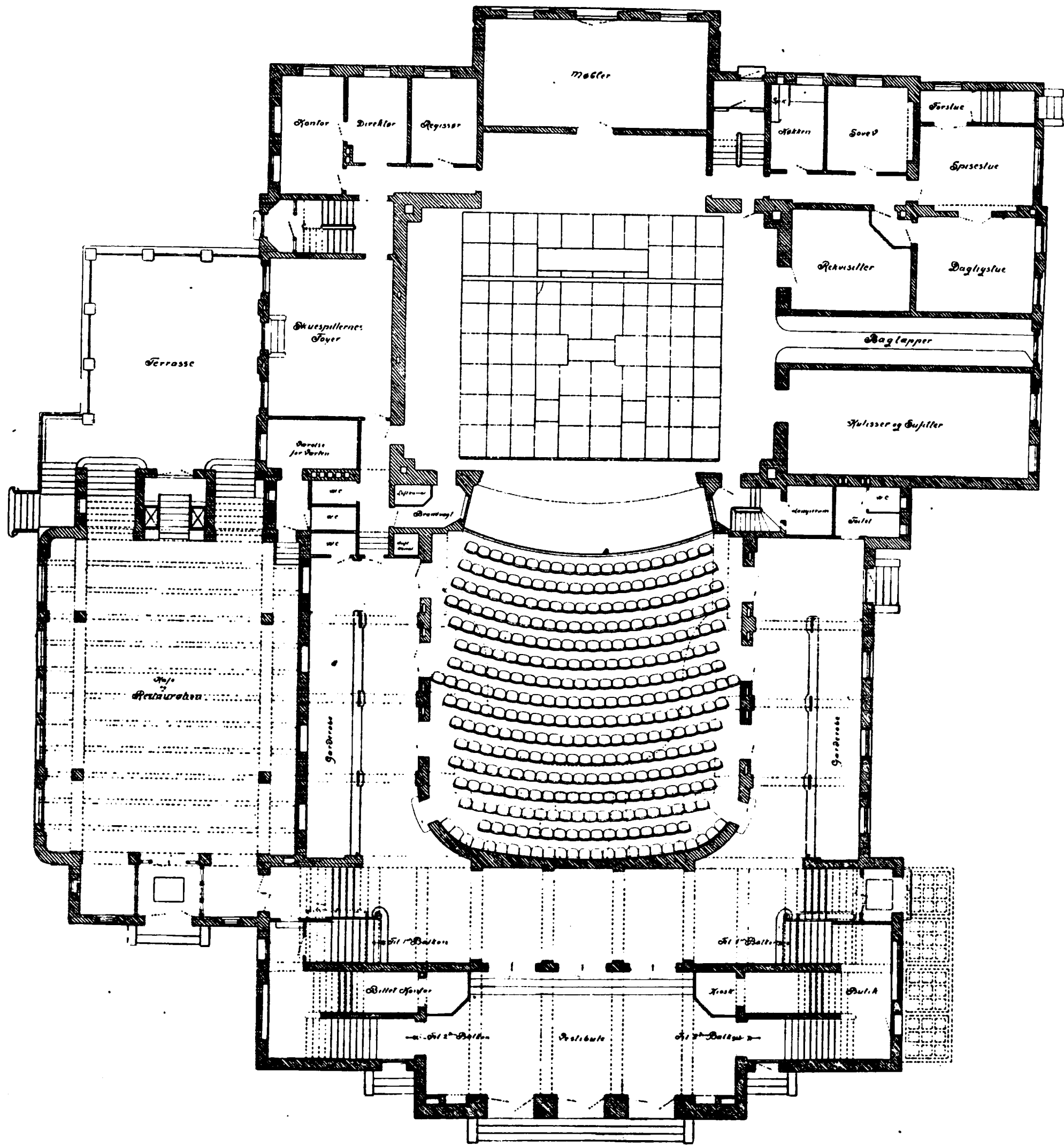
I Bygningen er indlagt et Varmeværk, hvis Kedelrum findes i Mellembygningens Kælder under Garderoben imod Vindegade; foruden hertil benyttes Kælderen til Ventilationsanlæg, Forsænkninger o. s. v. Til Kælderetagen er kun Adgang fra Bagbygningen. Kælderens Loft er under Tilskuerpladsen pudset med Cement.

Tilskuerrummet, der er 10,50 m højt, 13,20 m bredt og 13,76 m dybt imod henholdsvis 6,40 m, 10,60 m og 10,40 m i det gamle Theater, er med Undtagelse af Gulvet absolut brandfrit, idet ellers alt er støbt af Jernbeton. De bærende Konstruktioner i Tagværket over Tilskuerrummet ere ligeledes af Jernbeton, og kun selve Tagspærene og Lægterne ere af Træ. Selv om der altsaa skulde gaa Ild i disse, ville de Konstruktioner, der bære Tilskuerpladsens Loft, blive staaende, og hverken Ilden eller Røgen kan oven fra naa Tilskuerrummet. Heller ikke fra Scenerummet vil dette med nogen Rimelighed kunne ske, thi naar et Jerntæppe sænkes bag Prosceniumsporten, har de to Rum ingen anden Forbindelse end gennem 4 Døre, 1 i Stuen, 1 paa 1ste Sal og 2 paa anden Sal, men disse Døre ere alle brandfrie og selvlukkende. Saa vidt menneskelig Forudseenhed formaar at gøre det, er der saaledes truffet alle mulige Sikringsforanstaltninger imod Brandfare. Det eneste, der overhovedet kan brænde i Tilskuerrummet, er Gulvet i Parkettet og Orkestret, Stolene, Balkonbrystningerne og Dørene samt Skranken imellem Orkestret og Tilskuerne. I alle Garderoberne findes Brandslanger.

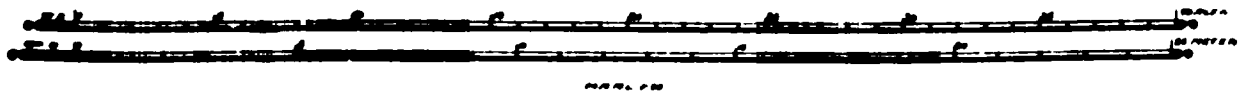
Scenen har en Højde af 6,45 m, en Bredde af 9,00 m —

*Odense Theater
Plan af Stueetagen*

7562

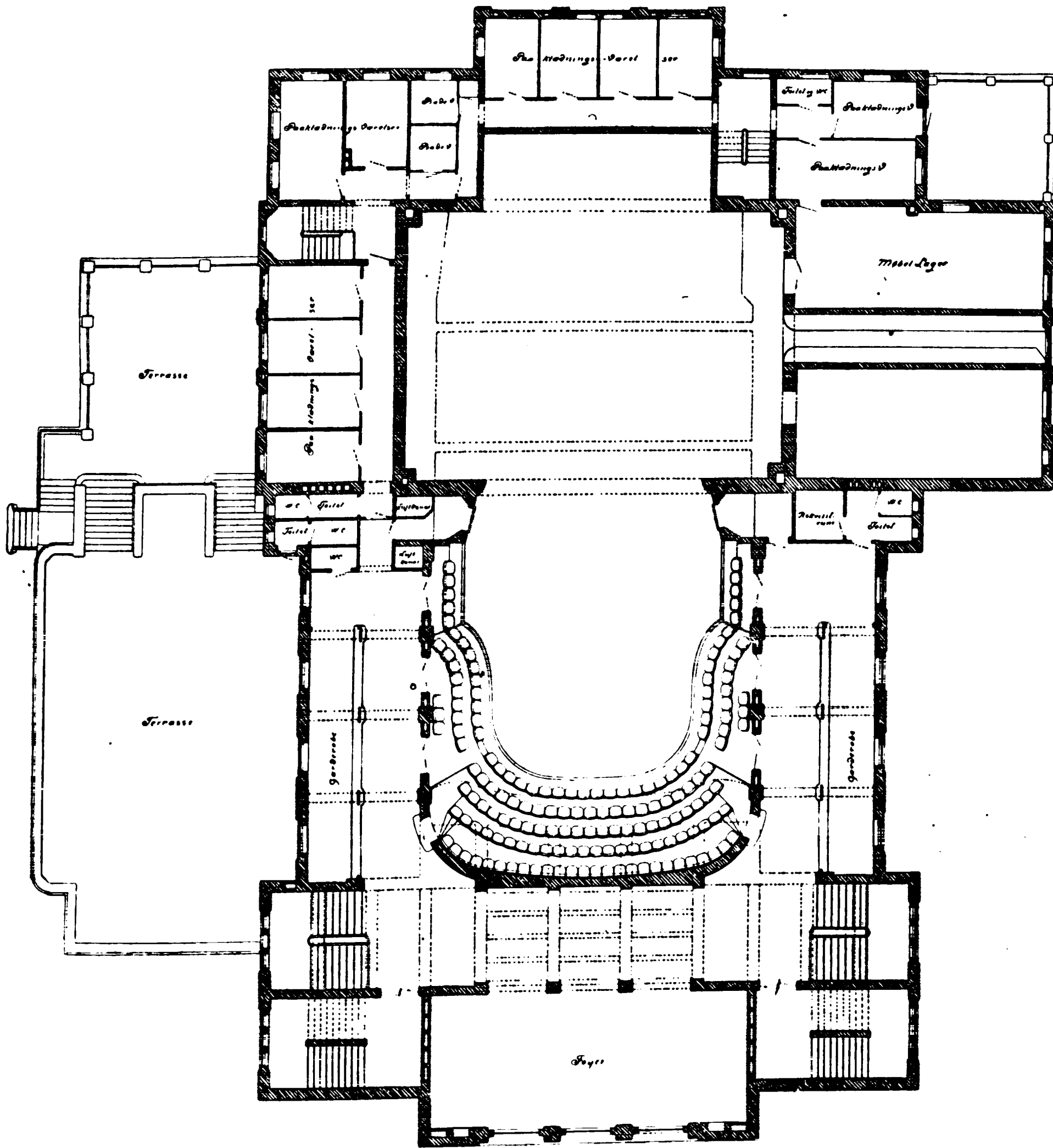

Franklin
August 1914

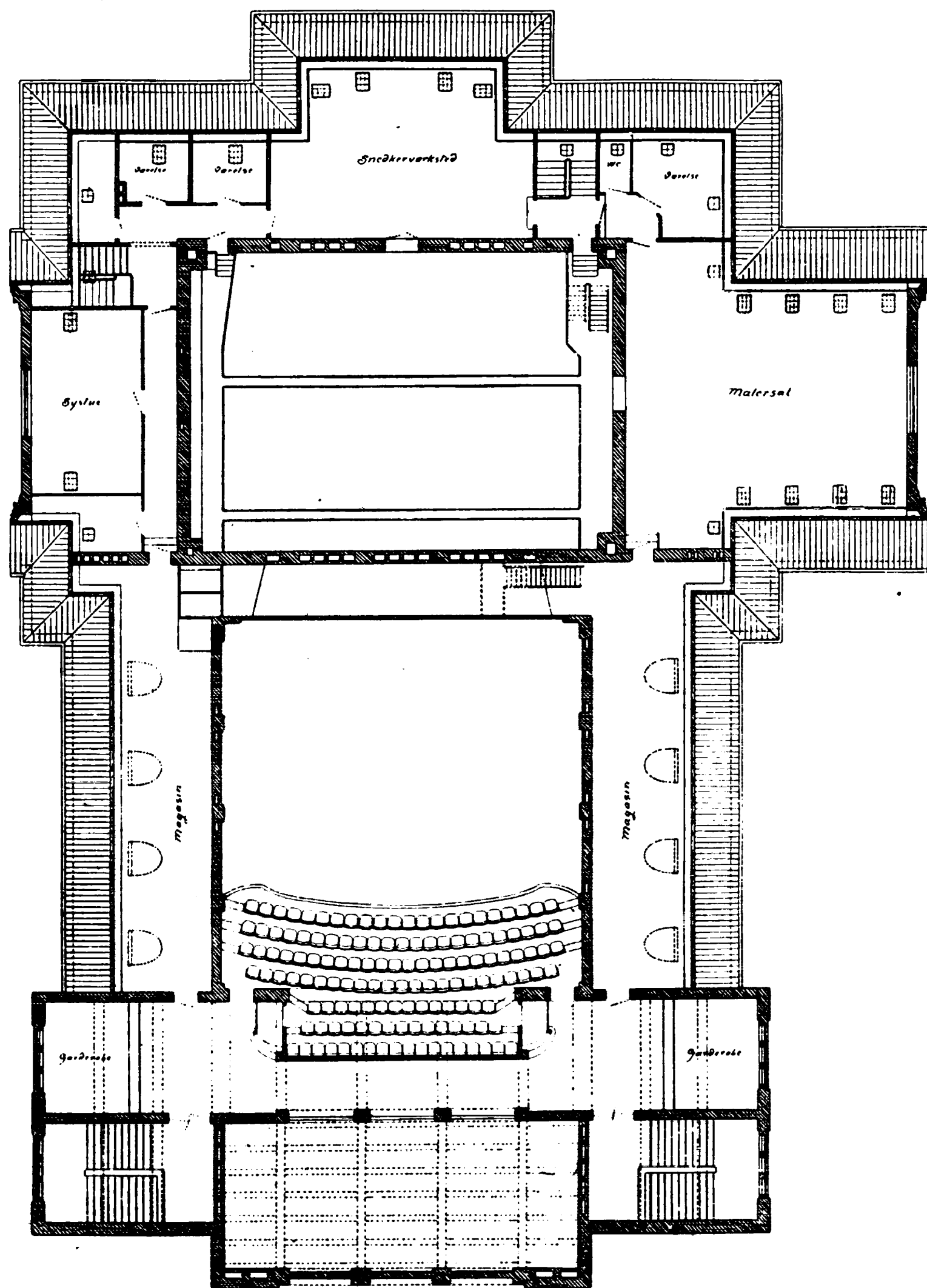
Odense Theater
Plan af 1ste Balkon

727563

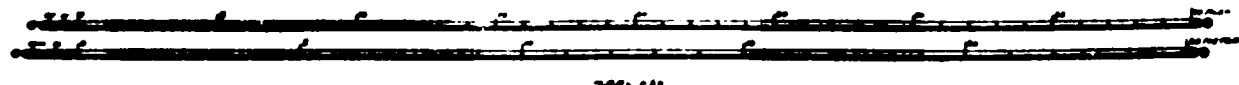

M. J. Jørgensen
1914

727 7564

Received
 August 1974

begge maalte i Prosceniumsporten — og en Dybde af 14,20 m imod henholdsvis 4,76 m, 7,20 m og 11,50 m i det gamle Theater; selve Scenerummet maaler fra Gulv til Snoreloft 15,00 m, fra Sidevæg til Sidevæg 15,70 m, fra Rampe til Bagvæg 14,20 m imod henholdsvis 8,20 m, 10,60 m og 11,50 m i det gamle Theater. Under eventuel Brand i Scenerummet kan et under Snoreloftet anbragt Overrislingsapparat sættes i Virksomhed, og den Mængde Vand, dette udspyer, er tilstrækkelig til i Forening med Vandet fra Brandslanger over Scenegulvet og fra Kælderen saa godt som øjeblikkeligt at overdænge hele Rummet. Den fungerende Brandmand kan derhos blot ved at udløse en Kontravægt aabne alle Vinduer i hele Scenerummet og saaledes slippe Røgen ud, hvorved tillige det svære Tryk paa Jerntæppet undgaaes, som ellers vilde blive en Følge af Forskellen imellem Temperaturerne paa Scenen og i Tilskuerrummet. Yderligere kan eventuel Trykforskel udlignes derved, at Fyrbøderen paa et givet Signal fra Brandvagten kan lukke for Varmetilførselen og samtidig dermed aabne for Ventil, igennem hvilke de Blæseapparater, som ellers sende den varme Luft til Tilskuerrummet, da indsuge kold, frisk Luft og blæse den ind i dette. Herved forhindres tillige Røg i at trænge ind iblandt Tilskuerne, og derved fjernes igen den Fare for Udbrud af Panik, som netop i særlig Grad plejer at følge med Indtrængen af Røg i Tilskuerrummet.

Det hele Hus, som ligger frit til alle Sider, kan i største Hast tømmes for Tilskuere igennem 7 ordinære Udgange og 1 Reserveudgang, der føre direkte ud til Gaden. Særskilte Trappegange og særskilte Udgange fra de to Balkonetager sikre imod Trængsel, naar Huset tømmes.

Hvad Orkesterpladsen angaar, da er den forsænket 2 m under Scenegulvet, 1,75 m under Overkanten af Skranken ud imod Tilskuerpladsen.

Der findes i alt 650 Pladser, der alle ere Siddepladser, nemlig 346 i Parkettet, 165 i første Balkon og 139 i anden. Disse Pladser ere forsynede med fortløbende Nummere fra 1 til 650 og saaledes, at Garderobenumrene svare til Numrene paa de Pladser,

til hvilke Garderoberne høre; derved opnaaes, at hver Tilskuer kan benytte sin Billet som Garderobenummer.

Billetpriserne ere — uden Forlystelsesskatten — fastsatte til:

Parkettet.

3 første Rækker.....	63 Pladser.....	225 Øre
3 følgende —	66 —	200 —
4 — —	92 —	175 —
6 — —	125 —	150 —

346 Pladser

1ste Balkon.

1ste Række	47 Pladser.....	225 Øre
2den —	40 —	175 —
3dje —	29 —	150 —
4de og 5te Række.....	49 —	125 —

165 Pladser

2den Balkon.

1ste og 2den Række ..	45 Pladser.....	125 Øre
3dje og 4de — ..	47 — ...	100 —
5te, 6te og 7de — ..	47 —	65 —

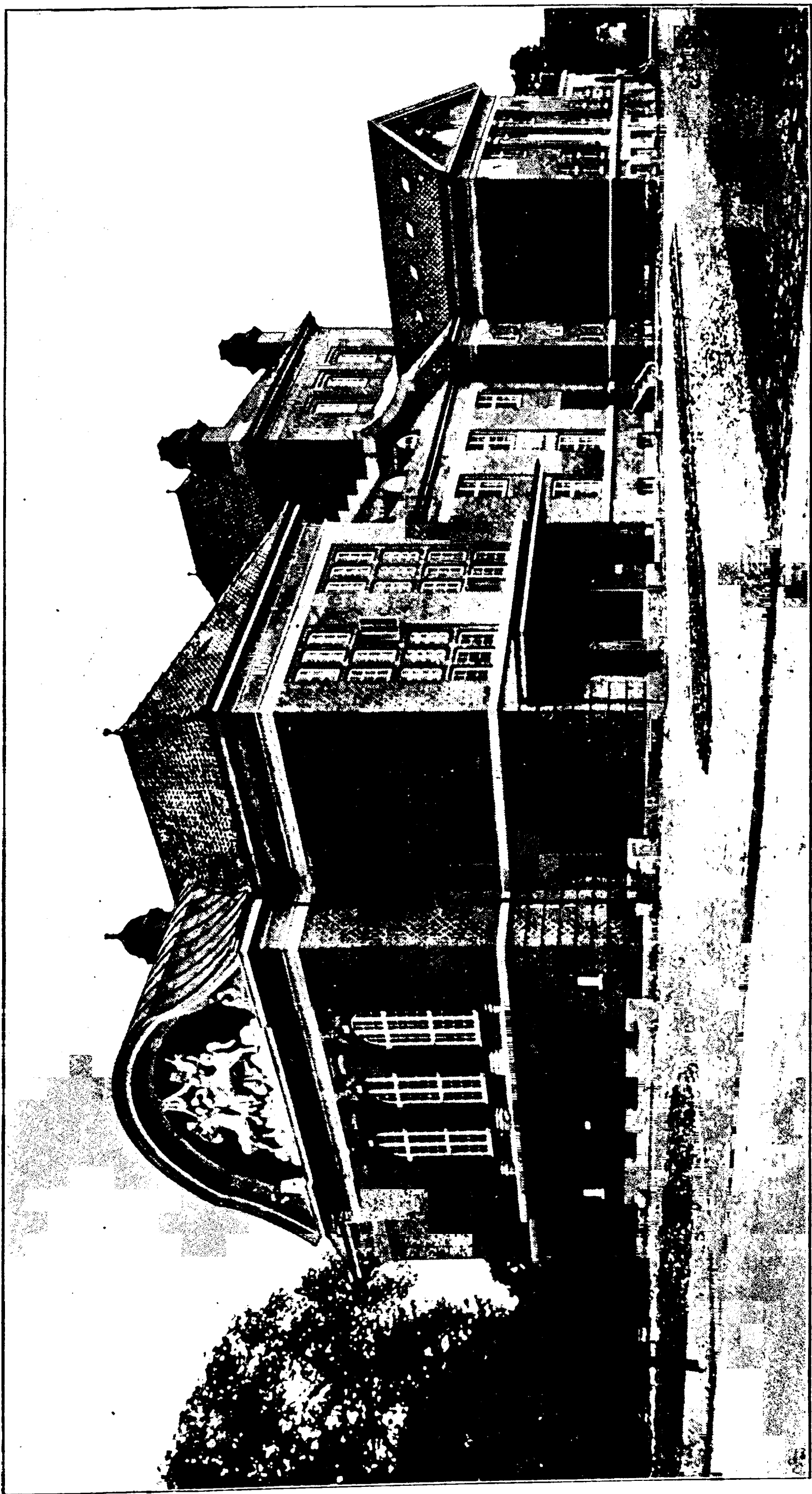
139 Pladser

Med fuldt besat Hus giver Theatret saaledes en aftenlig Indtægt af 1036 Kr. 55 Øre.

Tilskuerrummet er ligesom Foyeren smagfuldt dekoreret i Stuk af Billedhugger Elias Ølsgaard og Frue; helt igennem holdt i lyse og lette Farver gør det et ikke blot stilfuldt men ligefrem fornemt Indtryk.

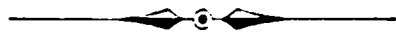
Endelig skal anføres, at den gamle Devise »Ej blot til Lyst« over Prosceniumsporten er afløst af følgende nye: »I Kunsten kan Livet kendes«.

Af hosføjede Afbildning, som viser Theatrets Ydre, vil det ses, at det er en monumental Bygning, som gør sin Arkitekt stor Ære, og som selv uden Billedhugger Bærentzens mægtige Frontongruppe vilde tiltrække sig almindelig Opmærksomhed. For

mange har denne Gruppes Symbolik været endda ret vanskelig at faa Rede paa, men Meningen er den, at det ikke er nok, at den sceniske Kunstner med Livsmod og Kraft tager fat paa de Op-gaver, der stilles ham; de hæver sig kun til virkelig Kunst, naar de retledes af Sandheden.

Nu staar da altsaa det nye Theater færdigt og skal snart tages i Brug. Gid da de Præstationer, som ville blive ydede paa dets Scene, maa blive til Hæder og Ære for den Kunst, som hvis Hjemsted her i Byen Huset er rejst, gid i det hele taget de mangfoldige Forhaabninger og Forventninger, der har været knyttede til dets Opførelse, maa vise sig i rigt Maal at ville gaa i Opfyldelse!

TILFØJELSER.

1. Jeg skylder Hr. Skuespiller Robert Neiiendam en Tak, fordi han velvilligst har meddelt mig, at der paa nedenævnte Steder findes Bidrag til Odense Theaters ældre Historie, nemlig:

a. Breve fra danske Skuespillere og Skuespillerinder, udgivne af Robert Neiiendam, I, Kjøbenhavn 1911, Side 276.

b. Tidsskriftet *Theatret*, Aargang 1911, Side 132—138 og 148.

c. Breve fra P. A. Heiberg, udgivne af J. L. Heiberg, Kjøbenhavn 1883, Side 23.

d. Breve fra danske Skuespillere og Skuespillerinder, II — den nyere Tid — udgivne af Robert Neiiendam, Kjøbenhavn 1912, Side 1 og 227.

Endelig findes

e. i »Sønderjydske Aarbøger« 1911 en Række Meddelelser om Direktør Julius Petersens Virksomhed i Nordslesvig, der paa væsentlige Punkter korrigerer Fremstillingen i S. og T. Side 217—218.

2. I Fyens Stiftstidendes Julenummer for 1906 har jeg selv offentliggjort 4 Breve fra Chr. Iversen til P. A. Heiberg.

3. Det hedder i Iversens Avis Nr. 160 for 4de Oktober 1808: »Vort Comoediehuus i Odense giver i denne Tid en ganske forskiellig Forestilling fra Fortiden; thi istedetfor Thalias tilsyneladende friske Præstinder, som saaes der tilforn, sees der nu en, desværre! talrig, Samling af Venus's syge Præstinder indquarterede, siden den Tid Hospitalet blev indrømmet de fremmede Tropper allene. Hine Ulykkelige sande nu vel ofte den Inskription, de læse over Scenen: »Nutid skaber Fremtid«.

4. *Fru Wilhelmi*, som var født den 3dje April 1841, døde den 28de April 1914.

Theaterudvalgets Medlemmer efter 1865.

(Om ældre Forhold smlgn. S. og T. under Theaterudvalg i Sagregistret.
Formandens Navn er anført først.)

1865. 1. Juni. C. G. V. Faber. R. Petersen. J. F. Rasmussen.
1865. 26. Juni. W. Petersen. R. Petersen. J. F. Rasmussen.
1867. 25. Januar. W. Petersen. Th. Borch. R. Petersen.
1869. 28. Maj. W. Petersen. J. C. Dreyer. R. Petersen.
1873. 1. August. W. Petersen. Th. Borch. R. Petersen.
1882. 3. Februar. Gustav Lotze. Th. Borch. R. Petersen.
1885. 6. Februar. Gustav Lotze. Karl Schmidt. S. Hempel.
1888. 7. Decbr. Gustav Lotze. S. Hempel. I. Hansen.
1894. 5. Januar. Karl Schmidt. Alfred Holbeck. Georg Lerche.
1897. 15. Januar. Georg Lerche. Alfred Holbeck. M. C. Seedorff.
1900. 19. Januar. Georg Lerche. M. C. Seedorff. Mar. Rasmussen.
1902. 22. Septbr. udtraadte Lerche paa Grund af Sygdom af By-
raadet og dermed af Udvalget. Dette arbejdede videre
med Seedorff som Formand.
1903. 30. Jan. Mar. Rasmussen. M. C. Seedorff. J. L. Christensen.
1904. 29. Jan. J. L. Christensen. M. C. Seedorff. Mar. Rasmussen.
1906. 27. Jan. P. A. Kruuse. J. L. Christensen. E. Marott.
1909. 12. Marts. J. L. Christensen. E. Marott. H. Chr. Petersen.
-

PERSONAL-REGISTER.

- Abrahams, Severin, Direktør 3.
Aggerholm, Ellen, Skuespillerinde 98.
Aggerholm, Svend, Skuespiller 98.
Ahlstrøm, Alma, Fru, Skuespillerinde 70.
Andersen, Arnold, Skuespiller 68, 98, 99, 106.
- Bagger, Alfred, Skuespiller 118, 119, 123, 124, 126.
Bardenfleth, Kultusminister 2, 4.
Bauditz, Ferdinand, Redaktør 6.
Bewer, William, Skuespiller 37.
Beyer, Stationsforstander 6.
Bjørnson, Bjørn, Skuespiller 97.
Blad, Augusta, Fru, Skuespillerinde 63.
Bloch, Anna, Fru, kgl. Skuespillerinde 100.
Brechling, Nicolai, Skuespiller 70.
Bærentzen, Billedhugger 138.
- Cameren, Sylvia, Frk., Skuespillerinde 118.
Christensen, J. L., Grosserer, Etatsraad, Konsul 52, 88, 107, 108, 110, 114, 132, Portræt 89.
Christiansen, Emil, Guldsmed, Folke-
thingsmand 2.
Christiansen, Peter, Skuespiller 94, 95, 96, 98, 99.
Christoffersen, Ella Ungermann, Frk.,
Skuespillerinde (se Frk. Ungermann).
Christoffersen, Gerda, Frk., Skuespiller-
inde 38, 39, Kostumbillede 39.
Cortes, Th., Direktør, Portræt 61.
- Danneskjold-Samsøe, Greve, Chef for
det kongelige Theater 3.
Didrichsen, Hulda, Frk., Skuespillerinde
97, 98, 99, 105, 106.
Diedrich, Ellen, Frk., Skuespillerinde 12.
Dithmer, Borgmester 86.
Dreyer, M. C. H., Redaktør 110, Por-
træt 109.
Dæhnfeldt, Chr., Grosserer 110, Por-
træt 109.
- Enna, August, Professor 105.
- Fjeldstrup, Søren, Skuespiller 105.
Fjeldsøe, Solborg, Frk., Skuespillerinde 29.
Florents, Herman, Skuespiller 92, 95, 96,
98, 99.
Foss, Aage, Skuespiller 123, 124, 125,
126, 127.
- Garde, Aage, Instruktør 79.
Gregers, Emanuel, Skuespiller 70, 78.
Guldbrandsen, Johannes, Skuespiller
104, 105.
- Hansen, Chr., Maskinmester 42.
Hansen, Ella, Frk., Skuespillerinde 95,
96, 97, 98, 99, 124, 125, 126.
Hansen, Waldemar, Skuespiller 77, 79.
Hartvig, Frk., Danserinde ved det kgl.
Theater 100.
Heltzen, Stiftamtmand, Kammerherre 4.
Helsengreen, Agnes, Fru, Skuespiller-
inde 37.

- Helsengreen, Albert, Direktør, 25, 26, 27, 29, 38, 41, Kostumbilleder 28, Portræt 26.
- Helsengreen, Emil, Skuespiller 39.
- Helsengreen, Gunnar, Skuespiller 37.
- Hennings, Betty, Fru, kgl. Skuespillerinde 63, 94.
- Hennings, Chr., Grosserer 50, 86, 87, 88, 110, 114, Portræt 87.
- Henriques, Anna, Fru, Skuespillerinde 71, 93, 94, 96.
- Henriques, Semmy, Skuespiller 72, 94, 95.
- Hunderup, Marie, Fru, Skuespillerinde 46.
- Høegh-Guldberg, Overretssagfører, Folkethingsmand 21.
- Hørsted, Minka, Frk., Skuespillerinde 99, 100, 117.
- Illemann-Hammel, Paula, Frk., Skuespillerinde 106, 117, 119, 123, 124.
- Jacobsen, Mathilde, Fru, Skuespillerinde 29, 35.
- Jacobsen, N., Arkitekt 57, 58, 59, 82, 84, 108, 110.
- Jensen, Alma, Fru, Skuespillerinde 70.
- Jensen, Arne, Skuespiller 98, 117, 120, 123, 124, 127.
- Jensen, Elna Jørgen-, kgl. Solodanserinde 100.
- Jonquières, Stiftamtmand 43.
- Juul-Ryssensteen, Baron, Minister for de offentlige Arbejder 43.
- Kjær, Hjalmar, Arkitekt 58.
- Knutzen, Rolf, Skuespiller 39, 69.
- Koch, Haveinspektør 43.
- Kornbeck, Ellen, Fru, Skuespillerinde 120, 124, 126, 132.
- Kornbeck, Eyvind, Direktør 79, 92—96, 100, 104, 105, 106, 115—119, 123, 126, 127, Portræt 105.
- Kornbeck, Marie, Fru, Skuespillerinde 93, 96, 98, 99, 104, 105, 106.
- Kornbeck, Svend, Direktør 75, 123.
- Kruuse, P. A., Købmand, Cand. pharm. 77.
- Lagoni, Otto, Skuespiller 67.
- Larsen, Anna, Fru, Skuespillerinde 63, 80.
- Lauritzen, Carl, Skuespiller 72, 93, 94, 96.
- Lauritzen, Henny, Fru, Skuespillerinde 92, 93, 94, 95, 96.
- Lund, Amanda, Fru, Skuespillerinde 74.
- Lund, Carl, Theatermaler, 1, 4.
- Lützhøft, Stiftsprovst 29.
- Madsen, Martin, Kaptajn, Folkethingsmand 22, 25.
- Malberg, Henrik, Skuespiller 40, 68.
- Mantzius, Karl, Dr. phil., Skuespiller 62.
- Meinung, Dagmar, Fru, Skuespillerinde 99, 100.
- Meyer, Apotheker, Justitsraad 20.
- Meyer, Kate, Frk., Skuespillerinde 79.
- Michaëlis, Sophus, Forfatter 127.
- Montell, Victor, Skuespiller 120, 123, 124.
- Møller, Peder R., Forfatter 3, 4.
- Nanke, Borgmester, Folkethingsmand 25.
- Neumann, Sophus, Skuespiller 62.
- Nielsen, Henrik, Grosserer 110, Portræt 109.
- Nielsen, Oda, Fru, Skuespillerinde 107.
- Nielsen, Peter, Skuespiller 29.
- Nyrop-Nielsen, Margrethe, Fru, Skuespillerinde 62.
- Olsen, Bygningsinspektør 58.
- Poulsen, Brygger, eligeret Borger 52, 53.
- Petersen, Johanne Fritz-, Fru, Skuespillerinde 107.
- Petersen, Julius, Direktør 3.
- Petersen, P., Direktør 3.
- Petersen, Vilh., kgl. Bygningsinspektør 43.
- Petersen, Vilh., Direktør 3.
- Poulsen, Adam, Skuespiller 63, 92.
- Poulsen, Johannes, Skuespiller ved det kgl. Theater 63, 92.
- Price, Albert, Skuespiller 4.
- Price de Plane, Fru, kgl. Solodanserinde 97.

Rasmussen, Aug., Direktør 2, 3, 11, 13, 14, 16, 18, 97, Portræt 13, 17, 97.

Rasmussen, K. G., Lærer, Byrådsmedlem 86.

Rasmussen, Valborg, Fru, 6, 96.

Reumert, Poul, Skuespiller 107.

Rosenberg, Elisabeth, Fru, Skuespillerinde 62.

Scavenius, Kammerherre, Folkethingsmand 22, 25.

Schebye, Gerda, Fru, Skuespillerinde 117, 122, 124.

Schjødte, Erik, Arkitekt, Kunstkritiker 2.

Schjødte-Petersen, Johanne, Fru, Skuespillerinde 71.

Schmidt, Carl, Skuespiller 65.

Schmidt, H., Murermester 58.

Schmidt, Maria, Fru, Skuespillerinde 67, 118, 132, Kostumbilleder 65, 66, 67.

Schmidt, Vilhelmine, Frk. (se Fru Stigaard), Skuespillerinde 6.

Schroeder, Richard, Direktør 3.

Schönfeld, Clara, Fru, Skuespillerinde 69.

Simony, Stiftamtmand, Kammerherre 115.

Starck, Hans, Skuespiller 116, 118, 119, 123, 126.

Sthyr, Kultusminister 20.

Stigaard, Alfred, Skuespiller 6, 34, 73, 77—79, 93, 94, 107, 119, 124, Portræt 35, Kostumbilleder 36.

Stigaard, Vilhelmine, Fru, Skuespillerinde (se Frk. Schmidt) 73, 79, 80, 106, 107.

Stephensen, Oddgeir, Direktør 3.

Strøm, Holger, Skuespiller 40, 72.

Sørensen, Severin, Malermester 1, 2.

Uhlendorff, Balletinstruktør 100.

Ungermann, Ella, Frk., Skuespillerinde 93, 94, 95, 96, 122.

V. R. 2: Uhrmager Valentin Rasmussen 5.

Walther, Astrid, Fru, Skuespillerinde 65, 100.

Walther, Jens, Direktør 50, 59, 63, 74, 75, 77, 80, 90, 91, 97, 99, 100, 116, 127, Portræt 60, Kostumbilleder 64, 81.

Waidtløw, Billetkasserer 11.

Waidtløw, Emma, Frk., Billetkassererske 11.

Wildenbrück, Dagmar, Frk., Skuespillerinde 117, 119, 123, 124, 126.

Wilhelmi, Emilius, Musikdirektør 39.

Wilhelmi, Signe, Fru, Skuespillerinde 38, 141, Kostumbillede 38.

Wilken, Charles, Skuespiller 127.

Winther, Erik, Skuespiller 99, 117, 119, 123, 126.

Wulff, Emil, Direktør 75, 77, 80.

Ølsgaard, Elias, Billedhugger 138.

SAG-REGISTER.

Aarhus Theater 18, 20, 21.

Biograftheater i Odense 90.

Byggegrund, Andragende om, 44.

Dagmartheatret 16.

Devise 138, 141.

Elektrisk Belysning i Odense 46.

— — i Theatret 47—49.

Film 101.

Folketheatret i Odense 12, 14, 57—59, 90.

Fortæppe V. 4, se Mellemaktstæppe.

Mellemaktstæppe 4.

Statsunderstøttelse, Andragende om, 23.

Theater, Aktieselskabet Odense 114, 115.

Theater, Opførelse af et nyt i Odense,
41, 42, 43, 44, 45, 59, 83.

Theater, Opførelse af et nyt i Aarhus
41, 42, 43, 44.

Theaters, Odense, Overgang til Kommu-
nen 43, 52—56.

Theaterudvalgets Medlemmer 142.

Tidligere er af samme Forfatter udkommen:

Meddelelser
om
Skuespil og Theaterforhold
i Odense

i Anledning af Hundreaarsdagen for den første
danske Komedies Opførelse
paa Odense Theater den 18de November 1896.

Oprindelig Pris 4 Kr.

Nu 2 Kr.

